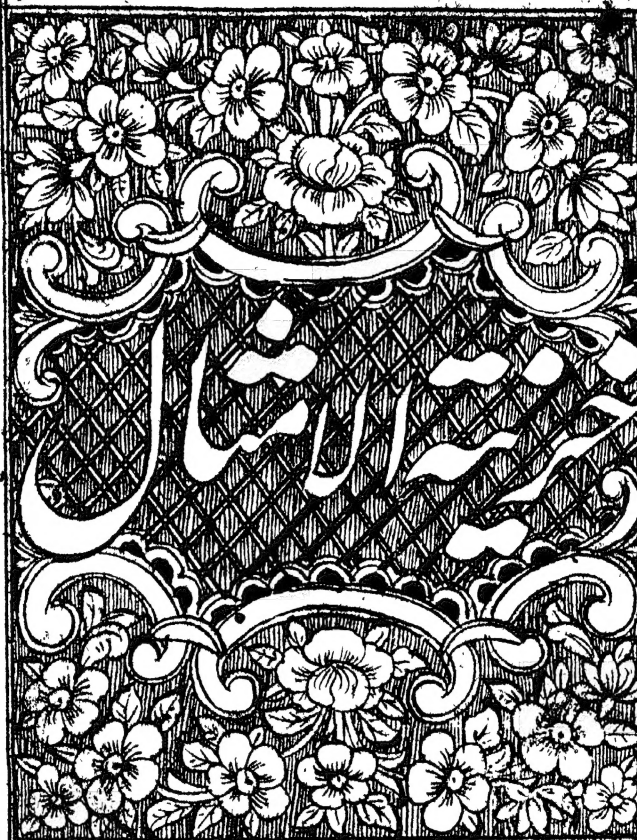

P. Cal. 161
a

sl. no. 029375

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

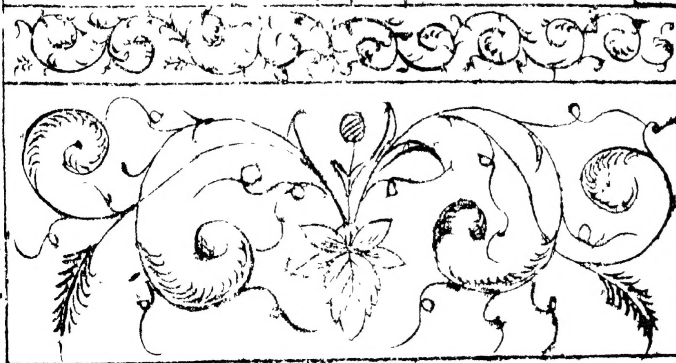
والمصطفى وآله الطيبين الطاهرين
السلامة عليهم من الأعداء
السلامة عليهم من الأعداء

فهرست مضامین خزنیۃ الامثال

ردیف	مضامین	صفحه	ردیف	مضامین	صفحه
۱	مقدمه و تعریف	۴۷	۱۷	گنجینه سوم در امثال هندی	۴۸
۲	سبب تألیف	۵	۱۸	گنجینه دوم در امثال هندی	۴۹
۳	خزنیۃ اول در امثال عربی	۶	۱۹	گنجینه اول در امثال عربی	۵۰
۴	گنجینه اول در امثال عربی	۷	۲۰	گنجینه دوم در امثال عربی	۵۱
۵	گنجینه دوم در امثال عربی	۸	۲۱	گنجینه اول در امثال عربی	۵۲
۶	گنجینه سوم در امثال هندی	۹	۲۲	گنجینه دوم در امثال عربی	۵۳
۷	خزنیۃ دوم در امثال عربی	۱۰	۲۳	گنجینه اول در امثال عربی	۵۴
۸	گنجینه اول در امثال عربی	۱۱	۲۴	گنجینه دوم در امثال عربی	۵۵
۹	گنجینه دوم در امثال عربی	۱۲	۲۵	گنجینه اول در امثال عربی	۵۶
۱۰	گنجینه سوم در امثال هندی	۱۳	۲۶	گنجینه دوم در امثال عربی	۵۷
۱۱	گنجینه اول در امثال عربی	۱۴	۲۷	گنجینه سوم در امثال هندی	۵۸
۱۲	خزنیۃ سوم در امثال عربی	۱۵	۲۸	گنجینه دوم در امثال عربی	۵۹
۱۳	گنجینه اول در امثال عربی	۱۶	۲۹	گنجینه اول در امثال عربی	۶۰
۱۴	گنجینه دوم در امثال عربی	۱۷	۳۰	گنجینه دوم در امثال عربی	۶۱
۱۵	گنجینه سوم در امثال هندی	۱۸	۳۱	گنجینه اول در امثال عربی	۶۲
۱۶	خزنیۃ چهارم در امثال عربی	۱۹	۳۲	گنجینه دوم در امثال عربی	۶۳
۱۷	گنجینه اول در امثال عربی	۲۰	۳۳	گنجینه سوم در امثال هندی	۶۴
۱۸	گنجینه دوم در امثال عربی	۲۱	۳۴	گنجینه اول در امثال عربی	۶۵
۱۹	گنجینه سوم در امثال هندی	۲۲	۳۵	گنجینه دوم در امثال عربی	۶۶
۲۰	گنجینه اول در امثال عربی	۲۳	۳۶	گنجینه سوم در امثال هندی	۶۷
۲۱	گنجینه دوم در امثال عربی	۲۴	۳۷	گنجینه اول در امثال عربی	۶۸
۲۲	گنجینه سوم در امثال هندی	۲۵	۳۸	گنجینه دوم در امثال عربی	۶۹
۲۳	خزنیۃ پنجم در امثال عربی	۲۶	۳۹	گنجینه اول در امثال عربی	۷۰
۲۴	گنجینه اول در امثال عربی	۲۷	۴۰	گنجینه دوم در امثال عربی	۷۱
۲۵	گنجینه دوم در امثال عربی	۲۸	۴۱	گنجینه سوم در امثال هندی	۷۲

فهرست مضامین خزینة المآثر

مفرد	مضامین	مفرد	مضامین
۱۰۵	گنجینه دوم در شکای فارسی	۱۰۵	خزینة البست نام در شکای فارسی
۱۰۶	گنجینه سوم در امثال هندی	۱۰۶	گنجینه اول در امثال عربیه
۱۰۷	گنجینه چهارم در امثال عربیه	۱۰۷	گنجینه دوم در شکای فارسی
۱۰۸	خزینة البست و پنجم در شکای فارسی	۱۰۸	گنجینه سوم در امثال هندی
۱۰۹	گنجینه اول در امثال فارسی	۱۰۹	خزینة سی ام در شکای فارسی
۱۱۰	گنجینه دوم در شکای هندی	۱۱۰	گنجینه اول در امثال عربیه
۱۱۱	گنجینه سوم در امثال کما	۱۱۱	گنجینه دوم در شکای فارسی
۱۱۲	خزینة البست و ششم در شکای عربیه	۱۱۲	گنجینه سوم در شکای هندی
۱۱۳	گنجینه اول در امثال عربیه	۱۱۳	خزینة سی و یکم در شکای عربیه
۱۱۴	گنجینه دوم در شکای فارسی	۱۱۴	گنجینه اول در امثال عربیه
۱۱۵	گنجینه سوم در امثال هندی	۱۱۵	گنجینه دوم در شکای فارسی
۱۱۶	خزینة البست و هفتم در شکای عربیه	۱۱۶	گنجینه سوم در شکای هندی
۱۱۷	گنجینه اول در امثال عربیه	۱۱۷	خزینة البست و هشتم در شکای فارسی
۱۱۸	گنجینه دوم در شکای فارسی	۱۱۸	گنجینه اول در امثال عربیه
۱۱۹	گنجینه سوم در امثال هندی	۱۱۹	گنجینه دوم در شکای فارسی
۱۲۰	خزینة البست و نهم در شکای عربیه	۱۲۰	گنجینه سوم در شکای هندی
۱۲۱	گنجینه اول در امثال عربیه	۱۲۱	خزینة البست و دهم در شکای فارسی
۱۲۲	گنجینه دوم در شکای فارسی	۱۲۲	گنجینه اول در امثال عربیه
۱۲۳	گنجینه سوم در امثال هندی	۱۲۳	خزینة البست و یازدهم در شکای فارسی

عوضاً بکرمکاو و فضائل خلد و نیز ما نسخ
بهرین این بین این بین این بین این بین

مطبع مشهور کشتور به طبع این مقبول
این بین این بین این بین این بین

ایک روز غلامانہ دو ماہانہ مصطفوی زندہ ماندان مرغضوی شرافت پناہ نجابت و سکا و شفق و مگر می سیدی بولی
 مطرح غیایات ازلی جناب سید محسن علی صاحب سلمہ المد علی ملاقات کو آئے اور سبیل
 تذکرہ و کلمات اور تصنیفات انجو والدہ بروکا در میان میں لائے طے بیان میں فرمایا کہ ایک رسالہ بیجا
 جامع اشغال عربی فارسی و ہند تصنیفات قبلہ گاہ مرحوم سے مسلمی بہ جرئتہ الامثال ایسا
 کہ آج تک نظر نہیں آیا یہ سنتی ہی میں نہایت شائق ہوا اور وعدہ اوں کا پہنچنے کھڑی بہر کا بہت فط
 اضطراب کے نہایت شائق ہوا جب کتاب برصوف نظر آئی تو شنی سے زیادہ پانی کمال علی مصنف مرحوم
 کو نام نامی اوں کا سید حسین شاہ اور تخلص حقیقت اس کتاب سے اٹھکا رہے ہمیشہ بعد تصنیف
 ریاست مندراس سرفراز ہے علم اور فضل اوں کا مشہور ہوا رہے ایسے کام نمایان اون سے خارج ہو
 کہ آج تک وہ لاواونکی اوس سرکار سے تخریہ پاتی ہر تصنیف اوں کی آٹھ کتابیں ہیں یہ تیسری چھاپی جاتی
 لیکن جو اشغال عربی کتاب میں داخل تھیں اور ترجمنا اوں کا ہر ایک کو شکل تہا خلیفین آیا کہ اگر ان کا ترجمہ ہو
 تو با سہل و جودہ سبکی سچ میں اوسے اس واسطے مافی الغمیر اپنا خد تین حضرت جبر القیقین خیر المدققین کتاب
 ماہران فنون عقلی رنگا رنگ و افتاد معلوم نقلی ادیب بی بدیل فلسفی نقیدہ انیل حکیم حکمت مصطفوی منبع
 سنت سید نبویہ کو ذوقی علمای روزگار المعی کلامی اعمار مور و فیوضات با تہا ہی لم یزلی مولانا
 بفضل و کمال اولانا جناب مولانا ابوالنیرکات رکن الدین محمد الشیخ بولوی تہ العلی
 لالالت شمس افاداتہ بازرقہ و ما برحت اتوا افاضاتہ ساطقہ معرض کیا جناب مکتبم الیہ بالقابہ
 بچسب پذیرائی التماس اعراب اور ترجمہ اور مور و استعمال اشغال عربی لکھا بلکہ جس جاصل مطلب
 ترجمہ سے بخوبی مولویان توضیح حاشیہ پر چڑھائی و بچول پوری کتاب میں تہی و تحریراتی کامل فرمائی تھی
 وصف فضائل جناب فخر الیہ القابہ خارج و ہم خیال ہو کمال شل اور تحریر و رد و استعمال کہ محال ہے اوں کے
 کلمات سواونی کما ہے اب مبتدیوں کو فائدہ عام ہوگا اور متوسلوں کو نفع تمام ہوگا جب کتاب اس طرح طیار
 ہوئی پہلا کو چھپوایا یعنی واسطے دعا و مغفرت اور ترجمہ مدد کے وسیلہ بقول بنایا اب لایہ کلمہ
 یہ کیجیے اس ت فائدہ اوں ماہرین مصنف اور ترجمہ اور تفراد جو لوگ کہ معین ہیں سب کو بکافہ یا نور ماہرین مصنف

تخریر اشغال

داود بنده فی القاموس
داود بنده فی القاموس

10

خرنیا	۵۹	امثال الہفت
<p>ظاہر ہو کر کسی عاشرہ کی یا واسطے مثال بنی کہ حال کے ساتھ جان و سر کر ایک لطف غریب کی ساتھ وضع کیا ہو تو جس وقت یہی ساری سانچہ ظاہر ہو اس مثال کو کہیں تائیں والو کو شوخی خیل محقق ہو جاویں اور تب وہ بصورت تمثیل نظر آوے یا غائب بن جائے و کہانی کے اور کچھ پردہ حقیقت میں اس چیز کی سر آو اگر ساتھ موقع کی کسی عبارت کو بی کہاوت درج کھائے وہ کلام کا کلام ایک خوبی اور یعنی لطافت اور ملاحت بہر پہنچاؤ کہ سلف کی لوگ کہتے ہیں الکلام فی الکلام کالماء فی الطعام یعنی کہاوت کلام میں جیسے نمک ہو طعام میں خرنیہ اول و امثال الہف بشکل برہنجیہ</p>		
<p>گنجینہ اول و امثال عربیہ</p>		
<p>الْأَخُولُ أَمَ الَّذِي أَخْرَجَهُ الْكَلْبُ أَخَذَ الْبَرَى حَتَّى يَفِيقَ آیا برادر است کہ پسین علاج دامت × میگیرم بی عیب رانا بیک واقع شود</p>		
<p>الْقَفُّ أَفَةُ الْحَيَاةِ الْخَبْلُ أَفَةُ الْمَرْءِ خَلْفُ الْمَوْعِدِ أَفَتُ الْمُلُوكِ آو کی بچہ آفت خوبصورتی تالی محبت آفت مر و خلاف کردن عداوت × آفت بادشاہان سوء السیرة آفت الوریع خبث الشیء آفت الرعیة مفارقة الطاعة</p>		
<p>بی عادت است × آفت وزیران پلیدی عادت است × آفت رعیت بدادشاہ طاعت است ×</p>		
<p>أَفَةُ الْعُلَمَاءِ حُبُّ الرِّيَاسَةِ أَفَةُ الرِّعَاءِ ضَعْفُ السِّيَاسَةِ أَفَةُ الرِّيَاسَةِ آفت عالمان دوست داشتن سرور است × آفت نگاہ داران گمان سستی رعیت و ارباب × آفت بصری</p>		
<p>ضَعْفُ السِّيَاسَةِ أَفَةُ الْقَضَا شِدَّةُ الطَّمَعِ أَفَةُ الْعَدْلِ قَلَّةُ سستی رعیت و ارباب است × آفت قاضیان امید سخت است × آفت عادلان کم</p>		
گنجینہ	۶۰	امثال عربیہ

[illegible]

[illegible]

باب الثالث في بيان فضل الصلاة
 فصل في بيان فضل الصلاة
 الصلاة هي الركن الثاني من اركان الاسلام
 وهي التي لا تقوم بها العبادات الا بعد
 اقامتها في كل وقت من اوقات اليوم
 وهي التي لا تقوم بها العبادات الا بعد
 اقامتها في كل وقت من اوقات اليوم
 وهي التي لا تقوم بها العبادات الا بعد
 اقامتها في كل وقت من اوقات اليوم

نزع عینه

۱۱

امثال العرب

مِنْ ذَاتِ الْغَيْبَيْنِ * أَخْشَنُ مِنْ لَيْقَةٍ * أَخْطَأْتُ إِسْنَدَ الْحُمْرَةِ

از زن صاحب دو مشک روغن * وشت تر از زاده پوست خراش خطا کرد و معشای مشک را

الْأَخْمُ قُرْ * اخْفَاءُ الشَّدَائِدِ مِنَ الرُّقَةِ * أَخْلَى مِنْ جَوْفِ حَمِيرٍ

برادر است * پنهان داشتن سختیها از برادر دوست * شوی ترا ز جوف حمیر

أَخْلَفُ مِنْ شَرْبِ الْكُمُوتِ * أَخْلَفُ مِنْ عَرْفُوتٍ * الْأَخْلَاقُ

درین بوی گیرن تر از بوی شیدن زیره * خلاف و معن کنند تر از عرفوت * خلقها

كُنُوزُ الْأَكْرَاقِ * أَخْنَتْ مِنْ دَلَالٍ * إِخْوَانُ هَذَا الزَّمَانِ

گنجهای روزیهاست * شست تر از دلال * برادران این زمان

جَوَاسِيسُ الْغُيُوبِ * أَخَوَاءُ مِنْ * وَأَسَاكُ فِي الشَّدَّةِ أَخَوَاءُ

جوئیگان میباشند * برادر تو کیست که غمخواری تو کند در سختی * برادر تو

مَنْ * وَأَسَاكُ فِي النَّسَبِ * لَا مَنْ * وَأَسَاكُ فِي النَّسَبِ * أَخَوَانُ مَنْ

کسی است که من سلوک کند بر مال نه سیکه میسر تو کند در نسب * برادر تو کیست

صَدَقَكَ لَا مَنْ * صَدَقَكَ أَخِي * مِنْ مَذَالَةٍ * أَخِيْبُ صَفْقَةٍ

که راست کند ترا نه سیکه است گو و آن ترا * مشک تر از مال * نوبه ترا ز روی صفت

مِنْ شَخْرٍ مَهِي * أَدْعُ الدِّينَ مِنَ الدِّينِ * أَدْبُ لِلْمَرْءِ خَيْرٌ مِمَّنْ

از پیر * مهو * او را کردن قرض از دین است * ادب مرد بهتر است از

ذَهَبِهِ * أَذْكُرْنِي وَلَوْ بِأَحَدِ الْمَغْرُوبِينَ * أَدْعُ إِلَى طَعَامِهِ

زراو * در باب مرا اگر چه سکه از دوزیر باشد * بخوان بسوی طعام خود

مَنْ يَدْعُو إِلَى جَفَاكَ * أَدْفِعِ الشَّرَّ بَعْدَكَ * أَوْ عَمُودٍ أَدَقُّ مِنْ

کسی که بخواند بسوی بدی کردن ترا * دور کن بد را با بر شستن یا بستن خانه * یا یک تراز

کسبنا

۱۲

امثال عربیه

Handwritten marginal notes in Arabic script, providing commentary and additional examples related to the main text. The notes are written in a cursive style and cover the left and bottom margins of the page.

خزینہ	۱۳	اشکال
الکلام إذا تكلم الفقير فهو الله إذا تخاصم السارقان		
کلام چون کامل شود فقر پس آن خداست چنانچه هم جنگ کنند و دزد		
ظهو المسروق إذا تغير السلطان تغير الزمان إذا جاء الفضل		
طلوع شود دزدیده چون تغییر شود پادشاه متغیر گردد زمانه چون باید قضا		
عمى البصر إذا جاء أجلهم لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون		
نا بینا شود بینائی و قیامه باید عیاد ایشان تا خیزند سبک است و نه سبقت کنند		
إذا جاء لضفدع البيرونية يعتصم لجبل الحبيبة إذا جاء		
چون باید برای غوک چاه مرگ چنگ در زند بربن مار چون باید		
أجل البعير حام حول البيرونية إذا جاء الاختال بطل الاستدلال		
مرگ شتر برگردد گرد چاه چون باید احتمال باطل شود دلیل		
إذا جاءت الحين جاءت العین إذا حاق القضاء ضاق		
چون باید بلاکی باید چشم چون فرد آمد قضا تنگ گردد		
القضاء إذا حلت المقادير ضلت التدابير إذا حمل على الثور		
جای فراخ چون فرد آمد اندازه ضائع شود تدبیرات چون برداشته شود ثور		
عقد الثريا جدي بنطاق الجوزاء السحابة إذا خرج الحبة		
گرد ثریا لاقوت بکمر بند جوزاء سلطان چون بیرون آید مار		
من حجر قتلت بالحجر إذا ذكرت الذئب فأعد له الفضيبة		
از سوراخ گشته شود سنگ چون ذکر کرده شود گرگ باید آید گدازه گردان بر او تیراند		
إذا ذهب الحياء حل البلاء إذا ذهب الوفاء ترك البلاء		
چون بزدل شود شرم نبرد آید مصیبت و قیامه برود وفا نازل شود مصیبت		
کعبه	۱۴	اشکال عربیہ

۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

اِذَا زَلَّ الْعَالَمُ زَلَّ بِمَلِكِهِ الْعَالَمُ اِذَا اسَادَ لِكُلِّ اِمَامٍ اَمُّ

چون بلغزد عالم بلغزد ملکش او جهان چون سرور شوند ناکسان ملک گردند بریان

اِذَا اسَادَ السَّفَلُ خَابَ الْأَمَلُ اِذَا سَمِعْتَ بِسَرِّ الْفَاقِينَ فَأَعْلَمُ

چون مهر شوند ناکسان نوسید گردد امید چون بشنوی از سرّ فقیران پس بداند

اِنَّهُ مُضَيِّعٌ اِذَا سَكَتَ عَمَّ جَاهِلٌ فَقَدْ اَوْسَعَتْهُ جَوَابُ اَوْجَعَتْ

تحقیق او بادا و کند همت چون خاموش شد از مایل پس بفرغ کرد و اندر از روی جواب در گذارد

عِتَابًا اِذَا صَحَّتِ الْقُرْدُ بِيَكِي اسْتَهْ اِذَا اضْأَقَ الْأَمْرُ اسْعَمَ اِذَا

از روی غصه چون بخندد بوزنه برگرد کون او چون تنگ شود امر فراخ شود چون

طَرَتْ هَفْعٌ قَرِيبًا اِذَا طَلَعَ السَّهْمُ طَعْمُ السَّيْلِ اِذَا عَدَّ

پرواز کردی پس هفت قریب چون طلوع کند سهیل بر بره شود آب روان چون عدل شود

اُخْوِكَ فَمَنْ اِذَا عُرِفَتِ الْحَوْبَةُ فَمِلَتْ التَّوْبَةُ مَرَا اِذَا قَاتَ الشَّطْرُ

برادر تو پس نرمی کن چون شناخته شود گناه قبول کرده شود توبه و تنبیه نیت شود و شرط

فَاتَ الشَّطْرُ اِذَا قُلْتَ لَكَ زَنْ طَاطَا رَاسُهُ وَحَزَنٌ اِذَا قُلْتَ

تو ت در دست شطرنج چون گفتی مرا در بسنج نبرد کند بر تو در تنگ شود و تنبیه کند

الْعُقُولُ كَثُرَتْ الْفُضُولُ اِذَا قَامَتِ الْقِيَامَةُ تَعَدَّ التَّوَابَاتُ

عقلها زیاده شود و بهبود گشاید چون قامت شود قیامت شمار کرده شود و عملهای نیت

شَعْرًا اِذَا كَانَ الْغَرَابُ دَلِيلٌ قَفِيمٌ سَيَمُودٌ يَحْمُ طَرِيقَ

چون باشد و غایب راه گمراه گردد در نزدیک است که باریت کند تا راه راه

الْهَالِكِ كَيْسَانِي اِذَا كُنْتَ كَذِبًا فَكُنْ ذُكُورًا اِذَا الْمَرْجِدُ نِي

ملک شوندگان و تنبیه شوی بسیار در مملکت باش و تنبیه یا گردیده و تنبیه نیاست بر ما

اَمَثَلُ عَرَبِيَّةٍ

اَمَثَلُ عَرَبِيَّةٍ

اَمَثَلُ عَرَبِيَّةٍ

در شاعران

نسیب

کرم تجلیده اذالم کتبی فاصنع ما شئت اذالم تغلب فخلد
 ماربانہ نزلی ملہ چون شرم کنی پس کن ہر چه خواہ و قتیکہ غالب بشوی پس فریاد
 اذاما القاصی العزیز ابا اذاما اتلق من هم فحاولها وناولها
 غفری باز آید و قتیکہ ملاقات کنی با نازده پس بعد کنی از او دریافت
 اذامروا للعویر اکراما اذامات الاختصاص عاشرا لانتقام
 و قتیکہ بگذرید بسوی ملک بزرگ و جاهلیکہ برآمد چون میر و جنگ زندان زندگانی کند عوض فرقت
 اذامکر الله بیکد جعل حاکمها قدۃ اذامک الک انزال
 و قتیکہ باز بایہ خدا شہر را گرداند حاکم از او بزرگتر چون ملک شوند و زبان
 هلت الافاضل اذامکلت فاستبح اذانزل القدر بل
 ملک شوند فاضلان چون ملک شوی پس آسانی کن چون فرو بآید حکم را باطل شود
 الحمد اذوافق الهوی الحق اضیت الخالق والخلق اذ
 رسیدن چون موافق شود خواہش حق را راضی کنی خالق را و مخلوق را قتیکہ
 وافق هوک رشاک فقد احرزت معادک اذ اوجدت
 موافق شود خواہش تو را و یا بی ترا پیش منی فراموش کردی آخرت خود را چون بیایہ
 القید محانا فادخل فیہ اذاهبت الیک فاعلمها واکلک
 جزا را گان پس داخل شو دران چون بوزر باد و بپشت و آسمان را بپشت کنی
 رکوع ابا اذایشیل لکسان طال لسانہ اذکفنا سائرہ اذکر
 ایشان و قتیکہ نا امید شود و آسمان دراز گردد و زان شب بایکون غائب را به منی از او این
 غامبا کفر رب اذل من مطایا اذل من جینب اذل من کنی
 غائب را نزدیک شوی خوار تر از بارکشان خوار تر از مسافرند خوار تر از دے

[illegible][illegible]

خزینہ	۱۷	اشغال
دھرم و زجر مہرہ اساس الکفر موافقہ النفس استنار		
زبان و شوہر مہرہ بنیاد	نفس افقت کون نفس است ای سیر کند	
اليوم وقد نزال الظھر اسأل من فخص استأهل اھالک		
روز و محقق زائل شد وقت نذر و خوانندہ ترا و من	خراکین پیدا	
واحسنی ایا لک است الحالی اعلم استاصل الله شافته		
نگوئی کن سیاست ما کون در شندہ شیر و دانست بد بند	خدا بیخ و در او	
استراح النفس فی الیاس مؤیدی التاس استراح مولا		
آسایش جان در ماییدی است بد	از دستهای مردمان آرام یافت کسی گنجیت	
عقل لک است سوع اخیک لما تعلم انت اھما فیک الاستشاک		
عقل برادر و پیوستن عیب برادر خود را	بنابر تو می دانی تو که التنبہ عیب دانست شود و فکر	
علین الهدایہ استعبد الانسان احسان استعینوا علی		
علین نمودنی است بد	بندہ گرفت انسان را گوئی بد	
حراجکمرا لکتمان الاستجاکر مر البشعیر کالشوال الفقیر		
حاجت های خود بهمان داشتن حاجت گرفتن از عانت گیرند	مانند سوال کردن از محتاج	
الاستقامۃ فوق الکرامۃ استقدمت رحالتک استکرم		
استقامت بالای کرامت است	پیش رفت زین جرین تو + بزرگواری بیت آورد	
فانبط استنوق الجمال استنت الفصل حتی القرع الاستیاس		
پس برایت + ناقه شد شتر + جفت شتر میزد و جاشده تا که شتر را برآورد است گرفتن		
من علامۃ الافلاس اسد حطوۃ خیر من ملک تحشوم		
از نشان افلاست الله + شیر شکنندہ یعنی شیر زہر برست از بادشاہ عالم		
گنجینہ	جز و دوم	اشغال عربیہ

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible]

مَحْرُوسَةٌ ۱۹ اَمَّا لَعْنَةُ
 لِقْسَاكَ وَلِلشُّوقِ ۱۰ اَلْاَسْتِغْثَالُ بِمَا فَاتَ تَضْيِيعُ الْاَوْقَاتِ ۱۰
 برای ذات غلو و بر کارهای نجات استغثال شدن با خود غلو کردن و وقتهاست ۱۰
 اَسْدُ الْغَضَبِ فَوْكُ الْقُرْصِ ۱۰ اَسْدُ الْعُقُوبَاتِ عَقُوبَةُ الْفَرْقِ
 سخت ترین غضب در کشتن و ستم سخت ترین عذابها عذاب برای است ۱۰
 اَسْدُ عَصَبِيَّةٍ مَرَا حِجَابِ اَسْرِ السَّلَاطِينِ مَن خَافَهُ الْبَرَّ
 سخت تر از روی حمایت از کوه ۱۰ بدترین بادشان کسی است که بر سر او ای گناه
 وَكَيْفَ عَلَيْهِ الْجَزْيُ ۱۰ اَسْفَى الْغَنَى اَشْرَكَ الْمَغْنَى اَسْغَلَ مَن ذَاكَ
 اعتماد کند بر روی دلیر ۱۰ بزرگتر تو لای گزاشتن از روستاست و شغل از روستاست
 الْحَبِيبُ اَسْقَرُ اَن يَتَقَدَّمَ يَخْشَى اَن يَتَاخَّرَ هَيْضَ اَسْكُرُ مَرُوفَةً
 دوست ۱۰ شتر بزرگتر موگر پیش شود و بزرگتر شود اگر پس رفته کرده شود و بزرگتر شود
 اَسْهَرُ مَن قَفَا نَبْكَ ۱۰ اَسْفَى مَن قِيلَةَ الْحَذَائِرِ الْاَشْيَاءُ تَكْلِيْفُ
 مشهور تر از قفای نیک ۱۰ خوانان تر از بد و خسار ۱۰ چیزها بویاری شود
 بِأَصْدَادِهِمْ ۱۰ اَصْبَحَ امِيرًا وَامْسَى سَيِّئًا ۱۰ اَصْبَحَ مَن فِي صَافِي
 به ضدای خود ۱۰ صبح کرد و مالیک اریست و شام کرد و مالیک نیست صابر تر از صابر
 اَصْبَحَ مَن الْاَنَامِي عَلَى النَّارِ اَصْحَبَ السَّلَاطَانِ بِالْحَدِّ اَصْدَقُ
 صابر تر از دیک پایا بر آتش مصاحب شود با شاه را ۱۰ بدون ۱۰ است تر
 الْمَقَالُ مَا لَطَقَتْ بِهِ صَوْلَةُ الْحَالِ اَصْدَقُ مَن عَزَّ الْجَزْبُ اَصْدَقُ
 سخن اگر گوید شود بوسی صورت حال ۱۰ نافذتر از چشم آفتاب است ۱۰ نافذ تر
 مَنِ الْعَزَّ الْجَزْبُ ۱۰ اَصْعَبُ الْاَشْيَاءِ الشَّيْءُ بِالْاَفْدَامِ اَصْغَرُ
 از ماده آزد و عارضش دارد ۱۰ دشوارترین چیزها ۱۰ زحاک کردن است بدیهه و غریب
 کَفِينَةٌ ۲۰ مَالٌ عَرَبِيٌّ ۲۱

[illegible]

است و تمام سبب اینست
تغایر یک من و زکریا
سبب است که ای من و زکریا
منی ایستاده و زکریا
که ایستاده و زکریا
به توده و رنگ میان دو موضع
یعنی در صحت با و شام
باید بود بر افعام شان
نیاید کرد در حقیقت

الاسلامى بر خيسته و گاهى بخند
فکرت دمنده است

خزیه	۲۰	اشال الی
الْقَوْمُ شَقَرَهُمْ أَصْفَى مِنْ عَيْنِ الذِّبَاكِ أَصْفَى مِنْ عَيْنِ الطَّيْرِ		
گروه خادمان ایشان است صاف تر از چشم خردس + صاف تر از چشم آمو		
أَصْفَرُ الْوَجْنَتَيْنِ كَالْمَنَافِقِ أَصْنَعُ الْمَعْرُوفَ وَلَوْ لِي كَلْبٌ		
زردتر بر دو رخساره مانند منافق + بکن گوئی اگر چه سگ باشد		
أَصْنَعُ مِنَ الْغُلِّ الْأَصِيلَ لَا يَخْطِي أَصْبَطُ مَرَعًا كَثَّةً		
صانع تر از اسب شبد اصیل خطای کند + نگاه دارند تر از عا کشه مرغ +		
أَخْرَجَ الْبَرِّيَّ حَتَّى يَخْتَرِفَ السَّيْقِيمُ أَضْرَعُ مِنْ كَلْبٍ أَضْرَعُنِي		
بزن بی گناه را تا آفرار کند گنگبار + خوارتر از سگ + خوار کرده ام		
أَحْمِي الْأَصْطَرَّ أَرْدِي هِبَ الْأَخْتِيَارِ أَضِلُّ مِنْ سِنَانِ أَضِلُّ		
تیس + بفراری می برز + اختیاریارم + گمراه تر از اسب سوزنه + گمراه تر		
مِنْ قَارِطٍ عَنَزَةٍ أَضِلُّ مِنْ مَوْعُودَةٍ أَضَارُ الْعُصْبَ عَلَى مَنْ قَدِ		
از چینه بر گل سوار آید عفره + گمراه تر از دهن خیز زنده + در آورده شده همان آشن خشم که بر کینه		
مَكَانٍ مَهْلِكٍ أَصْلَحُ مِنْ عَمَلٍ يَغْيِرُ نَصْلُ أَصْبَعُ مِنْ يَدٍ فِي رَحْمَةٍ		
قد است با تیر ملاک کند + دست + ضایع تر از نیام بدون شمشیر ضایع تر از دست درزه وان		
أَضْيَقُ مِنْ سَمَةِ الْخِيَاطِ إِطَالَتِ الْكَلَامُ مُفْضِلٌ لِي لِلْمَلِكِ		
تنگ تر از سوراخ سوزن + دراز کردن سخن + رساننده است بسوزاند		
وَالْإِنْزَامُ أَطْرَفُ كَرَمِي إِنَّ الْعَامَّةَ فِي الْفَرْقِ أَطْلَبُ مَرْجِيَّتِ		
و انقضای + خاموش باشی ای کرموان البتہ شتر مرغ درویدها مجبوس است به مجرم از جانی که		
يَطْلُبُونِ وَلَيْسَ أَطْلَبُ أَخِيرَ عِنْدَ حَسَنِ الْوَجْهِ أَطْلَعُ مِنْ أَسْبَعِ		
می جویدم و مانان + صفت مطلوب + حاصل مجبوسه + بکن از نزدیک خوبرد بان + اطلاع از تراز		
الغنيمة	۲۱	اشال عربی

[illegible]

ادون الفقه "مصر"

[illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

خرمینه	۲۹	اشال الف
اتَّزَلِ النَّاسَ مِنْهُمْ إِنْ سَرَقَتْ فَاسْتَرْوُوا إِذْ زَيْتٌ فَارَزِ		
فرو آر مردم را از در شربۀ ایشان اگر فروی کنی پس بپوش و در بر او چون زنا کنی پس نا کن		
مُحَرَّمَةٌ الْإِنْسَانُ مُرَكَّبٌ مِنَ السَّهْوِ وَالنَّسْيَانِ الْإِنْسَانُ عَجَبٌ		
بزن خرمه + انسان مرکب است از غفلت و فراموشی + انسان عجب است		
الْإِحْسَانُ الْإِنْسَانُ مِرْأَةُ الْإِنْسَانِ الْإِنْسَانُ مَعَ النَّسْيَانِ الْإِنْسَانُ		
احسان است + انسان آئینه انسان است انسان با فراموشی است انسان		
حَرِيصٌ عَلَى مَأْمَعِهِ الْإِنْسَانُ يُسَاقُ السَّهْوِ وَالنَّسْيَانِ الْإِنْسَانُ		
حرص است بر آنچه باز داشته شده انسان بهمان شود غفلت و فراموشی را انسان		
سَيَدُّهُ اللِّسَانُ الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بِصَيَرٍ مَا لَمْ يَطْمَئِنِّ قَلْبُهُ		
بلاکت می زبان است + انسان بزوات خود می آید شادان تر از آهوی شب روز		
الْإِنْصَافُ أَحْسَنُ الْأَوْصَافِ الْإِنْصَافُ الْفَارُكُ مَوْرًا مَاهَا أَنْصَرُ		
انصاف نیک ترین صفهاست انصاف کرد و حق روشن کسی که ترازد آسوی + یار کن		
أَخَاكَ ظَلَمًا أَوْ مَظْلُومًا أَنْظِرْ إِلَى مَا قَالُوا لَا تَنْظُرْ إِلَى مَا قَالُوا		
برادر خود را در حالیکه ظالم باشد یا مظلوم نگار به سبب چه می گوید و نگار به سبب چه می گوید آسان کن		
عَلَى نَفْسِكَ إِنْ غَلَا لَكَ الْكَمُّ فَاصْبِرْ إِلَى خَيْرِهِ إِنْ فِي الْمَعَارِفِ		
بر ذات خود اگر ان شود و گوشت پس مبر کن سبوی ارد و سه + تحقیق در بعضیها		
لَمْ تَدْرُ وَحْدَهُ عَرَا لَكَ إِنْ فِي نَفْسِ الْجَمَالِ مَا لَيْسَ فِي نَفْسِ الْفُتْ		
ن ندانید گنجایش است از دروغ + تحقیق در ذات خوبی چیزی است که نیست در نفس شی		
فِي السَّمَاءِ وَأَسْفَلَ فِي الْمَاءِ أَنْفَاكَ مِنْكَ وَالْكَانَ أَجْدَعُ نَفْطَةً		
در آسمان است و کون در آب بینی تو از تست اگر چه باشد بریده و نه قطع شد سگ		
گنجینه	۳۰	اشال عریبه

این کتاب را در
 کتابخانه
 مجلس شورای
 اسلامی
 تهران
 ثبت شده است
 شماره ثبت
 ۱۳۵۷
 تاریخ ثبت
 ۱۳۵۷/۱/۱۰
 این کتاب را در
 کتابخانه
 مجلس شورای
 اسلامی
 تهران
 ثبت شده است
 شماره ثبت
 ۱۳۵۷
 تاریخ ثبت
 ۱۳۵۷/۱/۱۰

از این برون نایاب شده که گویید ۱۲

از خزان غفلت و از بزرگان عطا ناز غشاک که بی چون بسیار و از خیال بری و می نگزد
آدمی را بختیسم حال نگردد از دست یک اشار و از نا ببرد و بدین از دل بود بهر بخت
از دیده بر رفت از دست گرسنه چه خیر از دام چو آراوشوم و قفس نفهم از دور دست
بر کفش میگذرد از رنگ روغن نمیکند از ریش کند و بر برکت لبست از سوزن گر
آهن نمیتوان خرید از سایه خود رم میکند از نواهی نقد بوی مشک می آید از زندان
زبان خوشی نکو بود از صدقه چاک کشیدیم طین شد از تر یا و خمر کسی بر میخیزد از غفلت
و بخیل بروی مطلب و زرم و زمان دست مروی مطلب از کوزه آسمان بران تراود
در دست از کفر با پیش سبوت از کاه و جوشن خبر ندارد از کینه غلیظه بخش مسب کند
از کفر با صلواتان خورد از کجای این سر بر پا شد از کلاه شنیخ ماهی عجب با کمره شاشید
و گفت باران است از گریه با تله گل سوزی نزدیده از گره او به میرود از گوشه با می که
پرویم برویم از غفلت سنگ در یار واری شود از ساطع با و خاک بر خیزد از کافا
عالم غافل نشود از گندم از گندم بر و چو بر و از مردی تا نام وی بکشد دست از کشتن
از شما بخشیدن از است که راست از نو کینه و از خواه و از نقش و نگاره و بوی گستر
انار بریت صنادید عجم را از بی بوی با خنجر خوی از هر جا که سنگ آید با بی سنگ آید
از هر چه بگذرد و سخن از یار خوشتر است از یک دست صدای خنجر از اسب زن شمشیر
و فادار که دید اسب خریدم شتر آید اسب نقارچی شده است اسب و خنجرین می زند
اسب دار و غده و خنجر و اسب چو برین راه نمیرود اسب بدیدن آخر با و می کند
اسب دو کاه و اما بخشش از خوان سوخته را سنگ ندو سده استرا گفتد و برت کیست
گفت با ورم اسب است شتر که کاه میخورد و گرون و از میکند و شتر تمام روان زیر و فلان
اشتهاست جان من مرغ است اصالت تاب بے حوستی ندارد و انصاف

از کوزه آسمان
بران تراود
از کلاه شنیخ
ماه عجب با کمره
شاشید
از گوشه با می که
پرویم برویم
از غفلت سنگ
در یار واری شود
از ساطع با و خاک
بر خیزد از کافا
عالم غافل نشود
از گندم از گندم
بر و چو بر و از مردی
تا نام وی بکشد دست
از کشتن از شما
بخشیدن از است که
راست از نو کینه و
از خواه و از نقش و
نگاره و بوی گستر
انار بریت صنادید
عجم را از بی بوی
با خنجر خوی از هر
جا که سنگ آید با بی
سنگ آید از هر چه
بگذرد و سخن از یار
خوشتر است از یک دست
صدای خنجر از اسب
زن شمشیر و فادار
که دید اسب خریدم
شتر آید اسب نقارچی
شده است اسب و خنجرین
می زند اسب دار و غده
و خنجر و اسب چو برین
راه نمیرود اسب بدیدن
آخر با و می کند اسب
دو کاه و اما بخشش
از خوان سوخته را سنگ
ندو سده استرا گفتد
و برت کیست گفت با ورم
اسب است شتر که کاه
میخورد و گرون و از
میکند و شتر تمام روان
زیر و فلان اشتهاست
جان من مرغ است اصالت
تاب بے حوستی ندارد
و انصاف

در فاد کاف فارسی

در فاد کاف فارسی

نصف جهان اصل باز خطا خطا کن اطلس هر خد که نه شود یا تا به نسی شود
 افرونی نوراه بر ای سپی شدن است اگر خط الزجالی افتد ازین انس کم گیری
 یکی انشان روزم کمبوسوم بدوات کشمیری به اگر مارا بل است کار سهل است اگر ساقی
 تو باشی می توان خورد اگر همه آتش شوی خود را بسوزی اگر سوزی بر سر سلیمان و در پیش کز
 اگر دل خونا به باشد دیده تبارود اگر مولی نظر سازد بهائی بی بهار کرد و اگر سال در
 لشکر کنی دوش به همان دوش و همان دوش و همان دوش به اگر من بهایشوم می میرم
 اگر فاروق پاک است از طلب چه پاک است اگر این بار جان بر غم غمت به دیگرم عاشقی
 بهوس نبود اگر باور کنم عقلم نباشد اگر خرمی بود قاضی نمی شد اگر مان گندی نیست یا
 مردی را به بخیر اگر به کار شغال را بوی سامان شیر که اگر سوسو خوشید تیر بنی شیمه ازانی دارد
 نه خوشید را اگر فی المشل درفشان ندانی به همه حال و حیدان آخر توانی به اگر ماندنی
 شبی دیگر نمی ماند اگر دوست بهین قدر است اللهم ملک ام روز راق دای
 همیشه است ام روز داری بجز غم فردا بخور امی به تیر از خود کن انت خطی به تیر از دست
 آنچه به درخت بین جوان در آئینه آنچه مادر کار دارم کتری در کانیست آنچه در طبع تو نیاید
 راست تو فصدیده گو که خطاست آنچه با کردیم با خود هیچ ما بدینا نکرد آنچه در فضا است
 کرد سر خلیفه آنچه در دل است بر زبان می آید آنچه عوض دارد و نگذازد آنچه بدی از دست
 رفت آنچه آدم میکند بوزنی هم آنچه خفی بخود خفی به گریه نیک و بدی به آنچه نصیب
 بهم میرسد به گزشتا بستم میرسد اندرین باغ و طایوس کار است کس اندکی جان
 از بسیاری مال انصاف شیده است که بالای طاعت است انگشت کاسب کلید زور است
 دست بی نفعی که است انگشت عسل به یار میکشد انگشت بجای
 حله است انگشت اگر در گوش کنی بر گن نرسد انگوز انگوز می گیرد رنگ

او داند و کالو داند اوقات کن صنایع و تنها بنشین + اوقات شریفین بین که چون
 میگردد + اول بهامشک بهاء + اول خورشید بعد در پیش + اول طعام بعد کلام
 اول سیر بعد غلط + اول دم نقد بطبعی را + اول بحش بعد از آن گویی نمک است اول
 اندیش + آنگهی گفتار به پای پیش آید است و پس یوار به اول تا آخر نسبتی دارد اول
 میکش مفلس چراغ خویش را + اول کسی که لاف محبت زند منم اول باید زایل اسر
 حد و به بناسن ای باوصیا اینمه آورده تست + ای مساکین زو که خاک شه + ای تو
 مجموع خوبی ز که است گویم + ای خاک بر آن سر که در مغر و غافیت + ای تو بگویم
 دیوار تو هم نشوند + ای روشنی طبع تو بر من بلا شدی + ای فرصت بجز در هر چه باشی
 زود باش + ای زبردست زبردست آزار به گرم تاکی بگذر این بازار به ای گل تو خوشندم
 تو بوی کسی داری + ای بچی چه زوال + اینمه از پی آنست که زدیچو اید + اینمه از غاشقی که
 خودهای دگر + اینمه از سر نیست + این آنگهی که ترانشه + این گل که کلفت +
 این کار از تو کید و مردان چنین کنند + اینک من تو به سرخ وانی میکش + اینک بهر راه
 برو خند + اینست + این سب که نشکند امر و فرقه و الشکند + این است را مبادان و متی
 این غم این زمین این گوی این میدان + این چه داری این بستان اینجا مشق بصرا به سرود
 اینجا استقام و نه زدن جبریل نیست + اینجا حسب کلمه و اینجا حسب نباشد +
 این کار دولت است کنون تا که ارشد + این خانه تمام آفتاب است + این دعا از من
 دارم این جهان آیین باد + این غل دوستان که می نبی + گستاخ گرد شیرینی + این تبت
 یارب یا نجواب + این گشت غرق شو من هم چنین به ای وقت تو خوش که وقت ما خوش که می

خود را در حال

مختصر سوم در امثال م

آبرو بکین بی تو جان جانا پیشم بی + بلا گلی خوش بیا یا آبل محبت بکوس نسوختن

نام من سکھ + اندھو کے نامہ بھر لگی + اندھو کھلی کھلی جوی + اندھو کے جور کا اندھو کوئی
 اندھو کی داؤغ فرما دینا مار بھوگا + اندھو کے آگے روئے دونوں یہ کہوئے اندھو ہی مان
 پتو تو کھانچ منہ دیکھ + اندھو کے کانوں مارا اور یوں لنگر + اندھو ہون میں کا ماراوت +
 اندھا دمنہ منورہ کا سے + اندھو ہی گئی کہ چور + اندھو سیکو کوئی جو کہو کوئی + اندھو کھنڈہ
 آگن نہ پاگو کہ کیا + ان میں گئی سیکو نہ ہی دیکھا یہ بھی دیکھ + ان کے کی کسل + اندھو
 کانوں اونٹ اکا + انی کوئے ہزار ریش اوپر چھاپا یا بھیا بیتہ لان کا بھیا + اوتا ولا
 سو باولا + اوٹر اٹھنے مردک ناوٹ + اوٹر اٹھائی ہوا مٹی + اوٹھاؤ چولہا + اوٹھو مٹو
 پھوڑتی اوچھو پونجی شمش کیما سے + اوچھو سے پیت نکرے + اوچھو کی پیت بالو کی پیت +
 اوچھو کی ہل کری + اوچھو کے گھر سے بندہ سے پانی پی پی سچو پڑے + اوٹھن مار سو
 بلندی میں سناپ دکھاو سے + اوٹھو کا لین مار ہو کا مین + اوٹھو جوتے + اوٹھو
 پھول گئی سیر میں آئیو + اوٹھو لگھری + اوٹھو اڑتی طاق تھی + اوٹھو
 چھوچھو تھے مین + اوٹھو بھیری ساون آیا + اوٹھو چادر جوتی + اوٹھو چوکی ڈونسی گھر
 آگ تیاں + اوٹھو کرو کا کیا جاتا ہے + اوٹھو جوتی + اوٹھو گھنٹین موق اوٹھو لین
 گلے مین اوٹھو کا کما سے کھٹی کا کھاتی + اوٹھو مین سر داتا تو کھو کھو کھو + اوٹھو مین
 گئی کھسار مائی باب سبلا + اوٹھو چر کھوال ڈانڈی + اوٹھو کایانی بلندی میں جاتا +
 اوٹھو کی منہ مین زبرد + اوٹھو رسے اوٹھو تیری کونسی کل سب مین + اوٹھو چکر
 اوٹھو مانگی + اوٹھو چر سو گتا کاٹے + اوٹھو جب ہمارے آئے تھی معلوم + اوٹھو
 لگتی بان جی مان جی سے آئی + اوٹھو کی چوری اوٹھو چکر + اوٹھو ڈوبن بھیرین
 مانگیں اوٹھو جی مان کھرا کوٹھو چکر تھما ہی نہیں + اوٹھو ساقہ چکر یا سے شعور
 نہیں اوٹھو چکر آجی لاوتے مین + اوٹھو مٹی کو ہنگتا سے اوٹھو کا پونہ نہ

کتب معتبره در ادب و تاریخ و جغرافیه و طب و فقه و لغت و شعر و صنایع و معادن و کتب معتبره در ادب و تاریخ و جغرافیه و طب و فقه و لغت و شعر و صنایع و معادن

گنجینه	۳۳	اشغال
<p> اور ایک گیارہ ہونی ہن ایک ہاتھ ذکر ایک ہاتھ فکر پر ایوی کریم ہن تو دن تھان مہم ایوی پہلے ایسا کہنی اوہم جو پیر جیہ میں نے انیسٹ الہی اور تھری دیوانہ کوایدٹ ہم ملوایت کا گہرائی کیا خرمینہ و ورم و اشغال حرف ہاشتمینہ </p>		
<p> گنجینہ اول و اشغال عربیہ </p>		
<p> یَا عَزَّ وَجَلَّ يَجْعَلُ الْبَاقِيَ عَزَّ وَجَلَّ يَجْعَلُ الْبَاقِيَ </p>		
<p> کشتہ شد عرار عرش کمل کا کثرہ از مرگ خود ایسم خود انوار کثرہ </p>		
<p> يَا ذِي الشَّكْوَى سَمِعْتُ بِأَقْدَمِ الْبُؤَافِ الْبَاقِيَ عِنْدَ التَّكَلُّفِ </p>		
<p> گور شد وانی کشیدم سستہ از غنیمت باقی نزار ملاقات </p>		
<p> يَا كَيْسَ عَدُوَّ بَاكٍ حَمَارٍ فَاسْتَمِنَ جَمْعٌ بِالْإِفْضَالِ تَلَوُ الْأَوَّلِ وَالْآخِرِ </p>		
<p> خیر گاہ کیا بخت سود پیشاب کو فرس سودا شدت زمین بسبت کی کر پس آئندہ باریک </p>		
<p> يُسْتَعْبَدُ الْحَرْبُ بِالرِّفَاعِ وَالْبَيْتُ بِالسَّاعِدِ يَطُشُ الْكَفُّ </p>		
<p> بندہ گرفتہ میشود حربہ بگرام و بیدان بخت بازو حملی کند نیمہ </p>		
<p> بِالشُّكْرِ وَفِي النَّعْمِ بِالْعَدْلِ قَامَتِ السَّمَوَاتُ بِالْعُدَّةِ قَاصٍ </p>		
<p> بخت نکر ہمیشہ بہانہ نعمت بخت اقصان قائم شد در آسمان بہاد او صد کردہ </p>		
<p> وَالْغُصْنُ قَاصٍ الْيَحْمُودُ لَا يَحْكُمُ مِنَ الشَّرَاقِ يَجْعَلُ اللَّهُ لَكُمْ </p>		
<p> دشت انکا کند بہت و دیانی ترسد لاد زوی بحر ضایعہ تودہ </p>		
<p> الْيَحْيَى حَلَّ وَاللَّهُ وَلَوْ كَانَ سَاهِدًا الْيَحْيَى لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ </p>		
<p> یحیی و دشمن خداست اگرچہ از دنیا نیست از دنیا یحیی داخل نمی شود بہشت </p>		
<p> الْبَدَنُ مَرَّةً الْعَيْنُ بَدَلٌ أَعْمُو بَدَنٌ وَأَقْرَبُ وَفَاكِرٌ </p>		
<p> بدہ آنہ چشم بدہ بدل ناقص بدن کامل و دل کافر </p>		
گنجینہ	۳۴	اشغال

کتب معتبره در ادب و تاریخ و جغرافیه و طب و فقه و لغت و شعر و صنایع و معادن و کتب معتبره در ادب و تاریخ و جغرافیه و طب و فقه و لغت و شعر و صنایع و معادن

مخبریت	۴۴	امثال یا
<p>با همه بانی بکیر هم بازی. با هیچ دلاور سپه نیرضا نیست. با هر که است آید از پیر و است آید. باید متاع نیکو از هر دو کان که باشد. با این ریش و فتنه مبال دیگر پیر از میکند. با هم بلند دست بر آسمان توان رسانید و پستیم من و مملکت بخت پیرت را که بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید آتشی که یار بود و دست که در گشت سوار بود و بخت گریزی و بدوند انت سوار بشکند بخت که برگردد از یار بوده و ندان بشکند و بخت داری برویش بخت خواب بخت که برگردد اسپ تازی خر که در بخت شده آب است که هر چه بیاید ترکند. بدخواه کسان چه قصه زبده بد و زخم روزی خورد و بد و بدی در مان که فدا است. بدعای گریه بالان نمی بارد. بد که آب آبی و فدا نکند. بدی را بدی سهل باشد خبر آید اگر مردی حسن و زین به است عاشقان بر شاخ آهو. بر سپه چین سوار است. برین فرود که جان با نام راست نه که این فرود آسایش جان است. بدی سرفری بهم رسید. بدی نه که چرخ سنگ چرخه برای کوری ابله پس ساید که در مملکت نگردد و بدی نه که بختی بر بی بدل چکونه گزیند کسی را که پند یارش که سر می شکند و یو ارشش بر یولان بلاغ باشد این بر سر فرزند آدم هر چه آید بگردد. بر طوطا مستقیم می آید کسی که او نیست بر عکس نه نام یکی کافور. برق زده کافور چه سود. برگ نه است شعله و در و شعله و غسل روزی خدا دوست. برنگی بایست بختی گری گری. برنگی طفل از او است. برنگی بختل است نه بسال. برنگان خنده بر خوروان آید بدی بر گشت خوانند مل خور که نام برنگان بر شتی بروید. بر زخم جان است و قصاب را غم سپه. برنگ همی که با می آید. برنگ گریه شده از کله در باید کرد. بر مرده و شاخ زین. بر با همای بر نه راعن سخن میگوید بسیار سفر باید یا بخت شود حامی و شبنم و یا شنو و یا شنو و یا شنو و یا شنو کنجیت</p>		
کنجیت	۴۳	امثال فارسیه

بخت پیرت را که بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید

اسپ تازی خر که در بخت شده آب است که هر چه بیاید ترکند. بدخواه کسان چه قصه

زینت امثال

سلاخی زنده باشد

بخت پیرت را که بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید و بگوید

باب اگر اگر میثا کرے بیچ کے اگر اگر بابت پوت تیا پر گھوڑا بابت نہیں تھوڑا
 بات کی بات خرافات کی خرافات بکری کے سنگھو کو چرگور کی بات بات رہ جاتی ہے
 وقت نہیں مہا بات پر بات یاد آئی بات کہی اور پڑی ہوئی بات پوچھو بات کا
 لچھن پوچھو بات جو چاہی اپنی تو پانی مانگ نہ پی باقیین لگی کرتین خوار باقی ماتی
 پانی اور پانی ماتی پانی بارہ باٹ اٹھارہ پیڑی بارہ برتن چھوڑ کے بنی ان پر برتن
 بارہ برس سیدی کا شی منیکو گھر کی پائی بارہ برس لی مین کے محصول نہیں دیکھا کرتی
 تو ہمارے جو گھوڑے بارہ ہی جب کہیت کو کہا تو گھوڑی کون کرے بازار کی شکاری
 جسے پانی تسکے کہاتی باسی بچو تو کتا کھا باسی کر ہی او بال یا باسی ہولوں
 باس نہیں پر دسی بالہ تیری اس شہر باقی کا مارا گانوں اور آگ کا مارا چوہا باگ
 بکری کو ایک جگہ پانی پلا یا ہی بال کی کمال کہنیچہ میں لٹکا دیا چوڑا پانی نہیں لٹکے گا
 با مہجے دان لکھو میں باندہ کہی سے حصہ بانجھ جو فی شیطان کی لکھو بانجھ
 سوئمہ اورانی با نسق میں پورین تہا دانکین باندی کو لگے باندی نہ گھوڑا اندی
 بارہ تباں تیرا شیل کو گھوڑا پوت نہ ہوتا تیرا ہنڈا کیو نہ چوہا باہر کر کہا جا میں
 گھر کے گیت گاتین باقی کچ کہی تہیں دانست کی ہا کہا خالی نہیں جانی سجاوے
 خفیہ ہو لگی کہ میان غیر تھے آنی سچ بی جہا اندی تانی پھر اکھنڈو کے بل ناچتا ہی پچکا
 منتر خجائے سانپ کو بل میں ہنڈا ڈالے سخت اور گئے باندی نہ گھوڑا اندی
 یاری تو کر گھوڑے اسواری نہ ہنڈا اندی یاری تو کر گھوڑا چیری داری نہ جھادو کا
 آٹا لکھا کہ سخت کی وال گیلی بخشہ بی بی ہلائی دہو نہ اندی ہو کے جھکا بخشہ کی ہلائی
 ملاوٹ کے ملا بدل میں نہ دسی ہو پھر بھی پیسے بڑا مینا کہو مینا کا مری اور
 پرتی کندر جو جائین کا مہر دلوہ دلوہ کی لکھو گیارہ بریلی دہ پارلی ہر ابول فاضل

شہرہ امثال
 شہرہ امثال
 شہرہ امثال

خبر سینه	۵۱	اشا اہا
<p>بوڑی ہونہ مہاسی لوگ آئی ماسی + بوڑی کلا نوت کی کون سخی + بوڑی تو بی بھی کہیں سے پڑن بوڑی باجے خلق دوار + بوڑی گھوڑی اور لال لکام + بوڑی جردا نام ختیجہ + بوڑی باکو اور ری کمال کی کمال بول تو بی بی میری نہیں تو دکار ہی نہیں تیری تو نہ کاچو کا گھون ڈہلکایا + بو یا نہ جو تا مفت کا پوتا بہت اقیست منڈی خراب + بہت آئی تھوڑی ہتی دریا میں تہہ دہلو + ہگر گونا گونا اور گنگی آگ لاندھی آگ نا چنا تین ال ٹال ہو دس گھر گمالی + بیہا نہیں کیا برات تو دیکھی ہی + بی بی میں ہر بالی کا پیر کی بالی بی بی خیلادو چو ایک میل + بی بی واری بانڈی کنا سے گھر کی بلا باہر بنجے + بی بی نیکیج و مری وال تین قت + بیامیو پیر تیر پڑیہ + بیامی ک کما تین باب بک نہیں کما ت بیامی چار کی اور نام کما جگ جیتن چچ میری نیچی کا بیہ + بیامی کا بیع نہہریہ ہی + بدیدر قصائی کیا جانی پیر پائی بدیل تو کو دشمن برابریہ کرے بدی اور چکا کو خواتی بدی کی چاد لون نیت + ہسی گھسی + بیلا میباش کہہ کیا کو بیل نہ کو واکو دی گون + تماشا دیکھ کون + بیل کا مارا بول کی بول کا ایل ت</p>		
<p>گنجی چہارم در مشکما ی حرف بہا</p>		
<p>بہات ہو گا تو کوئے بہت آرہی + بہات جو را جاتا ہے سائنہ نہیں چو را جاتا بہاری پتہ دیکھا چوم کر چوڑا دیا + بہا قل دیر کے بھلیے اور کھل کا بک بک بک بک تینون نامزد + بہائی ایسا دوست نہیں اور بہائی ایسا دشمن نہیں بہائی بہا کو کو اور جاو کرے + بہائی مس کہا تکی ہتیجے شہر بہت پر وہ سنا چکے کوئے بے سنجے ڈھائی آب کر کے دیتی میں بہا اسودہ باہمیں میں چنگاری ال جالودو بھلا کر بھلا سوتی سودا کر نفع ہوتی + بیل کا بھلا بھلا کرے ایک یا ایک بھلا کرے ایک بات بھلا کا نام نہیں بھلا کی بھلا اور بھلا کے کو خواتی + بہا تیان دریا</p>		
تجربہ سہ	۵۲	اشا اہا

تجربہ سہ

اشا اہا

خرنیتہ	۵۲	امثال	
<p>باب ان شبست بن خانان خوش گم شد پس ماندہ کا ورا بخریاد و پس ماندہ گم شد ہم سگ را شاید پس ماندہ سگ قابل طہارت نیست پیشیت باہر زندان و دی پشت را فقرہ باشد لیکن فقرہ را پشت نباشد پیشیت از مایہای زندان گم بشم کلاہ ناز و پیشہ جو پر شد نیز میل این پنج انگشت برابر نیست پس بدین دفعہ نشد سولی ماوراء را پیشیت کندہ میگوید سہلوان زندہ خوش پیشیت مار از گجودی اوست پیشیت بزرگ و بزرگ می پراند پس شد با موغیر و صعب چنین گفتہ اند پس با مانع پیشیت جوش است اعتقاد من است پس من سر بکنند عینیت باشد پس کہ ہم پیشیت بدین غیر نیست از شاخ کمنہ میوہ نور غنیمت پیشیت زبان کتانی نیست پیشیت کسی کہ ملک نار بران کن کہ خوار است پیشیت طبیب مرد پیشیت کارز مودہ برو پیشیت زن من ہم پیشیت باغ اشیا بی دشتیم پیشیت از عید مصلایرود پیشیت از مرگ وادیا پیشیت ناکم پیشیت ناشر اطمینان پیشیت ہر دو پیشیت ہر دو پیشیت دروغ گو ہر کس را جواب است پیشیت بزل و عابادی خود بخند پیشیت در کل نازہ را پیشیت بایا کشد ہمیانہ ش پر شد</p>			
گنجینہ دوم در مثلہای ہندی			
<p>پانی کا مال پر اپت جائے ڈانہ بری یا چر لچای پانی کی ناوڈو بے پردو بے یا دشاہو نکا اور دریا و نکا کس نے پیر پانی یا ساچری اناری جتو پاک رہہ بیک پال مال تری جی کا ہو گا کال یا پانچون او نگلیان گہی میں یا پانچون او نگلیان برابر میں پانچون سوارون میں ہم جی میں یا پانچون پنڈت جتو نرائن یا پانچون توتیرہ تلادیا پانچون نہایت جاسی نکا کہ پانچے سی نکلی تری میں یا پانچے جی پچا و گے بہتر جی کہاؤ گے یا پانچے جی میں ہر پانچون یا پانچے دو دو دیک گے یا پانی پانچون پانچے جی میں</p>			
گنجینہ	۵۳	امثال ہندی	

پیشیت

پیشیت

پانی پیچہ جہان کے اور پیر کچی جان کی پانی کا بھگنا منہ پر تار ہی پانی ہی تھکا کر ڈالنا پانی
 کا سا بھلا پانوں کی زمین سر کی جانی ہے پتیا کمر کا اور بندہ سر کا پتہ کو جو تک نہیں
 گتی پٹاری میں نہ کہ نہی کے لائق میں ٹھکان لڑائی مار پیچے وارسی بہسکار میں پٹیا کا
 پوت کا ہی اولیا کا ہی نہوت پچھلی مکی کیا کمانی بچھلی عقل آئے پرانی ہی جاو لو نہیں
 مزا سو تار ہی پرانی مزا کو پیر کی میں پرانی بی بی اور چٹائی کا لنگھا پر وہن جگہ سو کر کہہ
 سر کی گائیں کلندی کمانی دھاوا ہی نہوی تیر جاو پر کی کہیتی سر کی گائیں وہ پانی جی جو نہ
 جانیں سر کو کٹوان کہو اور آہی ڈوب ڈوب مرے پر نہ کر کو دین موسل خنڈ
 پرمونی سا سو لیا آئی انسو پڑوسی کو منہ بری گا تو ہماری ہی تیار آری کی پٹیا
 سول کی سنسیر گتتا پسند ماری کے پوت کو جینا لاسہ پکا پھوڑا سو رہا ہے
 کی برکت کے مرنے والی میں پکڑی رکھ لگی چاہہ پکڑی پھر لگی ہے پکڑی الگ ہی ہے
 پیچ مل خد اعلیٰ پیچ مل کہین ملی تو ملی ہی ہے پیچ مل کر جو کاج ماری جیتے
 آئی نہ لاج پوت پترونی کا لنگھ سو باکل چر پی والی ک منہ نہائی پوت فقیر کی کا
 جال چلا دیوں کی پوت سو بیٹہ بھر سو بیٹہ کر لیا کہہ کر کماؤں پو جتہ پو جتہ دلی پو
 جاتی میں پوتی کی انج او پراو پڑھیں جانی کی پوس کوئی گھوس پوئی پوئی انج ہی
 پر نہائی ہر والا کتا پھلی ہی سب اند غلط پہلی جو چو گال کا پیکر گھر میں پھر سچ
 میں پہلی پوی جو کی پیچ میں پوی پھول چھو پوی روگی پہلی پوہی اند میان کی آرت
 پیادوی پیادوی پویش کیا پیاسا کنوی پاس جاتا ہی کھو پیاسا پاس نہیں آتا
 پیت کی ریت ہی نرالی ہے پٹ میں پڑی بونڈا م رکھا محمد پٹ کوئی منہ سوئی پٹ
 رزالی اور ہوک سلا آدمی سو ڈریے پٹ بہر کی کہوئی چالوین پٹ میں تیرا چار تو کوڈ لگا
 بھارا پٹ میں پڑان روٹیاں تو سبھی گلہ میان ٹیان پٹ میں جی پڑ گئے پٹ ہے

خریشہ لال امثال

پانوں

خزینہ	۵۵	امثال تا
<p>پادشاه کا لئے ہیں پتہ ہر و پتہ لادہ + پتہ چھ ماو شاہ کو بھی را کہتی میں سچ فی خبر ازت کمانی + پیر آبی درامدی شفاعت کس کی کرین پیر کو نہ شہید کو پہل گئی کو چاہا + پتہ چھ یون ہی و کمانی دیتا ہی + پتہ پتہ چینی ہر او تھا یا + پس مع تو پتہ یون پس معی کوئی کار و آئی کوئی کما گئی پیسے پر دہر کر بویان اور اکون تو ہی نہ درد آوی پلی تو کو آئے ہر کر ہی کوئی کما</p>		
<p>گنجینہ سوم در امثال حرف ہا</p>		
<p>پہاٹک ٹوٹا گزہ ٹوٹا + پہاڑ یکا نام کل صفا + پہاڑ اند کو در اڑا کہیت ہا بہیٹ و کا جینا تو کج + پانی آس پیر کی کہو کہید سے پر پانہ ساری پڑی سو ہا ہا ہی پہل پانی سہالی پانی + پوٹی سہل گنجی سہل پوٹی پوٹی گلی + پوٹی بدن میں نہیں ساتے + ہونک ہونک کے قدم رکھتے ہیں + پوٹیوں ہونک تال ہر تاسے + خزینہ چہارم در امثال حرف تاشتمل بر شش گنجینہ</p>		
<p>گنجینہ اول در امثال عربیہ</p>		
<p>التَّاجِرُ الْجَبَانُ لَا يَرْجُو وَلَا يَخْشَى + التَّاجِرُ الْجَبَانُ مُحَرَّمٌ</p>		
<p>بازرگان بدول سود مند نہیں دوزبان کا نہیں ڈر + بازگان بدول محروم ست</p>		
<p>التَّاجِرُ الْخَرَجُ مِنْ كَسْبِهِ يَجْمَعُ الدَّيَّانُ عَلَى طَبَقِي وَلَا يَكُنْ قَصْدُ مِنْهُ</p>		
<p>بازرگان ہر دن می آید از کسب او کس نے سرش بر طبق و کم نہیں دوزبان</p>		
<p>رَأْسُ بَنِي تَاخِيرُ الْأَسَاءَ وَمِنْ الْأَحْسَانِ التَّأْخِيرُ مِنَ الْخَيْرِ</p>		
<p>سر بنی + تاخیر ہی کروں از احسان ست + تاخیر از خد است</p>		
<p>وَالْتَّعْجِيلُ مِنَ الشَّيْطَانِ النَّاسِيسُ خَيْرٌ مِنَ التَّكَبُّدِ</p>		
<p>دشمنی کردن از شیطان ست + سخن نوا آوردن بہتر ست از تکبد + غلہ</p>		
گنجینہ	ہج	امثال عربیہ

دوا دوا لام الصن و تابی بنی

خزینہ امثال

۵
و در تاسیس
فاہرہ ہادیہ طبع
فی شود بلقان
ناکبہ

تقریب	۵۴	امثال
تَاكُلُ الْكُثْرَىٰ وَتَعْنَدُ الْخِلَافَ تَاكِيْدُ الْوَقْدَةِ بِالْحَرْفِ تَامَرِي	مهریزی امر و در را دشمن میداری خلاف را + استوار کردن و دوشی غیرت است حکم کن در را	
بِالْاِسْتِقَامَةِ وَاَنْتَ تَعْوِجِلْنِ تَامَلْ فِيْ اَفْعَالِكَ تَبْلَغْ اَمَالَكَ	و حال اگر تو چه پیشویی + امیدوار و تحمل است خود بهی امیدهای خود را	
تَبْصُرُ الْعَوَاقِبَ تَوْمِنُ لِلْعَائِبَاتِ تَبْعُهُ قِيَادُ الْحَبِيْثِ تَجَاوَزَ	بین نگاههای کار را بی خوف شوی آخرت گذشته پس روگردان من محبوب به غماز کرد	
الرَّوْضُ لِي الْقَاعِ الْفِرْقِ الْجَارَةِ يَبْجُوعُ الْاَمْوَالُ تَجَرُّهُ لِحِجْرِ	باغها سومی بیابان بهوار + سوداگری چشمه به الماست + می آرمودن خوب	
تَضْيَعُ الْعُمْرُ التَّجَرُّبَةُ مُرُّهُ الْعَقْلُ تَجَسُّأَ لَهْمًا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ	ضایع کردن زندگی است + تجربه آینه عقل است ابتلع آروغ واد لغمان بود و سیر	
تَجُوعُ اَحْمَرَةٌ وَلَا تَأْكُلُ ثَدْيَ سَامِتٍ وَلَا تَحْمِلُ وَهْجَارَ الْحَاجَاتِ	گر سته می شود زن مرده بهنجو و پستان خود را + میزاند از خور حاجتها +	
تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى تَحْسَبُهَا جَمَاعًا وَهِيَ خَيْرٌ	گمان میکنی ایشان را مجتمع حال آنکه گمان ایشان بر گنده اند گمان میکنی آن را جمعی حال آنکه هر یک را	
تَحْقِرُهُ وَيَنْتَهِكُكَ الْعَقْرَبُ بِالْاَفْعَى مَخَاصِصُ قَالِيَةٍ	خوار میدارد او را حال آنکه بلند میشود و بر او کاوید کزوم مار را + جدا شد بیفنه	
مِنْ قُوْتٍ تَكَ اَرَاكَ فِيْ اٰخِرِ الْعُمْرِ مَا فَانَكَ فِيْ اَوَّلِهِ تَوَكُّسٌ	از چاره تو را که کن در آخر عمر این قوت شد تو را اول عمر امیدوار	
جَحْرَةٌ وَتَرْقِيْ وَسْطًا التَّرْجَمُ عَلَى الشَّقِيَاءِ ظِلٌّ عَلَى السَّعْدَاءِ	جره را و بالا میرود وسط را + مهربانی کردن بر بر بختمان ستم بر بخت بختان	
گنجینه	۵۵	امثال

این عبارت را که در وقت پرستش در هر روز
 بآن کشته ۱۲ مرتبه از کتاب رسن که در تورات
 این سخن در حق کسی که در حق کسی که در حق
 گیت آن نادر و گمان دشمنی حق گویند
 عاقلان را که از کارهای نادر و گمان دشمنی
 این مثل در حق نیک گویند که خود را
 و ناپدید و صاف از آن شخصیت نیکو
 نداشتند و از فواید طبع ال خود را با نیکو
 تا وقت نیستیم که این طبع را نماند و رفت
 تا سراسر استی نشد و نماند
 این سخن را که در وقت پرستش در هر روز
 بآن کشته ۱۲ مرتبه از کتاب رسن که در تورات
 این سخن در حق کسی که در حق کسی که در حق
 گیت آن نادر و گمان دشمنی حق گویند
 عاقلان را که از کارهای نادر و گمان دشمنی
 این مثل در حق نیک گویند که خود را
 و ناپدید و صاف از آن شخصیت نیکو
 نداشتند و از فواید طبع ال خود را با نیکو
 تا وقت نیستیم که این طبع را نماند و رفت
 تا سراسر استی نشد و نماند

خرید	۵۷	امثال
تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَسُكِّنْ كُلَّ عِبَادَةٍ تَرَكَ الدِّينَ أَيْسَرُ مِنْ حُلِّ الدُّنْيَا		
گذاشتن و بنا سردار بر عبادت است + گذاشتن گناه آسان ترست از طلب کردن دنیا		
تَرَكَ الطَّبْعَ ظِلَّةً + تَرَكَ الشَّرَّ صَدَقَةً + تَرَكَ الْعَادَةَ عِلَاقَةً		
گذاشتن آهسته سایه خود را + گذاشتن بدی صدقه است + گذاشتن عادت و عیب است		
شَرِّكَهُ عَلَى مِثَالِ لَيْلَةِ الصَّدْرِ شَرِّكَهُ مِثْلَ مَقْرِفَةِ الصَّخَرِ تَرَكْنَاهُمْ		
گذاشتن او را بر مانند شب باز است حجاج + گذاشتن او را از عیبی کردن منع کرد + گذاشتن او را		
فِي خَيْصٍ بَيْنَ شَرِّكَتِ الرَّائِي بِالرَّيِّ + تَرَى الْفَتَيَانَ كَالْخُلُومَا		
در تنگی و سختی + گذاشتن او را به دیدار نیک + می بینی جوانان را مانند دشت خروار و گدازه		
يَكُنْ لَكَ مَا لَكَ خَلْ + تَرَأَوْهُ أَوْ لَمْ تَرَأَوْهُ فَاسْأَلْنِي		
آگاه گردان نیست مثل + ملاقات کنید + میسالی کنید + سوال میکنی مرا و او را		
سَلِّمُوا لِمَنْ يَلْعَبُ بِخَيْلِهِمْ مِنْ أَنْ تَرَاهُ تَضَرَّعُ إِلَى الطَّبِيبِ		
سلام بفرمایید + شنیدن تو معصی را نه است از زمین تو او را + زاری کن بسوی طبیب		
قَبْلَ أَنْ يَمْرُضَ تَطَاطَاهَا كَيْطُهَا تَطْلُبُ أَثَرَهُ حِينَ		
پیش از آنکه بیمار شود بر سر است کن برای خود و آید ترا + بگردانسان را بعد شمع		
تَطْلُبُ لِمَا لَيْسَ لَهَا تَحْشُرُ أَكَاكِلَ قَارِئِهَا مَوَاكِلَ بَعْدَ		
جستجو میکند به دنبال چیزی است + آرزویش کند یا نذر نرود بیکان و معاد کند یا نذر و در آن		
تَعْرِفُ الْأَشْيَاءَ بِأَسْمَائِهَا تَعْرِفُ الْجَهْلَ بِالْجَهْلِ وَالْكَفْرَ بِالْكَفْرِ		
شناختن چیزها به نامهاست + خود را به تعریف نامعلوم به نام معلوم + تعریفی نیست		
مِنْ التَّوَضُّعِ الْعَظِيمِ عِلَامَةُ التَّفَاقِ تَغَافُلٌ عَنِ الْمَكْرُوهِ		
از تواضع + تعظیم نشان تفاف است غفلت کن از مکروه		
گنجینه	۵۸	امثال

۱. گناهان را بجا نیاورد
 ۲. این امر را بجا نیاورد
 ۳. این امر را بجا نیاورد
 ۴. این امر را بجا نیاورد
 ۵. این امر را بجا نیاورد
 ۶. این امر را بجا نیاورد
 ۷. این امر را بجا نیاورد
 ۸. این امر را بجا نیاورد
 ۹. این امر را بجا نیاورد
 ۱۰. این امر را بجا نیاورد
 ۱۱. این امر را بجا نیاورد
 ۱۲. این امر را بجا نیاورد
 ۱۳. این امر را بجا نیاورد
 ۱۴. این امر را بجا نیاورد
 ۱۵. این امر را بجا نیاورد
 ۱۶. این امر را بجا نیاورد
 ۱۷. این امر را بجا نیاورد
 ۱۸. این امر را بجا نیاورد
 ۱۹. این امر را بجا نیاورد
 ۲۰. این امر را بجا نیاورد
 ۲۱. این امر را بجا نیاورد
 ۲۲. این امر را بجا نیاورد
 ۲۳. این امر را بجا نیاورد
 ۲۴. این امر را بجا نیاورد
 ۲۵. این امر را بجا نیاورد
 ۲۶. این امر را بجا نیاورد
 ۲۷. این امر را بجا نیاورد
 ۲۸. این امر را بجا نیاورد
 ۲۹. این امر را بجا نیاورد
 ۳۰. این امر را بجا نیاورد
 ۳۱. این امر را بجا نیاورد
 ۳۲. این امر را بجا نیاورد
 ۳۳. این امر را بجا نیاورد
 ۳۴. این امر را بجا نیاورد
 ۳۵. این امر را بجا نیاورد
 ۳۶. این امر را بجا نیاورد
 ۳۷. این امر را بجا نیاورد
 ۳۸. این امر را بجا نیاورد
 ۳۹. این امر را بجا نیاورد
 ۴۰. این امر را بجا نیاورد
 ۴۱. این امر را بجا نیاورد
 ۴۲. این امر را بجا نیاورد
 ۴۳. این امر را بجا نیاورد
 ۴۴. این امر را بجا نیاورد
 ۴۵. این امر را بجا نیاورد
 ۴۶. این امر را بجا نیاورد
 ۴۷. این امر را بجا نیاورد
 ۴۸. این امر را بجا نیاورد
 ۴۹. این امر را بجا نیاورد
 ۵۰. این امر را بجا نیاورد
 ۵۱. این امر را بجا نیاورد
 ۵۲. این امر را بجا نیاورد
 ۵۳. این امر را بجا نیاورد
 ۵۴. این امر را بجا نیاورد
 ۵۵. این امر را بجا نیاورد
 ۵۶. این امر را بجا نیاورد
 ۵۷. این امر را بجا نیاورد
 ۵۸. این امر را بجا نیاورد
 ۵۹. این امر را بجا نیاورد
 ۶۰. این امر را بجا نیاورد
 ۶۱. این امر را بجا نیاورد
 ۶۲. این امر را بجا نیاورد
 ۶۳. این امر را بجا نیاورد
 ۶۴. این امر را بجا نیاورد
 ۶۵. این امر را بجا نیاورد
 ۶۶. این امر را بجا نیاورد
 ۶۷. این امر را بجا نیاورد
 ۶۸. این امر را بجا نیاورد
 ۶۹. این امر را بجا نیاورد
 ۷۰. این امر را بجا نیاورد
 ۷۱. این امر را بجا نیاورد
 ۷۲. این امر را بجا نیاورد
 ۷۳. این امر را بجا نیاورد
 ۷۴. این امر را بجا نیاورد
 ۷۵. این امر را بجا نیاورد
 ۷۶. این امر را بجا نیاورد
 ۷۷. این امر را بجا نیاورد
 ۷۸. این امر را بجا نیاورد
 ۷۹. این امر را بجا نیاورد
 ۸۰. این امر را بجا نیاورد
 ۸۱. این امر را بجا نیاورد
 ۸۲. این امر را بجا نیاورد
 ۸۳. این امر را بجا نیاورد
 ۸۴. این امر را بجا نیاورد
 ۸۵. این امر را بجا نیاورد
 ۸۶. این امر را بجا نیاورد
 ۸۷. این امر را بجا نیاورد
 ۸۸. این امر را بجا نیاورد
 ۸۹. این امر را بجا نیاورد
 ۹۰. این امر را بجا نیاورد
 ۹۱. این امر را بجا نیاورد
 ۹۲. این امر را بجا نیاورد
 ۹۳. این امر را بجا نیاورد
 ۹۴. این امر را بجا نیاورد
 ۹۵. این امر را بجا نیاورد
 ۹۶. این امر را بجا نیاورد
 ۹۷. این امر را بجا نیاورد
 ۹۸. این امر را بجا نیاورد
 ۹۹. این امر را بجا نیاورد
 ۱۰۰. این امر را بجا نیاورد

نوریز	۵۸	اشمال
تَوْفَرُ تَغَاثِلْ كَانَاكَ وَاسْطِي تَغَاثِلْ بِالْخَيْدِ تَمَلْ تَغَاثِلْ أَيْدِي سَبَا		
توفیر کرد و شو + توافیل شو گو یا که تو باشنده واسطه هستی حال کبر نیکی باری او را توفیر شد و توفیر		
تَفَكَّرْ سَكَا خَلِ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً + التَّقَادِيرُ		
تفکر کیسات بهریت از عبادت شصت سال + تقدیر		
بُطِّلَ التَّدَايِلُ التَّقْدِيرُ فَيُضْحِكُ عَلَى التَّدَايِلِ تَقَرَّبَ الطَّرِيقُ		
باطل میکند تدبیر را + تقدیر می خندد تدبیر را + نزدیک جوار را		
فِي زِيَارَةِ الْحَبِيبِ تَقَلَّدَ هَاطِقَ الْحَمَامَةِ تَكْبَرُ وَامِعَ الْمُنْتَكَرِينَ		
در زیارت محبوب + قلد و بنیاز در گردش طوق حبابه را تکریم کند بندگان		
وَلَوْ أَضْعَوْا مَعَهُ الْمُتَوَاضِعِينَ تَكَرَّرَ الْقَلَمُ بَطِلَ الْخَطُّ تَكْبَرُ الْكَلَامُ عَلَى		
و اگر وضع کنند با فروتنی کنندگان + تکرار قلم جل میکند خط را + کلام بزرگوار را		
عَقْوُ حِلْمٍ تَلَدَّ عِ الْعَقَبُ طَبْعًا تَلَدَّ عِ الْعَقَبُ وَهِيَ تَطْفَأُ		
عقلهای حشمت می گردد سحر و ازموی طبیعت می گردد سحر و ازموی حشمت		
الْكَلَامُ يُخَدِّعُ الدَّرَامَ تَلَفُ الْمَالِ خَلَفَ الْعَمْرُ تَلَاكَ الْأَمْثَالُ دُظْهِهَا		
کلام می فریبده حوامیران را + لاف شدن مال سپس عمر است آن و استنایا بین میکند		
لِلنَّاسِ تَلَاكَ الرِّسَالُ قَضَلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِمَّا كَانُوا يَتَّبِعُونَ		
برای مردمان آن رسولان بزرگ دادیم بعضی او را از بعضی + تمامی آنچه را که		
تَمَنَّى الشَّيْءُ لَكَ الْقَمَشُ فِي أَيَّامٍ طَوِيلَةٍ يُوجَدُ بِالصَّبْرِ عَلَى أَيْتَامٍ		
بر خرداری که خواهی مرزا + بر خرداری که می توانی روزهای دراز یافته میشود بجهت صبر بر روزهای		
قَلِيلَةٍ تَجْمَعُ حَقًّا مَرْدٌ مَارِدٌ وَعَسَى الْأَبْقَى الْقَمَرُ بِالْأَسْوَى الْقِيَامِ		
اندک زمانی اندازی از از روزها + سحرش کردار و غالب شد الحق + خرمای صبح است		
الْجَبِينِ	۵۹	اشمال

این توفیر بزرگ داشتن ۱۲ سال است
 واسطه نام شصتیت بر آن که توفیر آنرا
 بنکرده و بر او هم مستحق بود و بر خرداران
 کارهای محلات می کشاید پس می کشاید
 غایب و غیب می کشاید پس می کشاید
 نظام شب می کشاید پس می کشاید
 ای و در سحر می کشاید پس می کشاید
 گرفتار می کشاید پس می کشاید
 پیاده که توفیر در آنرا نیست می کشاید
 سبب بقیاد است بهرین که می کشاید
 که در عبادت ترکیب یک اسم کرد و نام نهاد
 این توفیر بزرگ داشتن ۱۲ سال است
 واسطه نام شصتیت بر آن که توفیر آنرا
 بنکرده و بر او هم مستحق بود و بر خرداران
 کارهای محلات می کشاید پس می کشاید
 غایب و غیب می کشاید پس می کشاید
 نظام شب می کشاید پس می کشاید
 ای و در سحر می کشاید پس می کشاید
 گرفتار می کشاید پس می کشاید
 پیاده که توفیر در آنرا نیست می کشاید
 سبب بقیاد است بهرین که می کشاید
 که در عبادت ترکیب یک اسم کرد و نام نهاد

والله اعلم

مثال	۵۹	خزینہ
امثال	۵۹	وَالْمُتَّقِينَ غَيْرُ مَنعٍ + تَنْصَحُنَا الْمُنَافِقُ وَتَعَدُّ فِيهِ قَوْلًا حَصْرًا
معاذ اللہ	۵۹	وایمان نیست مانع + نمیکنند ما را ما را از گمراهی و گمان میکند و در آن گمراهی و فریبی
معاذ اللہ	۵۹	الْمَرْءُ يَكْتُمُكَ + تَوْبَةُ تَصُوحًا + تَوْبَةُ الْحَيَّانِ اعْتِدَالًا + تَوْبَةُ الْمَرْءِ
معاذ اللہ	۵۹	مرد بزرگ میگردد اندر او + توبه کردن خالص + توبه کند کار + عذر و عمن او بسیار داده میگردد و از توبه
معاذ اللہ	۵۹	تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ يَكْفِكَ + هَذَا وَالتَّوَكُّلُ تَهْنِئَةُ النَّوَالِ مِمَّنِ السَّوَالِ
معاذ اللہ	۵۹	اقتدا کن بر خدا کفایت کند ترا + بوی و میگوید گریا + ما دوست دارد و بگوید گریا + مبارکبادی بخشش باری سواش
معاذ اللہ	۵۹	گنجینه دوم در امثال فارسیه
معاذ اللہ	۵۹	تا پیوستم که غیب چه آید بیرون + تا بدکان خانه در گری + هرگز ای خادم آدمی نشوی + تا بانی
معاذ اللہ	۵۹	از عراق آورده شود و مارگزیده مرده بود + تا تو آدم شده مرغ خورده ام + تا تو بجز بخت و بخت
معاذ اللہ	۵۹	تاج محمده العین آویزان + تا خود فلک از پرده چادر بیرون + تا در میان خواسته که گواهیست
معاذ اللہ	۵۹	تا در سرحد و عدله هر کار که هست + سودی نکند باری هر بار که هست + تا ریش و ریش
معاذ اللہ	۵۹	امید ترس هست + تا یکی و اشاره ابرو + تا یکی شب سرمه چشم کو خوش است + تا پری
معاذ اللہ	۵۹	در پودر یک است + تا سال گزینی که خور زنده که ماند + تا شب نروزی روز بجای نرسی
معاذ اللہ	۵۹	تا صفت قانع نشد بر در نشد + تا مرد سخن گفته باشد + حبیب و نه برش نه صفت باشد + تا
معاذ اللہ	۵۹	راست نشود بعد از نرو + تا نباشد خبر کے مردم بگویند چنان + تا نفس نسبت باو زندگی
معاذ اللہ	۵۹	همه از نیست + تا با که از خواب میلش که باشد + تا ساخته در کار خود نیست تبدیل از آنکه بماند
معاذ اللہ	۵۹	متحبه تحت یا تحت تابوت + ترازومی زهره از گزینی ستانگان نشکند + ترازوم در
معاذ اللہ	۵۹	قلب + ترازوم نیست که سرور یاوت یافت سر فرود آرد + ترااب می برم و تشنه می آرم
معاذ اللہ	۵۹	تریت نا اهل را چو گروگان برگزیدست + ترسلان لاجو پری و چه حضرت + شرک نیست
معاذ اللہ	۵۹	گنجینه
معاذ اللہ	۵۹	امثال فارسیه

خزائن
معاذ اللہ
معاذ اللہ
معاذ اللہ

گنجینه
معاذ اللہ
معاذ اللہ

[illegible]

گنجینه علوم و مشاهیر مهندی

تاروں ہری رات ہمارے ارکمان کی تیراں بانی تاش پر مونچ کا بخیرہ تالی دو دو کر کے
 تانبا دیکھے سپینا اور گدے کچھ بھر تانت باجی اور رگ بوجھا تانی گمات کرانی گمات
 تانین تانین پس تبا سچہ مارے منہ لال رکتو ہین قشمری زو دیا جنم جلی نے کمایا
 جب جلی نہ سوا پایا تھی کچھڑی گئی بنیاد کا سیالایون ہی گیا تجھ سے توا جہ و زین
 مین ہی بانی ترکھوان - تجلی کو تکرار ہنیں تجھے پرانی کیا پڑی تو اپنی نیڑے تجھ سے پرانی
 یاسا بھی کی کچھ ترست - دان مہا پر - ترکش مین - و تیرنیں شرعہ مری کوئی مین ترکہ جو پہلو
 جو بھنا ترک کی تمام ہوئی ترکہ پا چتر جانے کوئی خستہ مار کشتی ہوئی تر تریا لی چون کو پہنچ گئی

بَكَتْهُ جِرَاحَاتُ السِّنَانِ لَهَا النَّيَامُ وَلَا يَكْتَامُ مَا جَرَحَ السِّنَانُ

بچه نوزاد چنانکه - نیزه در آن است چنانکه نوزاد چنانکه زان

أَجْرُ الْخَيْرِ مِنَ الْجَلْبِ جُرْحُ الْكَلَامِ أَصْعَبُ مِنْ جُرْحِ الْحَسَامِ

جرات بهرست از بدلی - چنانکه سخن دشوار است از چنانکه شمشیر

أَجْرُ أَرَوَى وَالرَّشْفُ الْقَمْعُ جُرْحِي الْمُدْكِيَاتِ غَلَاءٌ جُرْحُ مَنْعُجَةٍ

باشم خورن آب بهرست کین آب بسیار سکن چنانکه نفع بسیار بهرست بهرست بهرست

أَلَدْتُ جُرْحِي الْإِدْيِ قَطْمَةً عَلَى الْقُرْمِ جَعَلَ عُمْقُ قَبْلِ الْأَبْتِ

درد جاری شد رود پس رفت بر زید - پاداشش پیش آید کون

الظُّرْ جَزَاءُ السَّيِّئَةِ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا الْجَزَعُ عِنْدَ الْمَلِكِ كَالْمَلِكِ

گور کون است - پاداشش بدست است اندران - ناشکیبائی نزدیک با او چنانکه

جُرْحِي جَزَاءُ سَيِّئَةٍ جَعَلَتْهُ دُجْرًا أَذْنِي الْجَفَاءُ فِي عَدَائِهِ

جراود اند خدای ستمگر - گردانیدم از پیش گوش خود - ستمگرش را در پیش

حَسَنٌ جَفَّتْ الْقُلُوبُ كَالْحَبِّ جَلَّتِ الْمَكِينُ عَنِ الْوَلَدِ جَلَّتِ الْهَنَاءُ

خوب است - خشک شد قلب با نچه او شود بهرست - حقیر - امین - غنیمت فرزند بهرست

عَرِ الْفَدِ جَلَسَ السُّوءُ شَيْطَانٌ جَلَسَ الْخَيْرُ عَيْنُهُ جَلَسَ

از بهرست تو بزرگ - بهرست بدست - شیطان است - بهرست بدست - بهرست بدست

الرَّعِ مِثْلُهُ جَمَالُ الرَّعِ فِي الْجَمَلِ الْجَمَالُ فِي السَّانِ جَمَالُهَا كَبَالُهَا

مرد با نچه او است - خوبی - در علم است - خوبی در زبان است - بهرست بدست

الْحَمْدُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْوَالِدَيْنِ جَنَّةُ نَزَاهَا كَخَزَائِنِ الْجَنَّةِ مَعَ الْجَنَسِ

بهشت نذر - تهنیتی در پاداش است - با غنیمت که بهرستی در آن نوکها را - جنس با جنس

كُنْجِيْسُهُ جَزْوَ نَجْمٍ امثال

بچه نوزاد چنانکه - نیزه در آن است چنانکه نوزاد چنانکه زان
جرات بهرست از بدلی - چنانکه سخن دشوار است از چنانکه شمشیر
باشم خورن آب بهرست کین آب بسیار سکن چنانکه نفع بسیار بهرست بهرست بهرست
درد جاری شد رود پس رفت بر زید - پاداشش پیش آید کون
گور کون است - پاداشش بدست است اندران - ناشکیبائی نزدیک با او چنانکه
جراود اند خدای ستمگر - گردانیدم از پیش گوش خود - ستمگرش را در پیش
خوب است - خشک شد قلب با نچه او شود بهرست - حقیر - امین - غنیمت فرزند بهرست
از بهرست تو بزرگ - بهرست بدست - شیطان است - بهرست بدست - بهرست بدست
مرد با نچه او است - خوبی - در علم است - خوبی در زبان است - بهرست بدست
بهشت نذر - تهنیتی در پاداش است - با غنیمت که بهرستی در آن نوکها را - جنس با جنس
کنجیسی - جزو نجم

تخریص	۴۴	امثال حمیم
<p>آمیل + احنس مع احنس مناد + احنس له فنون + الجاد وکلیه</p> <p>راغب است مجلس باجنس ایضا یا نه + منین برسی و است + سپ نیکو و گاه</p> <p>الجد بله جود فایه الجود جوده الکلام فی اختصار + جوع</p> <p>خجشش به وجود نهایت سخاوت + غولی سخن در اختصار است</p> <p>کلبک یذبحک + الجوع حذو من اخصوع + جولة الباطل ساعة و</p> <p>سک خود را پس و کند ترا اگر سنگی ببرد از فروتنی + جولانی باطل کیست</p> <p>جولة النحر الى الساعة + جمل الفل کثیر + جی به هم حیات</p> <p>جولانی حق تا قیامت کوشش مقل بسیار + بید از از تار کوشش</p>		
<p>انجینه دوم در مثلما فی فارسی</p> <p>جامه با نذاره تن باید وخت + جانم ندارم + امن انجا آرم + جانم خن بران گوی</p> <p>جان گرد جامه و جان او + ام که گشته میز سال و ست + جانم لبس است بریت</p> <p>جانیکه حسین علیه السلام نشسته بود اگر برزید یا بران لعنت باد جان او + جانیکه شایان</p> <p>چنگ زندای کبک بقص بر خیز و به جای استخوان خالی + جان بشید که بر خیزنی جای</p> <p>کل باشن جای خار خاره جای خرسیدن تو اینجا نیست + جانی خود اگر م کرد جگر جگر</p> <p>و در گرد و جل بر گاو است + جلق به منت خلق جنس از جنس متاخر نیست</p> <p>جنسیت علت نه هم است + جنگ و دو سر دارد + جنگ زرگری میکند + جواب است</p> <p>ای برادر این جنگ است + جواب با مان باشد خوشی + جواب ترک ترک + جود شک جلال</p> <p>برین جو فروش گندم نما جو به ای که آب مر و در جودش فرو داده باشد مر و در ای بنید</p> <p>چونیده یا بنده + جوی طالع زخرواری نه به + اگر طالع ندرای بنهر و به جهان دید</p>		
انجینه	۳۵	امثال فارسی

دو

مع الف و الباء

الف

کام فایه لام و نون و و

له مثل و نیک
در پیش که دران
از سک و نگرانی
منفی الارب
فریته امثال

گوید دروغ + جہد نما کہ بجائے رہی ہو درویشی تا بدوائے رستے پہ

گنجینه سوم و ششمی هند

[illegible]

خرنیزہ	۶۹	امثال حرم
<p>روکہ ہے، جہان دور بان یار و نگاہ، جہان لہ تہان بادل جہان جای ہو کہ تہان پرسے سوکھا، جہہ راکھی کو مارا و کو بار نہ با گلو جا چیا سو کیلے سیاک، سو اسو لیکر لاگ جیب میں نہیں کہلی کئی لی چیلہ پیرن گلی گلی جیتے جی ستیا موڈی ٹراڈ ٹریا جیتو جاب پنا موڈی اب داب جیتے کا گھر موڈی کی قبر جیتے آسا موڈی نر سا پیتی کھی منڈین لگی جاتی جیتھ کے ہر کو پٹ، جیسا منہ تیسے تہیز جیسا تو ویسی پیتی جیسی مان نیسی پتی تہیز تیسا ہمیں جیسا کاچھ کاچھے ویسا ناچ ناچے جیسا اونٹ لہنی تیسال یا خواص جیسی کونی ویسی جہری جیسی روح ویسی شتر، جیسی داری دوالی تیسا بڑا دوسر جیسی نیت تیسی کرکٹ جیسی تیری تانی بنی تیسا مارا بنیا جیسے کنتھا گھر رہے تیسو رہے برس جیسے سن تیسو لسن جیسو گرگن گاڑی تیسے میں جاتی جیسے سا جی تے تیسو جو پنا جیسا جی کہین لگتا منین دل کہین لگ جاکر جیو، ایسا بانی کہ گھر ہو جاتی جیو، مانو تہ اور کو کر لہو</p>		
<p>گنجینہ ہمارم و امثال حرف جما</p>		
<p>جھاڑ بھاتی کالی اور نہ ہانی سو جھڑ جی کا کاٹا جھوٹا کوئی کھاتا تو تھوڑی بچ جھوٹا بولون تیر منہ پر جھوٹ بولنا اور کوہ کھانا بارہری جھوٹا کھانا نہ فرما دے ہاتھ سے کٹا نہیں کرتے جھوٹ کے آگے سچا نہ ترای جھوٹا جیسا پتیا جھوٹا رستہ مکھوٹ بھی آئی تخرنیز ہضم و منہ لہامی حروف جہیز منہ شکر جہیز</p>		
<p>گنجینہ اول در امثال پاسیہ</p>		
<p>چارہ نیت ورن اتعہ الاتسلیم چارہ نیت ورن اتسلیم چارہ نیت ورن اتسلیم چارہ نیت ورن اتسلیم چارہ نیت ورن اتسلیم چارہ نیت ورن اتسلیم</p>		
گنجینہ	۷۵	امثال حرم

خرنیزہ امثال

امثال حرم

امثال حرم

خزینہ	۷۱	امثال حضرت
<p>چرخش بود کہ بر یک کرشمہ و کار چرخش چرخان باشد چرخ علی غلابہ و چرخ غلابہ علی چرخ کند بنیاد ہمین را و چرخ کو کہ ناگفتن بہترست چرخ مدہ کو آن کر این نہ کند چرخ مدہ کو کرشمہ کہ بود چرخ نسبت خاک را با عالم پاک چرخ می کہ نمی بایں چرخ چرخ مدہ در دیش چرخ مدہ کو در دیش را چرخ شستہ صاف می کند چرخ مدہ کو در دیش را</p>		
گنجینہ دوم در مثلما سے ہندی		
<p>چائے کو لینی اور گما و رانی کا چارون کی آستان اور سوٹہ بسا مر جان چائے چارچہ سن چارون کی چاندنی اور پیر اندر اپاکہ چاکریدین گری کیا چاکر کے آگ کو کر اور کو کرشمہ آگے پیشکار چاکر کوئی زمین کو کر کو مذرسہ چالیس سہی بات کو تیر چام کہ دم چاندنی مار گئی چانوس کے نام کو گئے ہی کہیت کہنا چوڑا یا تھا چاہ کران پیر کران چوڑا لے لگا کر دن جل حاضر توین کیا کران چرخ می اور دوو چلی پانی میں ب مرویٹ منگنی پٹ بیاہ چوڑی پانا اما کران ملک بکنا چھا بنا چوڑا چرخ می چرخا و سر کوئی پاون چرخ می بارگاہ چرخا پانچ جان گئی لکھا چرخ چرخا کر کو کو چرخا کر سے نو چرخا چرخا کران فسی چرخا کاٹو لاہیات بکنا چھا بو لاہ چکنا و کیہ پسل پڑی چکنا کہ چلی چرخا کران لاہ چل چھا وین میں آتی ہوں بھلا چھائی ہوں چل میرے چرخ چرخ چون کمان بڑیا کمان کا توں چل فسکون یہا کو دن نام چلی چلی کمان گئی سویت کی چرخ چلی چلی کمان آتین چھا کر کو عرش چھا بیکار چھا کر کو خستہ و ہونہین سر چرخ می جاسے وری نجای چھتیل چھا کران نختیار اریو کران باٹی چھیلی چھا وین آتی لڑکے بالی ساتھی لانی چھتیل چھا کران چھا وین کا مارا دہی چھا چوڑی گئے چھتیل چھا وین چھا وین چھا وین چھا وین چھا وین</p>		
گنجینہ	۷۵	امثال مندر

خزینہ امثال

الف
کاف
دال
زاد

[illegible]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خرنوب	۷۸	امثال حا
<p>تحصیل حاصل بود و دست + حاکم گوش مجاید + حالا تحت بر سر استاد منیر + چند اگر خانه خود تمام گشت سبب + حب طن از ملک سلیمان خشته + حرام خوردن شلغم + حراتش فرو نشست + حرف پوست کنده باید گفت + حرف بد زبان بد باد حرف حق بر زبان شود جاری + حرف باخته با خود همیشه جنگ + حرف یف می رسد حرف حریف خود را میزند حساب + دوستان ددل + حشمن برده شد زنها گرد او گمرد + حق بحق دار میرسد + حکایت از شل بمیل شود + حکم حاکم مرگ مفاحا حکمت شنیدن از لقمان صواب است + حلو اکستر که بحث شد + حلو اکتفن بن دگر حلو خوردن روی باید + حوران بهشتی دوزخ بود اعراف از دوزخیان کس عاف بهشت حیف داند دوزخ افسوس داند لیکن + حیدر خورابهانه بسیار است + حیدر زرق بهانه موت</p>		
گنجینه سوم در امثال هندی		
<p>حاتم کی گور پر لالت ماری + حاضر کو حجت نه سین + حاضر که میل می کنی هو + حاضر گیر می دو جهنمی + حال بین ای بی بین مسل + حال گیا احوال گدا دل خیال نگیا + حال کانه قال کاندرا روئی چپ پیر دال کا + حج کاجنج کاجنج + حرام کمانا او شلغم + حرصی تلو + حساب جو جو بخشش سوسو + حساب نت نیاحی حق جو اوز نا حق ناحق جو + حق کاراضی خا جو + حق کر حلال کر ایک دن بدین اگر کر + حق نام اسد کا + حلق کانه نالو کایه مال میان لالو کا + حلق کر در بان حلق رووی حیب لووی + حلوئی کی دوکان در دای جی کی فاتحه + حلوئی کی جانی سووی سانه قصائی + حمایتی کی گموزی عراقی کو لالت ماری + حورزی سون کو داسن سویری + حوض یو فو فو + حورزی خرنوبه نهم در مشاهیر حرف خاشتن گنجینه</p>		
گنجینه اول در امثال عربی		
گنجینه ۲۰	۷۹	امثال عربی هندی

یقین است
 کیلن لفظ
 جب یکم است
 لیکن مصف
 این ساله
 موافق مشهور
 جب بجای
 مملک خوانده
 ۱۲

[illegible]

بنجیل در اصل
نسبت به سنجی
کمیسیون
دریافت می شود

مکش از آنرا
دست یافت
از اینجا

اور اگر بت و قوت ہفت
نہایتی المار
یہ نام دختر قمر بنی
اصلی

ان پادشاهان اولاد حقیقه
انکه در دودل
نیت الاشغال

یاد دوزخ و قیامت

فند و لو بقرطی زیاده
یعنی اگر از او ابر حال

احمق که بجان برسد و من در راه

وخرقہ فادزے گول ۱۲

خزینہ ۷۹ امثال حاوی

خَايَظُوا النَّاسَ وَنَسُوا اٰلَهُوْمُ ۖ خَالَفَ نَفْسَكَ تَسْتَرْجِعُ ۚ الْخَالَ

آمینش کنید بامردمان و فراموش کنید ایشانرا میخالف کن نفس خود را راحت بی خیال

وَبَالَ ۚ الْخَائِنُ خَائِفٌ ۚ الْخَائِنُ فِي الْمَبْدُورِ كَالْخَائِنِ فِي الْمَوْفُورِ ۚ

مگر آنست که خیانت کننده ترسانست ۚ خائن درگاه شسته شده مانند خائنست در مقام

الْخِيَنَاتُ لِلْخَائِنِينَ ۚ خُذْ اَلَا هُوَ يَقُوْبِلُهُ ۚ خُذِ الْقَلِيلَ

زمان بپذیر ۚ بر عمر و دان بدیاند ۚ بگیر کار را به قایلما عواد ۚ بگیر اندک را

مِنَ اللَّيْلِ وَذُمَّهُ ۚ خُذِ الْبَيْضَ قَبْلَ اَنْ يَأْخُذَكَ ۚ خُذِ النَّفْسَ

از ناکس و ذمت کن ۚ بگیر دزد را پیش از اینکه بگیردوست تر ۚ بگیر نفس را

قَبْلَ اَنْ تَأْخُذَكَ ۚ خُذْ دَرَجَةَ الضَّيِّبِ ۚ خُذْ مَا صَفَادُ عُمَالِكُ

پیش از آنکه بگیرد و ترا ۚ بگیر راه سوسمار ۚ بگیر آنچه صاف شد بکار آنچه تیره شد

خُذْ مِنَ الرِّضْفَةِ مَا عَلَيَهَا ۚ خُذْ مِنْ جِنْعٍ مَا اَعْطَا اِخْذُهُ ۚ خُذْ

بگیر از رصفه آنچه برویست ۚ بگیر از جنج آنچه داد ترا ۚ بگیر از زمانه گذر

سَبْعَةَ اَخْذَهُ ۚ وَلَوْ يَفْرُطُ حَتَّى مَارِيَةٍ ۚ خَرَقٌ ۚ وَجَدْتُ صَوْفًا

شیر ماده ۚ بگیر از اگر چه باشد بدو گوشواره ماری ۚ خرقا ۚ یافت پشم کوشید

خَرَقًا ۚ ذَاتُ نَيْقَةٍ خَرَاتِنُ الْبَحَارِ تَسْتَفِيضُ مِنْ قَطْرَاتِ

خرقار صاحب ارسل ۚ خیزد ۚ دریا استفاضه میکند از قطرات

الْأَمْطَارِ ۚ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ ۚ الْخَضَابُ سَبَابُ ثِيَابِ

باران ۚ زیانکار شد در دنیا و آخرت ۚ خضاب جوانی دوست ۚ

الْخُضُوعُ عِنْدَ الْحَاجَةِ رُجُولِيَّةٌ ۚ الْخَطُّ عَقَالُ الْعَقْلِ خَفِ

و فروتنی کردن نزدیک حاجت مردانگیست ۚ خنشتن رسن عقلست ۚ بترس

۷۵ امثال عربیة

کودن خواستن ۱۲
منته الارب
استفاضه بکبر و ان
منته الارب
و طعام و خورش ۱۲
و خورنی و

زده میفود
 این در منزلت
 فی لطافت با
 مردمان ۱۲
 و التفتید برین
 اسمان زمین
 درین آتش
 درین کجک
 نماند حال و دوا
 غم غم غم
 دوستی دارد
 بپیش عشق
 کامل شد و اگر
 با فاسدی محبت
 و بقدر در پیش
 عقل و ناقص
 چرا و موقع نفس
 و شجاعت است
 بی بی بی

و فیضان است
بختی بی گناه
چرخ و فلک در دست
از انوار کرمش

علامت رضا است + خانه درویش استمعه + از متاع نیست + خانه تنگ و بی فراخ + خانه خالی دیو میگردد + خانه دوستان بوی در دشمنان مگوشت خانه پخشیه سنگ بس است + خانه جاگور جدا + خانه ویران میشود چون طفل گری در خانه دار + خانه در خانه در آبی و بار بار + خیم خضر به معتبر + خدا با خلق خلقت با خدا + خدا بد سلیمان دهد + خدا که میدید بنیدر که کیستی + خدا را ندیده اند بقل شناخته اند + خدا داری چه غم داری + خدا نیکی دزدان دزدان دهد + خدا نیکی بالادست فرید + زبردست است دوست + خدا ای جهان را جهان تنگ نیست + کمیت را نیز نالینک نیست + خمران کس در سحر خواند و مگر از زمان کاتب هیزم ماند + خراز جل اطلس پیوست خورست + خربگر گیر و از منت برآ + خربار بر بار شیر مردم در + خربسته بهتر اگر چه در آستان باشد + خرنو به کویز + بفالیز چه کار + خرنو به شیرین نصیب شغال است + خرنو به شیرین کبجی نفران + چه داند بیا و قد و نبات + خر خالی ریخته میرود + خر خفته جو میخورد + خر خواجی خور + خرا خدا شاخ نمیدهد + خرس در گاه بوعلی سیناست + خر عیسی اگر مکه و دیو چون بیاید هنوز خرباشد + خر عیسی با سمان نرود + خر که جوید کاه بخورد + خر گوش دم بیده + خر خزند + خربار اوست + از مغز + خر و سبب هنگام است + خر جان و پالانش دگر + خری بقتل و چنگ ببرد + خر یک از خر بماند دم و گوشش باید برید + خسر مساق شرعی + خسر کم و جهان پاک + خسر چون پشت پنج کوه خسر خود را میشناسد + خفته خفته اگر نگیرد + خلاف را سلطان را جستن + بخون آلودن باید دست شستن + خلعت غفران گناه را پوشد + خلق خدا ملک + خلوت از اغیار باید از بار خنده مردم از شادی باشد و خنده بوز از غم + خنده کل گریه گلاب بار آورد + خواب یک خواب و باشد مختلف تعبیر + خواب آسایش جان است + خواب چهار پهلوی است خواب خوش

درویش

۱

خریش خا خا

بن صا دقا لام بون و او

میکند + خواجہ آنست کہ باشد غم خود تکارش + خواجہ داند بهای شاخ نبات + خواجہ
اگر بی ست با خطا + خوب شد کہ بیل خود + خود ضیعت و دیگر از الضیعت + خود غلط
از شا غلط + غلط + خود کردہ را چہ در مان + خود کشتہ را تغیر نہ نماید + خود پند
جان بہن مان نادانی بود + خود پند پیش خلق نیست + خود نہ بردہ امی و ای در کردہ +
خوردہ مان بہک تنہا خوری + و اگر بران خوردہ کہ تنہا خوری + خور شیر و سہمہ
سیاہ کند و در سہمہ سپید + خوشی کنن ندارد دوستی + خوش سخن باشن مان بانی +
خوش حال کسی کہ بہر حال خوش اند + خوش حال کسی کہ باز دیا کند + خوش وقت کسی کہ
خوش عیش آنکہ زن ندارد + خوش مرغ خوش بچگان + و خوب گمانہ خوب شان + خوشامد
ہر کہ گفتی خوش آمد + خوشہ یکسر دارد + خون حسن حسین م + خوش است + خون غلامی
سرخ تر از خون غلامی نیست + خون را باب شود + خون را بخون نشوید + خود در طبیعت
نشست + در و در بوقت مرگ دوست + خوشی بخوشی سودا برضا + خوشی را بر خوشی

خبر ۱۰

گنجینہ سوم و امثال ہند

خارشتی کتیا محل کی جہول + خاک چات کے بات کردہ + خاکان اچانہ + چہ چہ خاک
+ جہول بکائن کے جہول + خاک چمانی اور برینتی + خالاک مہانی + خالی خالی + خالی
خسری خالاکن گن مولسری + خالاکاپیت کنداں سات چوہا کا ایک لوالہ + خالی گہرین
قلندہ + خالی بنیا کیا کرے اس گولی کے + مان لگو لی سین کر + خالی خریطی پوری + خالی
خالی مانتہ کیا جانوں ایک سندیا لیتا جانوں خدا کا دیا سر پر + خدا کا دیا کا نہ عہدہ خون کا
دیا سر پر + خدا کا گہر ہو کر کیا + خدا کے گہر سے پہرے ہیں + خدا غصہ ڈرتے رہے
خدا کے واسطے ہی بھی چو مانہن رقی + خدا کی تین خلیہ جان + خدا کی تین دین

خزینۃ الامثال

نثر	۸۶	امثال دال
<p>خدا کو دیکھا نہیں عقل سے پہچانا ہو + خدا زلزلہ کو نافرمان ہو کہ سر جھکا + خدا دوسرے کو دیکھا ہو تو وہ بھی سو + خدا دیتا ہو تو چھپا کر دیتا ہو + خدا دیتا ہو تو نہیں دیتا کہ تو کون ہو + خدا زرقا ہے بندہ قزاق ہو + خدا لگتی کوئی + کبھی منہ دیکھی نہیں + خدا مہربان تو جگ مہربان + خدمت سے عظمت ہے + خراب خستہ نمک نشا + خدا کا کانٹہ کاٹے ہی گئے + خربوز کو دیکھ کے خربوزہ رنگ پکڑتا ہو + خربوزہ چھری گرسے تو خربوز کا ضرر چھری خربوز پر گرسے تو خربوز کا ضرر + خسر کا ہاتھ بین کھینکے بین کے + خضر کا خضری خبر چھوٹی ہو + خلیق کا خلق کسے بند کیا ہو + خجستہ کسے کسے ملک مہیا تو پھر کیا خواب خرگوش میں ہے + خوان بر خوان پوش بر اکول دیکھو تو آدھ بڑا خوان پاک خوان پوش پاک کول دیکھو تو خاک ہی خاک + خوب ہی کا خوبی جنتی ہے + خوب ہی دانت گتھو ہوئے + خودی در خدا کی بین بیز + خوشامد کا منہ کالا + خوکیر کی بہرہ + خیرات کے گڑبگڑ بازار میں دکار + خیر کی جوئی خیرات کا مارچرہ ملا عقدا و مارا + خیدا باچہ + خیدا جان بیلا خرنیہ دوم در مشلہا + خرفال شکل شش خنہ</p>		
گنجینہ اول امثال عربیہ		
<p>دَاءُ النَّفْسِ الْخَرِصُ دَارُ مَنْ جَعَلَ يَحْيٰى دَارُ الْاَمْرِ مِمَّا مَنِ الْفَقِيرُ جاری نفس خرص است دعوت کن کسی کہ مکر در ترشہ نہ شود + خانه امریکہ جابہ خوبی طراج اَللّٰهُ اَعْلٰی الْخَيْرِ لِقَاعِلِهٖ اَللّٰهُ اَعْلٰی الْاَمْرِ لِقَاعِلِهٖ اَللّٰهُ اَعْلٰی الْاَمْرِ لِقَاعِلِهٖ راہنما بر نیکی مانند کنندہ نیکی است در ہمسایہ جنتیہ است در ہمسایہ ہمسایہ لَا تَسْبُ + دَرُثُ الْعُمَرُ اَهْبِیْ مِنْ سَبِیْفِ الْحِجَابِ + دَرُثُ لَمَّا عَصٰہُ حاصل کردہ دیر + درہ عمر غمی اندر غمہ ترسانندہ ترست از شمشیر حجاب + فروغی کردہ گمراہ گمراہ اورا گنجینہ ۸۷ امثال عربیہ</p>		

در ہمسایہ جنتیہ است
نفس خرص است
دعوت کن کسی کہ مکر در ترشہ نہ شود
خانه امریکہ جابہ خوبی طراج
راہنما بر نیکی مانند کنندہ نیکی است
در ہمسایہ جنتیہ است
در ہمسایہ ہمسایہ
لا تسب + درث العمر اھبی من سبیف الحجاب + درث لما عصاہ
حاصل کردہ دیر + درہ عمر غمی اندر غمہ ترسانندہ ترست از شمشیر حجاب + فروغی کردہ گمراہ گمراہ اورا

امثال

الثَّقَافُ + الدِّرُّ هُوَ حُبُّهُ الْعُقَلَاءَ مِثْلُ مَا يَرْتَدُّ إِلَى عَاكِرِ الْمُنَاكِلِ

ثقاف + در هم سید انانی است بجزار و بی پروا که در حقانند و از حق و عدل دور است

دَعَا دَعْوَةً كَوْنِيَّةً + دَعْوَةُ الْمَطْلُومِ مُجَابَةٌ دَقِيقٌ

دعوت کردن دعوت کو کبی + دعای مظلوم مقبول است + کوفتن تو

بِالْمِخَاحِ رَحِبَ الْقَلْقُلِ + دَلَنِي فِي الْعِشْقِ مَنْ يَهْدِي السَّبِيلَ

به مبادون دانه قلقل را + رهبرونی کرد مرا در عشق کسی که بایت میکند راه را

دَلَّوْا السَّمَاءَ لَا يَرَوْنَ لَظْمَانَ + دَلِيلُ الْمَرْءِ قَوْلُهُ وَدَلِيلُ

دلوا آسمان سیراب نمیکند آسمان را + دلیل دانشم در سخن است و دلیل

أَمْرِهِ فِعْلُهُ + دِمَاءُ الْمُلُوكِ أَشْفَى مِنْ الْحَلِيبِ دَمِيتُ لِنَفْسِي

امشش فعل است خوناس پادشاهان شافی تر است از شیر + دیم کن برای خودت

قَتَلَ الْقَوْمَ مُضْطَجِعًا دُمًّا عَلَى كَظْمِ الْعَيْطِ تَحْدَثُ عَوَافِيكَ +

کشت از خواب حالیکه بر پهلو خوابیده بودی + همیشه کن بر فروزان چشم بیانی در عافیتها و خود

الدُّنْيَا أَشْبَهَ شَيْءًا بِاخْتِلَامِ النَّيَامِ وَظِلِّ الْعَمَامِ + الدُّنْيَا

دنیا مانند چیزیست به اختتام خوابندگان و سایه ابر + دنیا

أَمْنِيَّةٌ وَأَمْوَالٌ عَارِيَةٌ + الدُّنْيَا حِمَّةٌ وَطَالِبُهَا كَالْبَلَدِ الدُّنْيَا

آرزوست و مالها عاریت + دنیا مارد است + خوابندگان او مکان دنیا

زُورٌ لَا يَخْصُلُ إِلَّا بِالزُّورِ + الدُّنْيَا سَجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ

دروغ است حاصل نمی شود که بدروغ + دنیا قیدخانه مسلمانانست و بهشت کافران

الدُّنْيَا عَمْرُضٌ حَاضِرٌ يَأْكُلُ مِنْهَا الْبَرُّ وَالْإِنْسَانُ + الدُّنْيَا كَنَفٍ

دنیا مانند میوه است موجود می خورد از آن نیکوکار و بدکار + دنیا بایخانه

ثقاف به معنی سیر و دیدن است
دعوت کردن دعوت کو کبی
دعای مظلوم مقبول است
کوفتن تو
به مبادون دانه قلقل را
رهبرونی کرد مرا در عشق
کسی که بایت میکند راه را
دلوا آسمان سیراب نمیکند
آسمان را
دلیل دانشم در سخن است
و دلیل
امشش فعل است
خوناس پادشاهان
شافی تر است از شیر
دیم کن برای خودت
کشت از خواب
حالیکه بر پهلو
خوابیده بودی
همیشه کن
بر فروزان چشم
بیانی در عافیتها
و خود
دنیا مانند چیزیست
به اختتام خوابندگان
و سایه ابر
دنیا
آرزوست و مالها
عاریت
دنیا مارد است
خوابندگان او مکان
دنیا
دروغ است
حاصل نمی شود
که بدروغ
دنیا قیدخانه
مسلمانانست
و بهشت کافران
دنیا مانند میوه است
موجود می خورد
از آن نیکوکار
و بدکار
دنیا بایخانه

باشد در برابر چو گویند سلیم در قفا چو گرگ مردم در دیابان فقیر سوخته را شعله
 بخت که نقره خام در با بودن بدینیم با در پاست تو ز پر مایه ز دست بست
 در جنگ با حلو بخش نمیکند در خانه مور شبنم طوفانست در خانه کبریا مانده چهره
 در خانه اگر کس ست حرفش بس ست در خانه آردی و در کوچه دو تنور در خانه بنوا
 چرخ و چرخش در خانه سر چه باشد همان به که باشد در خانه خدا و آدم باز است خشت
 کمالی کفر اور بار در خنجر که کنون گرفته است پای بنیر و دم دی را ز جانی در
 که از و بی بکسی ز سبب آبی خشک به در در امیش در دمن بگردد آله طیب بر میفرماید
 و این نفس حق این انگه میباید در در اید بدوستان خود میدید و در دم از یار است
 و در مان نیز هم در دیش تا بدو اتوریسی در عاشق نشود و بدو طبعیت و طاعت
 بر چه پیش سالک آید خیر است و عفو لذت است و انتقام نیست در عین اختیار نیست
 در غور کی موی زنده در قصص انبیا مضاحک نگردد و بجا چرخ استخاره
 در که میگوئی و خانه که میبری در میان یار گرد میخورد و مقام تشنگی نزار و یار یقین
 آبی نیز نه در مان بکسی رسد که در دی و در در شیتی مردان به که حاجت پیش کسی برین
 در و این تر کی که شب مدر او ست در ویش صفت باش کلاه تری دار و در ویش
 زوال نبیند دروغ گورانا بخانه باید رسانید دروغ مصلحت امیر باز راستی فتنه انگیز و غلو
 را حافظی باشد در و در گرسنه زانش کار نکند در و در گرسنه را خود میزند و در و در شمر
 میتوان نیست میتوان همین مخالفان است در هر که بنگری همین را غ مبتلاست در
 بهشتا دسالی مشق بنور میکند در یک خانه دو مهمان بکنج در یتیم را همه کس مشتری بود
 و زو از خانه مفلس خجل آید بیرون در و در مشتاق تراز صاحب کار باشد و در و در باش و در
 باش در و در جوانمرد باز رگان بخیل در و در ناگفته سلطان ست در و در اسی

در خانه

۱۰

رود و صاحب کارایی + دزد و دانا می کشد و اچ رخ خایه را + دزد و بلجانه میزند و دستاخ خانه
 دزدیده بود آنچه بماند بخوابد + دست از همه چیز شسته + دست بکاشته است پیشانی
 دست بکار و دل به کار + دست هر کس که گدائیت + دست کش زده + دست لاله و دست راست
 دست پیشین ابدل نیست + دست بخوابد و دل را در خانه رود کف بخیل را بخوابد دست چپ
 از دست راست شناسد + دست دمان خود که نخوری زیان خود + دست دست اول
 ست + دست دست می شناسد + دست دست می شود و دست و دست و دست و دست و دست و دست
 سنگ آهسته میاید کشید + دست و بالا + دست شکسته بال گردن + دستش بر سنگست
 دستش در کیسه خلیفه است + دست کار دل نمیکند دل را دست میکند + دست کوه
 و کاه دراز + دشمن اگر تو ایست نگهبان قوی هست + دشمن دانا باز دست ندادن +
 دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد + دشمن چه کند چو مهربان باشد دوست + و صاحب گوشه
 نشینان بلا بگرداند + واکو استغنا + و لا خوش باشان مادر و غن افتاد + دل دست
 او که چاکر است + دل بدست او هر چه خواهی کن + دل دست را تا کس با شمی +
 دل تاریک را جان روشن نباشد + دل ایام خود در و ده جگر را + دل را بدل چوست
 درین گنبد سپهر + از سو گنبد کینه و از سو سیه مهر + دل که افسرده شد از سینه بدر باید کرد +
 دل نخواسته عذر بسیار + دلیر تیغ را کار فرماید و غر باز + و م عیسی زندگانی در نگر +
 و نبه اگر گریه بسیار + دندان زدن شیه شغال را مبارکست و امیر انشوم دندان
 طبع کنده + دندان طبع تیز کرده + دندان که در دکند بایدش کند + دنیا بیک از نیست
 دنیا پنج روزه است + و و است غضب خاموشی است + دو بامداد اگر کسی بخوابد
 شاه + سوم هر آنکه در و سه کن بلطف نگاه + دوباره نیست کس از زندگانی + دو
 حرف درستی بیاد کتاب در دست تار + و و دل یک غم و دشت کند کوه زله پر گنگ

دین

دین عین لال

خزینة الامثال
 در این کتاب
 است
 و در این کتاب
 است

نیمین	خط	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین
نیمین	نیمین	نیمین

نیمین

خزینہ ۹۳۱ اشغال ذال

ذُرِ الطَّاعِي فِي طُغْيَانِهِ + ذِكْرُ الْعَيْشِ يَضْفُ الْعَيْشُ + طاعی برادر طغیانش + یاد کردن عیش نصف عیش است + ذکر الشباب حسره + ذکر الوَحْشَةَ وَحْشَةً + ذکر الموت حذر یاد کردن جوانی حسرت + یاد کردن وحشت و وحشت است + یاد کردن موت حذر القلب + ذکر تَسْنِي الطَّعْمِ وَ كُنْتُ نَاسِيًا + ذکر نِي حِمَارِي هَبْلِي + دل است + یاد دایم مرا طعن را وجودم فراموش کننده + یاد دادم را خرم بل مرا + ذِلاَقَةُ اللِّسَانِ سُرْسُلُ لِمَالٍ ذُلُّ الْمَرْءِ فِي الطَّعْمِ + ذَالِكُ تیزی زبان اصل مال است خوری مرد در طعم است و آن بسبب بِمَا قَدْ مَتَّيْدَاكَ ذُلُّ مَنْ لَا سَيْفَ لَهُ + ذُلُّ مَنْ طَمَعَ مینویست که پیش سایه رود تو + خوار شد کسی که نیست شمشیر اودا + خوار شد کسی که طمع کرد + ذُلُّ مَعَ الطَّعْمِ + ذَلِيلُ الْفَقْرِ عَزِيزُ عِنْدَ اللَّهِ + ذَلِيلٌ عَادَ خوری با طمع است + خوار حاجت گرامی است نزد خدا + خوار پناه گرفت + ذَنْبُ الْمَلِكِ + ذَنْبُ السُّرْحَانِ كَمَنْبَةِ الْغُرَالَةِ + ذَنْبُ عَقْرِ رخت است + دم گرگ مانند مرغ است را او آمو + دم عقرب + ذَنْبُ الْخَوِ سَاتِ + ذَنْبٌ وَاحِدٌ كَثِيرٌ وَالْفُ طَاعَةٌ قَلِيلٌ + خواست است + یکمان بسیار است و هزار طاعت اندک است + ذُو الْأَمَانِ كَنْزٌ عَلَى كَفِّ السَّكِينِ + كَذُوْدُ إِلَى الذُّوْدِ صاحب امان مانند مورچست بر نیجه سلیمان + ذود بازود + ذَهَبُ أَمْسٍ بِمَا فِيهِ + ذَهَبَ الْمَذْلُوكَةُ بِمَوْلَاةٍ + شربت است + رف + و با پنجه زد و بود + رفت دولت بدخست

اشغال ع

[illegible]

خزینہ ۹۴۱ اشال ذال

دَهَبٌ عَصْدِي وَبَقِي شَجَائِي + دَهَبَ لِقَا مُنَحْتِ كُلِّ
رفت فشرده آهوسن و باقی ماند دخت من + رفتند گروه زیر هر
لَوَاكِب + دَهَبَ مِنْهُ الْأَطْيَابُ + دَهَبَتْ رِيحُهُ + دَهَبَتْ
ستاره + رفت از آن خوردن جماع + رفت بوسه او + رفت
ضَيْفٌ لَا دِيَانَتَهُ + الدَّهَبُ عَقْلُ الْاَحْمَقِ وَجُمُوعُ الْعَاقِلِ +
با دگر مریای عا دنا خودست زر دانش نادانست و نادانی دانا +
الدَّيْبُ ادْعَمُ + الدَّيْبُ عِلْمُ بِيَمَكَانِ الْفَصِيلِ الْيَتِيمِ
اگر گرسنه رنگ است + اگر گدانا ترست بکمان شبنم خود از مادر جدا شده که یتیم است
الدَّيْبُ لِلضَّيْعِ + الدَّيْبُ يَادُو لِلْعَزَالِ بِأَكَلِهِ
اگر گرسنه فقر است + اگر گرسنه فرید آهورا براس خوردنش

تجلیه دوم در مثل های فارسی

فره را با خوشی در نیت + و کم عیش نصف عیش است + و دو القمار عیش نماند
سعدی در کام نباشد + ذوق چمنی خاطر ببلبلش و ذوق گلشن کردار از روی

تجلیہ سوم در امثال ہندیہ

ذات بہانت پوچھنا کوئی جلیقہ نہیں کے باطن ہوئے ذات مدہ سپہ معلوم
ہوئے ذات قدرانی سے عریب ہوئے ذات کے بلکہ برابر ہوئے کہ ذات ہمارا ہوئے
ذو نہیں شوق گما نہیں لڑکے خزانہ وہاں وہم و شہا ہے حرف اشتغال سے خجینہ

کنجینه اول در امثال عرب

انجمن	7.6	استاد
-------	-----	-------

[illegible]

خزینہ	۹۶	امثال را
خیر فی شئ و رب شفیع فی عذر و رب انصاف فی قیاس و رب		
نیکی در بی سبب و بسیار شفیع در گزشت و خاکستر کون شد غشای ده کن منهای		
برج یودنی الی الخضران و رب رأس حصید لسان و رب		
سود میرساند سوی زیانکاری و بسیار سر در کرده شده دانت و رب		
رجاء یودنی الی الخضران و رب رمیته من غیر راه و رب		
امید میرساند سوی نصیب و بسیار اخضر است از غیر اندازنده و بسا		
ساع فی مایضه و رب صلیف تحت الواعد و رب صنعت		
سمی کننده است از بزم و بسیار بر لبی باران زیر آواز کننده است و هم بسیار صنعت		
أضرب من ابتد الثقا و رب صاعد لقاعد و رب طمع آدمی		
دشوار ترست از آغاز او و بسیار بالا برانیده بر سر بلند و بسیار طمع رساند		
الی عطب و رب عجله ثقب رینا و رب فوف فی عی		
سوی هلاکت و بسیار شبانی به بنج درنگ را و بسیار ترسند و اوله می شود		
لثنا و رب عین اقم من لسان و رب عجب تحت طلب		
شیر را و بسیار چشم تمام ترست از زبان و بسیار خشم زیر طلب است و		
رب قعد و تمنع قعدا و رب قول اشد من صول و		
بسیار کینار نشستن باز میدارد و چنان نشستن را و بسیار سخن سخت ترست از عمل کردن		
رب کلمه تقول لصاحبها دعنی و رب لا یم علم و رب		
بسیار سخن است که میگوید مگوینده خود را که بگذار مرا و بسیار است گفته از کار و بسا		
ملو و لا ذنب له و رب ملو و لا یستطاع فرایه و رب		
لامت کرده شده نیست که ملو را با بنده که طاعت داشته نمیشد و صبر او و با		
انجمنه	۹۷	امثال عربیه

بسیار ترست از زبان و بسیار خشم زیر طلب است و بسیار کینار نشستن باز میدارد و چنان نشستن را و بسیار سخن سخت ترست از عمل کردن و بسیار سخن است که میگوید مگوینده خود را که بگذار مرا و بسیار است گفته از کار و بسا لامت کرده شده نیست که ملو را با بنده که طاعت داشته نمیشد و صبر او و با

خافیه

بسیار ترست از زبان و بسیار خشم زیر طلب است و بسیار کینار نشستن باز میدارد و چنان نشستن را و بسیار سخن سخت ترست از عمل کردن و بسیار سخن است که میگوید مگوینده خود را که بگذار مرا و بسیار است گفته از کار و بسا لامت کرده شده نیست که ملو را با بنده که طاعت داشته نمیشد و صبر او و با

خزینہ	۹۸	امثال
لا یالکد + رزمہ و کد سر + رسول الموت الشیث رسول	تاکد مرگ پیرست + قاصد	
الموت لولد + الرشف نفع + الرشوة رشاء الحاح	زادنت + بکدن آشناده ترست و لکلی سه رشوت رسن حاجت است	
الرضا بالقضاء باب الله اعظم + رضی الخصم و لم یرض	پسندیدن حکم خدا دروازه بزرگ خاست + خوشنودشد دشمن و خوشنودند	
القاضی + سر ضیت من الغنم قبا لکاب رضنا قسما اجمل	قاضی خوشنودشد از غنم سبب بازگشتن + خوشنودشدیم از قسم کردن چهار	
فینا + رطب الحار فی کبن الشیاز + رعو تارک النفس	در حق + خرمای نمک در شیر شیراز + رعوتها سے نفس	
تتبعها + رعی فاقصبت رفا هیه العیش فی لهن + الوفی	ماده میگرداند + چراند پس کرده داشت جانور جزیده نوشید آب + فرخی عیش و رخی فنی سده سدی	
مفتاح الحاجة والرزق + رفیق المروء دلیل عقله + الوفی	کلید حاجت در دوست + رفیق مرد دلیل دانش است + رفیق	
کفر الطریق + سر قص البعید یلقی بصوت الحید + سرب	بستی راه + رقص شتر سزاوارست آواز خر + سوار شد	
العصا قصیر + رکض ما وجد مبد انک + رمکنی بدایه	بر عصا قصیر + راند چیزی را که یافت سیدان ترا + انماخت مرا بهاری خود	
والسک + روعی جعار وانظر فی این المفرد + رویه الجیب	دبیرون آمد + برین امر گفتار و بگرد گجاست بجا گریز + دین محبوب	
گنجینه	۷۶	امثال عربی

از صوفی و بیان آفریننده
بر مثال لود و بار یک زست از
جنس و منسلست از خرقی زبانه
که دعه قیامین مش در حق گویند
منتهی الارب و کان یلکد کانی
نشانیدن رنگی باغی
این منس درون شانی علی کون
جبار بالشری نام بری عا
لاستقالی حر الملق علی مرد لره
و نمیدانسته الارب
رعوتها الصمسته رسول
اصاب که خلو و نزلان
کمز و داند که من نشان گویند
آقصاب الوفی زاحا طایفه
نشنه و کلکله از شوق شتر
فوشیدن آن شتر و در حق
گویند و کسان که داند در جیبین
نشنه شتر که لانی نشنوه کبار
عصا نام سبب جیب
برین نشنوه الارب
فعبیر سعه شتر بیه
برین نشنوه الارب

ASATNO PROPERTY OF SERIAL

نشان برین آمدن
و برین نیشی و بسته
بسته بر آفریننده الارب

خزینہ	۱۰۰	امثال را
<p> بہنہ بکڑا رہا + روح راجہ صاحب غلام بیت المیم + روز شنبہ بکھو دار زانی + روز نگلی سیاہ ست + روز سیاہی در پیش ست + روز تو و روزی تو + روزی رئیس میرود + روزی خود در سفر + دیگر میرود + روزی خود کجا خورد + روزی بقدر میت کس مقرر ست + روستائی را عقل از پس آید + روستائی حمام خوش + روستائی اگرولی بود + خرین رکوہ پو علی بود + روستائی عید دید + روستائی عرب ز نور محمد علیہ السلام بودند + روستائی پو لب غنہ مالید روغن قاز میمالد + روغن زنگ میکشد + روغن زیتان بانی میکشد + روغن پیشہ کن مطہری موز + رونڈہ کسوست کہ قدم دارد + روئے دروغ گویا رومی مفلسی سیاہ + روزیام ہم دہماے خست است + رہ راست + اگرچہ دوست + زن بیوہ کن اگرچہ حورست + ریاضت کش بیاد + بسازد ریشمان سوخته لیکن کجیش بیرون نرفته + ریش + آہمپاچی شد + ریش خام طمع در کون مفلس + ریش در آسیا سفید کرد + ریش خود را بست دیگرے مدہ + ریش شین ست دیگرے ریش صحراب جو انگشت میثما </p>		
کنجینہ	۱۰۰	امثال ہندیہ
<p> رات تھوڑی سانگ بھت + راجا راج اور پر جاسکی + راجا کے گھر موتیوں کا کال + راجا کے سونیا و پاسا پر می سوداؤ + راجہ بلاوے ٹھاری آوے + راجہ رکھو رانی کھاوے + راجا جو ٹنگری جو بہادری سوئے + راجا کا دان پر جا کا اشنان + راجا و ٹوگا اپنی ٹنگری لگا + راجا کا دو جا اور بکری کا تیمار و نو خراب + راست گو مفلس مجلس میں چوٹا </p>		
کنجینہ	۱۰۰	امثال ہندیہ

خزنیہ	۱۰۱	امثال را
<p>رام چوڑی وجود ہیامن بجاوی سوئے + رانی کورنایا رانی کوکانا پیرا رائی خان کے سارے + رانی روٹھوگی پنا سھاگ لے گی کیا کسی کا بھاگ لے گی + رائڈ کا ساڈے رائڈ کے چرخے کی طرح چھا چھا تا ہو + رائڈ اکیسا سگائے کو اکیولائی کہ بھاتی کو + رائڈے کے گھر مانڈو اور عاشقون کے گھر کڑا کا + راجھوڑ کراہ چلے تڑت دھوکا کھائے + راہ کئی ت ہے + راہ پڑے جائے کہ بانڈ پڑو + راہی راہ سوراہی راہ + راتین بچ بھت سچا بہت سچا حرامی بچ + رانی سو پرت بناتا ہو + رٹیا چاکر گسیا گھوڑا گھوڑا بہت ویرا جی توڑ + رجب بٹیلے کی چہری + رحمان جوئین بی بی لقیان لڑاؤین کیت + رو بندہ خریدار خدا + رزالا است مواخذ کو بول گیا + رزالے کے ناخن ہو + رزالے کا لٹہ + رزالے کی جوڑ کو سد اطلاق + رستی جھل گئی پر بن خین گیا رشنون جکڑی اب خین ٹھرتی + رکھہ پت رکھایت + رکھی تو بیت خین پیت رم کے کم گارے بن رنڈی کے ناک خونی تو گوہ کھاتی بھرتی + رنڈی رے تو آب سے خین سگے باپ سے + رنڈی کی گالی در بھوت کو پھر کی چوٹ لگتی + رنگ فچ ہو گیا + رنگ تو سا اور مہتاب ناؤن + روپ رووین بھاگ کھاوین + روئے کیون ہو میان صورت ہی ایسی ہو + روٹا جائے موڑ کی خبر لائے + روٹی کو ٹوٹی پانیکو بلا خسم کو داد + روٹی کھائے شکر ہو دنیا لچو کر سے + روٹی کور دوئی اور چو لہو چھ سووے + روٹی پڑی منہ میں آت پڑی گوہ میں + روئے کو منائی پھنے گو سلا پیے + روڑو کوان مانگتو ہیں + روزے کو لے ناز گلے پڑی + روزے خور خدا کے چور + روز لٹوان کو دناؤ پانی بنیا + رو یا سو منہ دھویا رہتوں گھر خین ہوتا + رو تو نیک سے جائی تو</p>		
کفیتہ	ح	امثال ہندیہ

میرزا کاوت سبیرا حاد داں نامی ہندی و جہ
خزنیہ امثال

خزینہ	۱۵۲	امثال ز
<p>جڑیخ سے رہے نام اسکا رہو محمود کے اندر دے مسعود کو رہو یہودیہ میں خوب یکو محل کار یا ست بے سیاست نہیں ہوتی یہودیہ کے قوت پر مارنے کے یہودیہ بچاؤ اور گولی بچاؤ۔ ریس پہلی ہوس بری خزانہ یہودیہ ہم درمندانے حرف زامی ہجرتہ تہل ہر سہ ہجرتہ</p>		
لنجینہ اول در امثال عربیہ		
<p>رَحْمَةُ يَوْمٍ أَوْ دَعٍ + مَزَارِعُ الْبَرِّ يَحْصِدُ الشُّرُورَ الْزَّبُونُ مزاحمت کنی بہ ہار کشتن یا کزادہ کشت کنندہ کنوئی در دیکندہ خوشی یا ناخوشی يَفْرَحُ بِلَا شَيْءٍ + الرَّجَا جُفَاءً + نَحْمَةُ الصَّالِحِينَ نَحْمَةُ شَرِّ تپاوان یہودیہ در ہجرتہ ششہ ہجرتہ میں ستہ ہجرتہ شالیکان ہجرتہ ست زیارت غنا تزد دجبا من الم عبقدر لکامہ لک + زكوة البدن لعلہ بدنیکی روز زیادہ کنی دقت کنی مرد را مانا زہدی بزرگی کردن و جود زکوة بدن بیمار یا ست زَلَّةُ الرَّجُلِ عَظْمٌ يَجِبُ زَلَّةُ اللِّسَانِ لَا يَبْقَى وَلَا تَذَرُ زَلَّةُ لغزش یا ستوا نیست کہ شکلی او بہتہ شود و لغزش زبان باقی بماند اردو ہو کر اردو لغزش الْعَالَمِ كَبِيرٌ + زَلَّةُ الْعَالَمِ زَلَّةُ الْعَالَمِ + زَلَّةُ الْعَالَمِ يَضُرُّ عالم بزرگست + لغزش عالم لغزش جہان ستہ لغزش عالم زدہ شود يَهْلِكُ الطُّبْلُ وَزَلَّةُ الْجَاهِلِ خَفِيفٌ الْجَهْلُ + زَلَّةُ الْجَاهِلِ بے دہل و لغزش جاہل بے ہوشانہ آفر جہالت + لغزش خیر وَكَانَ مِنْ شَفْوَى الْمَكَارِي زِلْزِلَ الرِّجَالِ و بود لہ خواہش کرایہ دہندہ + وزن کنی مردان را</p>		
لنجینہ	حج	امثال عربیہ

خزینہ الامثال

مکتبہ
 انجمن
 ترویج
 علم
 و
 فن
 ۱۳۰۴

تکالیف
 بار
 خزانہ
 ۱۳۰۴

لنجینہ

زنجینه دوم در مشاهیر فارسی

زاده ظاهر متولد شود و پنج چون بشکست خنجر بشود و زن گناه که نفق میسد بغیر
چهارک از زانو گفتار بگفتن کلون می بندد و زاید بر مسجد و منجر بدیر و زانیده
کسسه و گانیده کسسه جان بابا و زاید که و گاید که در دهر سر و زبان خلق تقاره خدا
زبان سر سبز مید بر باد و زبان زید زبان وار و زبان پاسبان سر زبان
بریده بکنج نشسته صم گنم باز کسسه که بنشد زبانش اندک حکم زبان خوش مار را
از سوراخ بر می آرد و زبان گوشتیست به طرف که میگردد و میگرد و زبانش با شترانی
میگردد زبانش مبر و در حل هندوی از ترکی مرغ نترسد و زخم زبان شمنی
تیزست بکند نماید چشم مردم دوست و زده را میتوان دزدیم بر کف زبان
بر چاد آباد و زرد بر سر فولاد نمی نرم شود و زربزه دادن هنرمند است و زربزه
میرود و زرد و در در سر خریدن و زربزه برای روز سیاه است و زرد کار کند
مرد لاف زند و زرد و حبه آید بکی بر نشان و زمانه با نسا زد تو با نسا سازد
زمانه آدم پر دوست و زمانه سفله پر دوست و زمانه سازی میکند زمر که خود را دوستی میسخت
آسمان دور و زمین شور و سبل برینار و در و تمام صنایع مگردان و زمین ترقیبید
شد سرخ و زمین آسمان میدوزد و زن از آغازه سرخ و شود و مرد از غش
زن بدو سر را میزد و کوب و برین عالمست و دوزخ او زن بیکار غر شود یا بیمار
زن جوان را تیرد و بدو نشیند که بر پر زن خود گاییدن و چیه خاییدن و زن
خود گایست و منت دیگران کش و زن و بهقان زاید یا زاید را و ضرر را جا باید
زنکی را عشق است و زنده کسسه است که دسه دارد و زنده کسسه است که زن

خزينة الأعمال

۱۶۶۶

3

امثال فارسی

石

تجربہ

خزینہ	۱۰۵	امثال ترا
<p>نہارد + زندہ بلا پس نبود مردہ باشد + زن راضی شو ہر راضی گوز بریش قاضی + زنگی بختین سفید نگزد + زن مردوش بہ امر مرد زن پیش زن و اثر دماہر دو در خاک بہ + زینکو ہر چہ صبا و گشت بیک کوست + زور بجز نرسیدہ بہ پالاشش + زور ہر گاہ و نالہ برگرددون + زور لب گور نہ ہر طرف کہ شود کشتہ شود اسلام ست + زہ گردن این کمان بسو و شوارست + زہو مراتب خوابی کہ بہ زبیدارست + زہے تصور باطل نہیہ خیال محال زیارت بزرگان کفارہ گناہ + زہربانی زنان از خرونی مرد است وزیبائی مردان از سرخی رو + زیہ و بکریان میفرستد + زیر کاسہ نم کہ است زیر بار اندر ختمان کہ تعلق دارند + زینسار از قریب بدختر</p>		
گنجینہ سوم در امثال ہندیہ		
<p>زاید کا کیا خدا ہے ہمارا خدا نہیں + زبان کے آگے خندق نہیں ترانہ خندق پار + زبان شیریں ملک گیری + زبان بیڑی ملک بانکا + زبان جنو ایک بار مان + جنے بار بار + زبان کی سی کہون کہ ملودن کی سی + زبان کے تے زبان ہو + زبان ہی مانتھی چڑھاوے زبان ہی سرکواوے + زخمی دشمنوں مین دم لے تو مرے نہ دم لے تو مرے + نہ ریل نہ زورین نہ دروا کا سودا بے زر کا خدا حافظ + زرن زین زبان چارون فضی کا مگر + زرن کو زریکتا ہو + زرنیت عشق بین + زمیندار می + دوب کی جڑ ہے زور نہ غم عقل کی کوتاہی + زور تھوڑا غصہ بہت مار کھانے کی نشانی + زور کے آگے ضرب نچین چنی خرنیہ چہارو ہم در مشامے حرف سین محلہ شتمن + گنجینہ</p>		
گنجینہ	۱۰۶	امثال ہندیہ

خزینہ امثال

خزینہ

خزینہ

ابو ابيولا يذهب لمفعيل سلامة انسان في حفظ اللسان

اینها را میگویند که در این کتاب است

السَّلامَةُ إِحْدَى الْغَنَمَيْنِ السَّلامَةُ فِي وَحْدَةٍ وَأَلْفَاتٍ

سلامتی از دو غنیمت است + سلامتی در یک است و افتها

السَّلامُ يُنْفِ عَنِ السَّلَامَةِ سِلَاحُ الضَّعْفَاءِ

سیان دو + سلام خیر میدید از سلامتی + سلاح ناتوان و

السَّكَايَةُ: الشَّاطَانُ لِعَادِلٍ خَيْرٌ مِنْ مُضِرِّ قَابِلِ الشَّاطَانِ ظُلْمُ الدُّلَى

کلیات . یاد شاه . منف . بهرست از زبان سالنیده . یاد شاه . یاد شاه . یاد شاه .

وَمِنْهُ لَبَّى السُّلْطَانُ أَخُو جُ إِلَى الْعُقْلَاءِ مِنَ الْعُقْلَاءِ إِلَى

و فی خدمت نیکو کار بادشاه مخارج ترست سوی عاقلان از عاقلان سوی

السَّامِئَانِ سَلِّ عَلَامَةَ عَنْ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَيْسَتْ بِمُخَوِّجَةٍ

پادشاه + پیرانشانرا از علمش + نیزه راست دست و دینت کج

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

...باز در این زمانه و زمین بر این سران بنده خواست + فریاد کن سگ و در انقباضی کند

نَسْتَعِظُكُمْ فِي أَيْدِيكُمْ: سُمُومُ الْمَرْءِ فِي التَّوَاصِعِ وَهَلَالِهِ فِي

ردغیر شفا یافته شده در شفا ۲

الْقِيَمِ سُبْحَانَكَ لَا يَزُولُ مِنْ دُعَاءِ الْخَفَاشِ سُبْحَانَكَ

تکبیرت در پیشانی آفتاب دور نمی شود. اندک دعا، شنبه و خواب

الفراق في سنة الصلوة سنة السنن المفارقة

فِي سَبْعَةِ مَوَاقِعَ وَفِي سَبْعَةِ مَوَاقِعَ

خبر	۱۰۹	اشغال سن
يُصَوِّلُ عَلَى الْكَلْبِ سَوَاءٌ قَوْلُهُ وَقَوْلُهُ سَوَاءٌ عَلَيْنَا		
عنه میکند بر سگ + برابرستم سخن او و پیش او + برابرست بر ما		
قَاتِلُوهُ وَسَالِبُهُ سَوَاءُ الْقُرْآنِ بَيَاضُ الْإِيمَانِ السَّوَالُ		
هر دو کشته او و راندن او + سیاهی قرآن سفیدی ایمان است + سوال		
أَتَيْتُ وَالْجَوَّابُ ذَكَرُ سَوَاءِ الْأَسْتِمْسَاكِ حَسَنٌ مِنْ حُسْنِ الصِّفَةِ		
زن من جواب + نر + برگرفتن نیک است از خوب قنادن +		
سَوَاءُ التَّنْذِيرِ سَبَبُ التَّنْذِيرِ سَوَاءُ الْخَلْقِ وَحَشَةِ الْأَخْلَاقِ		
تنبیه بر سبب هلاک کردن است + بد خلقی وحشت است نیست نالی		
مِنْهَا سَوَاءُ الظَّنِّ آيَةُ الْعَشَقِ سَوَاءُ الظَّنِّ مِنَ الْخَيْرِ مِنَ السُّوءِ		
از آن + بد گمانی نشان عشق است + بد گمانی از بدباریست + بدی		
لَا يَخْفَاُ الْآخِرَةُ سُورًا لَمْ يُؤْمِنْ شِفَاءً سَوِيْقُ الْغَرِيبِ فِي السَّبِيلِ		
ترسیده نمیشود انجام او + پس خورده سلمان شفاست + بست مسافر در راه		
أَفْضَلُ مِنَ الْفَيْلِ فِ عَدِيلٍ نَسْمَانَاكَ مِنْ سَمَاءِ الْأَلَمِ		
بهترست از کرد در هم + مثل + تیرهای تو از سماک نام است		
سَنَمُ السَّعَادَةِ فِي قَوْسٍ مُشْتَرَى سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ		
تیر تکلفی در گمان مشتری است + سردار قوم خادم ایشانست		
سَيِّدُ السَّوَانِي سَفَرٌ لَا يَنْقَطِعُ سَيِّدُ الْمَرْءِ تُبْنِي عَلَى سِرِّيَّتِهِ		
سیر شتران آب کش سفر است که منقطع نمیشود سیر تمام مرد دنیا کرده میشود بطبیعت او		
السَّيْفُ لَمْ يَضْرِبْ السَّيْفُ وَالْخَنْجَارُ خَانَتَا السَّيْفِ		
شمشیر برای کشته است که زد + شمشیر و خنجر شکونده است + شمشیر		
الغنيمة	ح	اشغال عربيه

۲
 عودا بکسر نون
 فنادن
 ۳
 صراح
 ۴
 حکم راجع
 ۵
 از بدباریست
 ۶
 از بدباریست
 ۷
 از بدباریست
 ۸
 از بدباریست
 ۹
 از بدباریست
 ۱۰
 از بدباریست
 ۱۱
 از بدباریست
 ۱۲
 از بدباریست
 ۱۳
 از بدباریست
 ۱۴
 از بدباریست
 ۱۵
 از بدباریست
 ۱۶
 از بدباریست
 ۱۷
 از بدباریست
 ۱۸
 از بدباریست
 ۱۹
 از بدباریست
 ۲۰
 از بدباریست
 ۲۱
 از بدباریست
 ۲۲
 از بدباریست
 ۲۳
 از بدباریست
 ۲۴
 از بدباریست
 ۲۵
 از بدباریست
 ۲۶
 از بدباریست
 ۲۷
 از بدباریست
 ۲۸
 از بدباریست
 ۲۹
 از بدباریست
 ۳۰
 از بدباریست
 ۳۱
 از بدباریست
 ۳۲
 از بدباریست
 ۳۳
 از بدباریست
 ۳۴
 از بدباریست
 ۳۵
 از بدباریست
 ۳۶
 از بدباریست
 ۳۷
 از بدباریست
 ۳۸
 از بدباریست
 ۳۹
 از بدباریست
 ۴۰
 از بدباریست
 ۴۱
 از بدباریست
 ۴۲
 از بدباریست
 ۴۳
 از بدباریست
 ۴۴
 از بدباریست
 ۴۵
 از بدباریست
 ۴۶
 از بدباریست
 ۴۷
 از بدباریست
 ۴۸
 از بدباریست
 ۴۹
 از بدباریست
 ۵۰
 از بدباریست
 ۵۱
 از بدباریست
 ۵۲
 از بدباریست
 ۵۳
 از بدباریست
 ۵۴
 از بدباریست
 ۵۵
 از بدباریست
 ۵۶
 از بدباریست
 ۵۷
 از بدباریست
 ۵۸
 از بدباریست
 ۵۹
 از بدباریست
 ۶۰
 از بدباریست
 ۶۱
 از بدباریست
 ۶۲
 از بدباریست
 ۶۳
 از بدباریست
 ۶۴
 از بدباریست
 ۶۵
 از بدباریست
 ۶۶
 از بدباریست
 ۶۷
 از بدباریست
 ۶۸
 از بدباریست
 ۶۹
 از بدباریست
 ۷۰
 از بدباریست
 ۷۱
 از بدباریست
 ۷۲
 از بدباریست
 ۷۳
 از بدباریست
 ۷۴
 از بدباریست
 ۷۵
 از بدباریست
 ۷۶
 از بدباریست
 ۷۷
 از بدباریست
 ۷۸
 از بدباریست
 ۷۹
 از بدباریست
 ۸۰
 از بدباریست
 ۸۱
 از بدباریست
 ۸۲
 از بدباریست
 ۸۳
 از بدباریست
 ۸۴
 از بدباریست
 ۸۵
 از بدباریست
 ۸۶
 از بدباریست
 ۸۷
 از بدباریست
 ۸۸
 از بدباریست
 ۸۹
 از بدباریست
 ۹۰
 از بدباریست
 ۹۱
 از بدباریست
 ۹۲
 از بدباریست
 ۹۳
 از بدباریست
 ۹۴
 از بدباریست
 ۹۵
 از بدباریست
 ۹۶
 از بدباریست
 ۹۷
 از بدباریست
 ۹۸
 از بدباریست
 ۹۹
 از بدباریست
 ۱۰۰
 از بدباریست

أَهْوَلُ مَا يُوفَى مَسْلُوكًا + السَّيْفُ أَحَدُ الْحَيْلِ +
ترسانده ترست که از چیز که دیده شود بدین + شمشیر خرد جلد است +

گنجینه دوم در مثل های فارسی

ساقی امروز می نوشیم فردا که دید + ساقی که نکوست از بهارش پیداست +
سال گذشت حال گذشت + سایه هماره است دولت والا جویند بهر دفع
گرما + سیر ه بر سنگ نروید چه گنه یاران را + سیر داری میکند + سخت
زنی سخت خوری + سخت میگیر جهان بر مردمان سخت کوش + سخن مردان
وارد + سخن شنیدن چرخ دولت + سخن تا پیر سندان بسته دار + سخن راست
از دیوانم بشنو + سخن نیکو میا و دلماست + سخن راست تلخ نیاشد + سخن از
سخن بر خیزد + سخن بسیار دانی اندک گوئی + سخن گواه حال گوینده است
سخن راست از دیوانه بشنو + سخن بد او از گنبد است + سخن یک ست از گنبد است
آرامست + سخن را سر بلند + سخن و نجیل هر سال برابر شود + سخن ان موافق میخورد + بیک
غم سیم و ز میخورد + سر بریده باک نکند + سر سبزی قوز سر خروئی خیزد
زانگونه که زنگار ز مس میزد + سر فکله را چرب باید کرد + سر که مفت از عسل است
سر گل بخار د + سر مار باید کوفت + سرو از راستی از دشت + سرو و ملت با و داندان
سر یکبار کسی نکشد باره باشد برگردن + سهرامی گردان فروش نخریدن است
سست قدم بدبضم + سطر که راست آید چون گنج در سطر است سعی
بسیار کفش بپاره کند + سفله چه چاه آمد و سیم و زرش به سیله خواب بفرود
میش + سبک از دوکان آهک گر چه خواب برد + سگ اصحاب کف دزدی
چند بپایان گرفت مردم شده سگ باش برادر خرد مباحش سگ بد را

توضیح

توضیح

توضیح

توضیح

خزینہ	۱۱۱	امثال سین
<p> بفت گانہ بشو چون کہ ترشد بید تر باشد سگ حق شناس از آدم حق شناس سگ حضور به از برادر در + سگ داند و کفش گر که در زبان چید + سگ آب مسجد چه کار + سگ راطوق گردن اثره دولت ست + سگ زرد در شغال + سگ سیر وقلیه ترش + سگ که شد منظور رخ الدین سگ از اسر و ست + سگ کوی لیلی ست + سگ گزند بهم آن به که آتش باشد + سگ نشین بجای گپائی + سگ رام روستائی بغیرض نیست + سگ جنان ست + سگ آمد و سخت آمد + سگ پر باره حصار زن + چه بود که حصار سگ آید + سگ اسگ مشکند + سگ ندون بر محل از زردادن غیر محل + سگ مفت و کلان مفت + سوال دیگر جواب دیگر سود سفر سلامتی ست + سوز از گل در + سوزنده آتش ست که هرگز سرد نشود سوز دل فوج علیه السلام راطوفان تواند کشت + سوز بایم در آگوسان و آهنگ هست + سوزن عیسی اجز رشته مرهم در غور نباشد + سوزن جاسوس ست و تیغ زبان گیر سوزن + سیاق عطار دوازده نامه شمس و شبنم + سیر چه غم گیر سنه است + سیر خورده ام که از بوسه گدیش رسم + سیر با تیر اگر چه گنده است لیکن ایجا و بنده است + سیر نقد به از خلوص اند + سیلاب زرد را سیر رود گرداند سیمرغ دیگر ست و سی مرغ دیگر سی هم بر سر خمین + سیر روتی آهنگه سر خردنی آهن ست + سیدلی دوات سر قلم را سیر کن + سیر روتی زحل بیک گوشه </p>		
گنجینه سوم در امثال هندی		
<p> سات با پنج کی لایه یک حصه کا بوج + سات سو جو و کھا کے بلی حج کو چلی ساتار دھن + ساجن ساجن ہر جا جوئی بہتی بسیٹہ + ساجا جو و حنہ می کہ </p>		
گنجینہ	۱۱۲	امثال ہندی

امثال
۱۱۱
۱۱۲

بھلا سا جھوٹا نڈی چوراہہ میں بھوڑی سا جھوٹا بھولی سب سے پہلی ساری
 پیر کی کیا جانجان + سارا نور دا پھر دی کوادیکہ دودی + سارا دن پھر سے
 نریدادیکہ ڈری + سارا گاؤں جل گیا کالے میگھا پانی + سارا بدترین بان
 ہی حلال ہے + ساری رات کہانی سنی سنی انجاری ڈی تنہا یاد + ساری ٹانڈین
 ایک ہی چانول ٹولتوہین + ساری عمر روزہ کھا رکھا کھلا ٹوگہ سو + ساری
 گریبان مگتین نانی سے بچولی + سارس کی جوڑی ایک نڈا ایک کوڑھی +
 ساس گتی گاؤں ہو کے مین کیا کیا کہاؤں + ساس شندی اپوانندی +
 ساس کو نہیں باپنی ہو کو چاہیو تنہا اور سراجی + ساس کی چیری سب کی سب
 ساس کے آگے بھوٹ کی کیا بڑائی + ساسو پیٹ کا دیکھ + سالی آوی نہالی افسوس
 پوری جوی + سا کے سسر اور سسر کی لبر دہونہون + سانچ کو
 اینچھین + سانچ کو سو بار اجاے جو نہا بڑا دکھاو + سانچی بات سوسد
 کے سب کے مین سے وتر ہو + سانچے گرد کا چیلاروند مارا اجا + سانچ
 لکھو پیا کرو + سانچ کا سر و کچلتوہین + سانچ کی سی کچھ جھاری + سانچ
 کے منہ میں چھوڑ نکالے تو اندھاؤں کا کوڑھی + سانچ کا نارسی دریا ہو سانچ
 کا کاٹا سو بچو کا کاٹا روئے + سانچ سب جگہ ٹیرا پو پو مین سیندھ + سانچ
 کے اند سے کوہرا ہی سوئے + ساون ہر نہ ہادون سوئے + ساون مین
 بھولانی دیکھ تو اسابھولا + سائین نا نام ہی تائین + سائین سو سچا رہا امر
 بندیسے ست بھاؤ + بہاؤن لہجہ کیس کر بہاؤن گونٹ منڈاؤ + سب سے پہلی
 سب سے ہین + سب پر چھوٹے پکڑی کتین بی بی نوڑ سب تین برابر توڑی سب
 روٹھا روٹھن سے سریرام نہ رہا چاہیے سب ان چکی تھوڑا دن تنگی سب سے

خزینہ

خیز ۱۴	۱۱۳	امثال سن
کنجیدہ	جزو ہشتم	امثال ہندیہ
<p> بھلی چپ + سب کے لی کیو لنگوٹیانہ ملیدو + سب پر گیا میان کی بچ بچ نہ گئی + سب گئی پوری کوئی نہ کہیو لنگوٹیانہ ملیدو + سب پر گیا میان کی بچ بچ نہ گئی + سب گئی سپا لکمری کے چٹیس فن بن + سپاہی کو ڈال ہرنیکو چاہی + سب نے راجا نے دیکھو دہلی حوال + شترہ بہترہ + سخی سے شوم ہلا جو جگر دیوی جواب + سخی شوم برسیون بن برابر پور ہتے بن + سخی دانا رستی دتار + سخی کا سر بلند + سدا میان گور ہی خرید لکوی بن + سدا کے پنے اردو کو دوس سدا کی دانی موسل کی نوکی + سدا کی دکی اوڑھا اور نام + سدا کسی کی نہیں ہی سدا نہ چھوے تو رہی سدا ساون ہوئی + سدا نہ چون تر رہی سدا نہ جوی کو ی + سر پر آسے چل گئے تو بھی مدار ہی مدار + سر تو خین کھایا + سر تو خین پھر + سر جھاڑ منہ پھاڑ + سر دار کا ڈانڈا کھا ہے + سر سے سدا نہ ہی + سر سدا ہی بھجا کھائی + سر سجدہ بین بن دیون بن + سر کالا منہ بالا + سر گ سے اوڑھا بول بن انگ راء + سر منڈا ہے ہی اوڑھے پڑے + سر موٹھی بیٹون غائب جلی بی بی عجا سر ہی کی بھیڑ گانی + سڑی فلانی اور محل کا بچنا + سستی بھیڑ کی ڈم اٹھا اوڑھا دیکھتے بن + سسر گ بجاوے تو کیا ہووے + سسکتی کئی بلیاتی + سسکہ میں آئی کہ چنڈ لگی منڈاون کو بچہ + سسکہ سودی پور وحبس کی گائین نہ گورو + سسکہ سودے کھا جو چور ناکی میٹا + سسکہ سنیت کا سب کو دساتی + سسکہ سکھنس گتین پوہن کو آیا لاسنا + سلامت رہی ہو جکاڑا لہرو سدا سلیم بن نیکسی + سجا چار منڈ ہے کی باقی جب لکوری بھاشا آئی + سسکہ پو جو گٹھو تالی جو جو + سجنے والے کی موت ہے + سن عوڈ ہول ہو کر بول سو اسو چوکا + سو امو ابر رہے + سو پا جیونکا ایک بیجا وہ + سو پوے گائے </p>		
کنجیدہ	جزو ہشتم	امثال ہندیہ

خیز ۱۴

کون تیم ۱۴ کاف فارسی کاف سن

وہ بھی برابر ہزار کاٹے وہ بھی برابر سو تیا داہ مشورے + سوت چون کی ہی مری
 سوت جا سوت کا ناز اچھا ہے + سوت بھلی سوتیلا برا + سوت نہ کیا س
 کو ایسے لئے لہم لہا + سوتے لڑکے کا منہ چوہا نہ مان خوش باب خوش سوٹیا
 حرکت + سوتے تھیں غلیل کا پس + سوتوں چور کے ایک ن ساہ کا + سود ہی
 کا منہ کتا چاٹے + سوتوں نہ ایک لپٹت سوت اس جنم کے اندر + سوت نہ ہی
 نہ ایک لوٹا نہ سو گت نہ ایک پونڈ + سوتیا نے ایک مت + سوتنار کی ایک
 امار کی + سوسمندون ایک کیوت سوت رنگون ایک سپوت + سوت غلاموں
 سوتا + سو کوٹو عین ایک بگلا بھی پس ہے + سوکھے ساون کو بھا دون
 سوکھے وٹا نوں پانی برا + سوگا لون کا ایک گالا + سوگاڑی نہ ایک چکر اسو
 سوتے نہ ایک مچلا + سوگزوارے گز بھر نہ پھاڑے + سولی پر بھی نیدی ہو سولی
 برکی روٹی کھاتے ہیں + سونکھو عین ایک ناک والا کٹو + سونا سو گند + سونا جانی
 کسے اور مانج جائے بسے + سونا اوچھالتے چلے جاوے سونے کی کٹاری کوٹی
 پیٹ تھیں مارتا + سونے کی چڑیا تھ سے اور گتی + سونے کی چڑیا تھ لگی
 سونے سے گھڑائی منگی + سونی سیج سی مکنابیل چھا + سوند ہی بوجھانی کالنگا
 سوبے کی ریت تھیں مشرو ع کی توفیق تھیں + سوتے سوتے جاگتیں + سیریا گین
 سوتی کے ناکے سے سب کھالا ہو + سوتی جہاں بجاوے وٹاں سوا کسیر + ہین
 سمہ بندی کے پیاد کا اچھا برابر + سستا سے آن سستا جاتی پتہ دی + سست
 ہئے کو تو اب ڈر کا ہو کا + سیان کی برتی ہیا کا ناؤن پھن اوڑھ مین ساسر
 جاؤن + سیانا ہی کو آگاہ کہنا ہے + سیام پھوڑو چوڑو نہ سیت و دو مارو
 ایک ہی کیست سیاب ہی موکی گتی دلی آرزو نہ لیتی + سیار اور وٹاں شگون و

خزنیہ امثال

۱۱۵

غنى	۱۱۶	امثال شبنم
<p>غنى أفقر من فقير سخي + شخب في إبناء وشخب في الأرض</p> <p>تو اگر محتاج ترست از فقیر جوایز و یک شخب در آوندست و یک شخب در زمین است</p> <p>أشهر أرى من لا يقبل إلا بعد أن لا أشكر إلا مؤلفاً من الشكر</p> <p>بدان کسیست که قبول نکند عذر را + بدترین کارها نزد بیکر آنهاست از بدی بدترین کاران</p> <p>من تكلف له + شرا لخوانك من لا يعاتب + شرا يا مالد بك يوم</p> <p>کسیست که تکلف کرده برای او + بدترین کارها بدترین را بدترین بنابر سال این سخن بدترین</p> <p>يقبل رجلا + شرا أهرا ذاناب + شرا الهناء الدس + شرا</p> <p>گرفته شود مردی را + بدی بیک گنبد خدا بدترین را بدترین بنابر سال این سخن بدترین</p> <p>الرعاء الخطاة + شرا الخاليس قلعة + شرا المال يركي ولا يركي</p> <p>چراغندگان خطیاست + بدترین محاسبا قلعه است + بدترین مال محبت داد و میوه و کوه و آله</p> <p>شرا المصائب تجفل + شرا الناس من ينصر الظوم ويخذل</p> <p>بدترین مصیبتها نادانست + بدترین مردمان کسیست که یاری کند ظالم را و سوا کند</p> <p>المظوم + شرا الناس من لا يباكي أن تتركه صبيها + شرا الناس</p> <p>مظلوم را + بدترین مردمان کسیست که باک نمیدارد از اینکه بچهای بی پدری بنده بدترین</p> <p>من يتقيه الناس + الشرا بالشرا خلیق + شرا بامر مفتاح الشرا</p> <p>کسیست که بپرسد از آن مردمان + بدی بدی سزاوارست + نوشیدن شراب کلید است</p> <p>الشرا ط أملك عليك أم لك + شرا ط ألفة ترك الكلفة شرا</p> <p>بیان قادر ترست بر ضرر تو یا بر منفعت تو + شرط دوستی گذاشتن تکلف شرا را تو</p> <p>ما أبلغك المحل + شرا في الأعمال في تفصيل الأعمال شرا</p> <p>چیز نیست که برساند ترا به منزل بزرگی علما در کوتاه کردن امید است بزرگی مکار</p>		
نجم	۳۸	امثال عوبیه

بگویم که بدترین کارها بدترین کاران
درد آید از فقر و غش
بدترین شبنم است
بیکند و گاهی صواب
استهلاک و ارباب
بنام بیکر و ارباب
یعنی شرا و ارباب
راغب بر اندر رهار
توینا امثال
بکسب جمع
مکتب باقی
چندین
چندین
مجلس
از آنکه صاحب مجلس
بفردت در آن مجلس
چندین استاد شاعر
نزد فی الصحاح

خزینہ	۱۱۹	امثال شبن
<p>شفاخ گل جاکه روید هم گل است + شفاخ که بلند شد بر خورده + گفت که من شفاخ خودم شاد باید زیستن ناشاد باید زیستن + شفاگر در فتنه باستاند میرسد + شاه اگر لطف میعد در انداخته بده باید که حد خود داند + شامان چه عجب که بنواز ننگد را به شاه کم التفات بحال که کنند + شاید که چین بهیند برادر دیر بال عفا کرد + شش پادشاهی بیکار + شش عالمیست تا چند اید بسیم + شش خر کرد و طاوس + شش گیسو نمیداید زنگی بچه جو نمیداید + شش با هم صبح دارد + شش سرک پر دانه شمع خوشید نشود + شش گیسو آفتاب بخوابد + رفته باز آفتاب نکاهد + شش از ان ست اگر قلاوه در گردن نمید شتر بان در دوا بخیزد + کشت + شتر در خواب بیند بیداند + شتر صالح با نه در طالع شتر نسیم که دو جا گردن نمزدنی شده فی شده اگر چه خوابد + شتراب مفت قاضی هم خورد + شتراب زده را شتراب دواست + شتر طعمه وقتی نبود لاق کشتی + شتر بنما بر پا ست بر روزی + شتر فنی عالم بالا معلوم شد + شتر نمیدان باز گفتن + شتر درویش صورت سوال است + شتر درویشان تغافل است + شتر بخینه نفعه خام شحاتت دشمنی که سر نشد دست + شتر نیک است چون کند کس + شتر بخینه من کرد شام + شتر میردان خالی نمیداشد + شتر را پشت رو نمیداشد + شتر بخینه برند روشن نشود + شتر بمقدار علم + شتر ده که بود ماند دیده + شتر و شتر چه خواهد شد + شوق در هر دل که باشد بهر در کار نیست + شوی شش + شوی شش قالین کرد و شیر نستان + گریست + شیشه بشکسته پیوند کردن + ششک شش طاقان خود را</p>		
گنجینه سوم در امثال هندی		
کنجینه	۱۲۰	امثال هندی
<p>شباباش بی بی تیری بی بی کو پادے آپ لگا دلا کی کو + شاکر کو شکر مودی</p>		

خزینہ امثال

خزینۃ	۱۶	امثال صادق
کون	<p>کو کمر + شام کو مردیکو کب تک ویسے + شان کا مارادو داری + شانین گینا پڑن گے + شاہ کا مال ہو تین پڑی دوا + شاہ کی دنی + شاہ جہان پوری بغیر چہری کہاتے ہوتی بڑی + شاہ دار و گواہ پار پار + شہر غری کرتے ہیں شہنہ لنگیا پیر کو کہ میری ہو + کڑی پکارے کہیت میں پیاری کی جوی + شہر اپون سے دوری بہلی + شہر میں تم کیا + شہر کی بہوت بہو کی مرے + شہکار کے وقت کیسا ہنگامی + شہر خوریکو شکر مل ہتی جو + شہر میں مری تو نہ کام کو دیجو شہر میں میخ نر کیو شہر میں شیخ نر کیو + شہر کا پشت رو بربر ہر شہر یو دنا میں ہینسایہ تماشا کیا + شہر باکھاے سوڈی رومی + شوق داد الہی ہے شہر لکا کر جاؤ + شہر میں دنٹ بنام + شہر رادین کانے + شیخی خوریسے کہا تیرا کہ جلتا ہے کہا با سے میری شیخی تو میری با سے + شیخ کیا جاتا صابون کا بہاؤ شیخ نے کچھو کچھو بھی غادی ہو + شیخ چندال نہ رہے مکی نہ رہے بال + شیخ سعدی شیرازی عاشقوں کے بادشاہ معشوقوں کے قاضی + شیر کبری کو ایک گھاٹ پانی پلایا ہے + شیر کے برقع میں چھپ کر کہاتے ہیں + شیر فکا مند کس نے دہویا ہے + شیر شاہ کی ڈاڑھی بڑی کہ سلیم شاہ کی + شیطان سے زیادہ مشہور + شیطان کے کان کانے ہیں + شیطان کے کان ہرے شین کے شٹا کے + خرمینہ شانزدہم درمٹا کھ حرف صاد مہل شمل بر سر کھینہ</p>	
نکاح	<p>گنجینہ اول در امثال عربیہ</p>	
صاحب	<p>صاحب الخیر داخل الخیر + صاحب الطہا فی شہادۃ النبی + صاحب نیکی داخل نیکیست + صاحب خواہش شریک بنیاست</p>	
گنجینہ	۲۸	امثال عربیہ

خبر نهم	۱۲۱	امثال ص ۱۰۰
صَاحِبُ الْحَاجَةِ اَعْمَى صَاحِبُ الْغَرَضِ مَجْنُونٌ صَاحِبُ الْاَمْنِ		
صاحب حاجت بنیاست + صاحب غرض دیوانه است + صاحب ایمن		
يَا مَنْ لَا شَرَّكَ صَاحِبُ عَصَا قِدْرٍ بَطْنِيَّةٌ صَاحِبُ مِرْثَا السَّيْلِ		
ایا من که شر ندارد + صاحب عصا قیدریه + صاحب میراثی		
بِخُونٍ يَتَوَدَّ اَزْدِيَانِ اَوَّازُ كَرْدِ كُفْتِ كَمَاسِ عَكْشِ بَاقِ وَرَيْدِ اَزْدِيَانِ اَمِنْ سَلَا		
بِخون و بیوفایی از دزدان + آواز کرد کفت کماس عکشی + باقی و رید از دزدان امن		
اَصْدُغُهُ صَارَ اَلْقَمَرُ اِلَى الْوَرَعَةِ صَارَ اِلَى مَا مِنْهُ خُلُوعٌ		
او را صند کرد + گردید که رسو افتاب پرست + گردید که رسو آنچه که از آن پیدا شد		
صَارَتْ الْقَوْسُ رُكُوءَةً صَارَتْ الْعَصَا رُكُوءَةً صَارَ الشَّيْءُ قَامٌ		
گردید که کمان کوزه آب نوشیدنی + گردید که عصا کوزه + گردید که شیء قیام		
السَّيَّانُ صَامٌ حَوْلًا شَرِبَ بَوْلًا الصَّبْرُ يَطْلُعُ فِي اَشْنَاءِ		
سیران + صام + حوله + شرب بول + الصبر + طلوع در اشیاء		
الظَّلَامِ الصَّبْرُ اَتَى الْخَبِيرُ بَ الصَّبْرُ اَوَّلُهُ اَمْرٌ مَقْدَقَةٌ وَلَكِنْ		
ظلم + صبر + آمدن خبر + صبر + اول امر + مقصد + ولیکن		
اُخْرَى اَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ الصَّبْرُ خَيْرٌ مَطِيَّةٍ تَرْكِبُهَا الْاِنْسَانُ الْعَبْدُ		
اخر + احلی + من العسل + صبر + خیر + مطیة + ترکیبها انسان العبد		
عِنْدَ اَصْدَمِهِ اَكْوَى الصَّبْرُ اَكْوَى الصَّبْرِ اَكْوَى الصَّبْرِ اَكْوَى الصَّبْرِ		
عند اصد + اکی + صبر + اکی + صبر + اکی + صبر + اکی + صبر		
الظَّفَرِ الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ الصَّبْرُ مَطِيَّةُ الْظَفْرِ الصَّبْرُ وَالنَّارُ		
الظفر + صبر + مفتاح الفرج + صبر + مطیة الظفر + صبر + النار		
مِنْ فِعْلِ الْكِرَامِ وَالْحِمَاةِ مِنْ فِعْلِ الْبَيَّامِ الصَّبْرُ خَيْرُ الْجَلِّ		
از فعل کرامت و شجاعت از فعل پیام + صبر + خیر + الجلی		
کنجینه	۲۸	امثال عربی

صاحب حاجت بنیاست + صاحب غرض دیوانه است + صاحب ایمن
 ای ا من که شر ندارد + صاحب عصا قیدریه + صاحب میراثی
 بخون و بیوفایی از دزدان + آواز کرد کفت کماس عکشی + باقی و رید از دزدان امن
 او را صند کرد + گردید که رسو افتاب پرست + گردید که رسو آنچه که از آن پیدا شد
 گردید که کمان کوزه آب نوشیدنی + گردید که عصا کوزه + گردید که شیء قیام
 سیران + صام + حوله + شرب بول + الصبر + طلوع در اشیاء
 ظلم + صبر + آمدن خبر + صبر + اول امر + مقصد + ولیکن
 اخر + احلی + من العسل + صبر + خیر + مطیة + ترکیبها انسان العبد
 عند اصد + اکی + صبر + اکی + صبر + اکی + صبر + اکی + صبر
 الظفر + صبر + مفتاح الفرج + صبر + مطیة الظفر + صبر + النار
 از فعل کرامت و شجاعت از فعل پیام + صبر + خیر + الجلی
 از فعل کرامت و شجاعت از فعل پیام + صبر + خیر + الجلی

خمر و عاود	۱۲۶	امثال ضاد و ط
<p>تَوَجَّحْتُ + أَضَلَّكَ مِنْ غَشٍّ ثَمَانِيًا + ضَيْفٌ هَا بَجِيلٍ أَمْرٌ</p> <p>امید داشتن تو در تباہ گردی بسبب گریختن هشت را + همان بچیل بی خوفست</p>		
<p>مَرَّ بِالْخَمْرِ + ضَيْفٌ أَيْدٍ أَشَدُّ مِنْ ضَيْفٍ لِقَلْبٍ</p> <p>از خمر + تنگی دست سخت تر است از تنگی دل +</p>		
<p>گنجینه دوم در مثل های فارسی</p> <p>ضامین یاری برادر ضامن است کیست ضرب المثل روزگار است ضرب عربی</p>		
<p>گنجینه سوم در امثال هندی</p>		
<p>ضامن نهوجی گره کا دیجی ضامن بودنی کیا ضرور کوکری کوکری</p> <p>کرته بن خرمیه مهر و هم در مثل های حرف ط مملو مشتمل بر گنجینه</p>		
<p>گنجینه اول در امثال عربی</p>		
<p>طَابَ وَقْتُ مَنْ وَثِقَ بِاللَّهِ + طَارَتْ بِهِمُ الْعُقُودُ طَارَتْ</p> <p>خوش شد وقت کسی که اعتماد کرد بر خدا + پراپند ایشان را عقدا ط پرید</p>		
<p>عَصَا فِئْرَ رَأْسِهِ + طَارَ فَيْئُوهُ + طَاعَةُ الْوَكِيلِ بَقَاءُ الْعِيَالِ</p> <p>گوسفند کاس سر او + پرید پس باز آمد + فرمان برداری حاکمان باقی ماندن عورت</p>		
<p>طَاعَةُ النِّسَاءِ نَدَامَةٌ + طَاعَةُ الْعَدُوِّ هَلَاكٌ طَالَ حَرْبُ</p> <p>فرمان برداری زنان شرمند گشت فلان از دشمن بلا گشت + دراز شد اندوه</p>		
<p>مَنْ طَالَ رَجَاؤُهُ + طَالَ عَمْرُهُ مِنْ قَصَرِ تَعَبِهِ الطَّامِعُ فِي</p> <p>کسی که دراز شد امید او + دراز شد عمر کسی که کوتاه شد مشقت او + طمع کننده در</p>		
گنجینه ۳ و ۴	۱۲۷	امثال ط سین و عوین

عنه بضم اول
دفعه دوم بر بعضی
جبریم ۱۲
درین امثال
ط و ع

خزنیہ	۱۲۸	اشغال ط
لِلنَّصَافِي + طُولُ الثَّقَالِ يُعِيلُ + طُولُ الْكَلَامِ يُبْذِلُ + طُولِي فِي		
برای صفای محبت که درازی سخن بسنوه می آرد و درازی کلام خوار میکند + جاست		
۲	عَلَى بِلَاكَةٍ + الطَّيِّبُ لِلطَّيِّبِينَ الطَّيِّبُ بِالطَّيِّبِ يَصَاحِبُهُ الطَّيِّبُ بِالطَّيِّبِ	
نَب	بر ترزی گیاه + زنان پاکیزه برای مردان پاکیزه اند و برنده برنده دشمنان کرده میشود و پاکیزه	
گنجینه دوم در مشلهای فارسی		
۳	طَاقَتِ مِهَانِ نداشت خاند بهمان گذاشت طاق میون نازد و در پهنای میکند	
۴	طامع همیشه و لیل است + طبل پنهان چه زخم طشت من از بام افتاد	
۵	طیب مهر بان از دیده مبار س افتد + طفل و دامان مادر خوش بشتو	
۶	بوده است + طفل بکشت نیز د و ل بر بندش + طفل دامن گیر من آخر	
۷	گریبان گیر شد + طغیسل کدو کرم هم آب می پیاورد + طمع آرد بر دامن روی	
۸	ز روی + طمع را سر بر اگر مردی + طمع را سر بر دست هر ستمی + طمع و لغت	
۹	بگردنش فداود هو طریان در شکرستان کامانی میکند طعنت بیست	
گنجینه سوم در مشلهای عربیه		
۱۰	طالب زر کابله ضرور بگین خوار حصه دور + طبع کی بلند رسد	
۱۱	طوفان شیطان شد گه بان + طوطی کی سی آنکین بهیر لیتامی + طوطی	
۱۲	در گئی + خزنیه نوزدهم در مشلهای حرف خای مجموعه شش بر سه نخبه	
گنجینه اول در اشغال عربیه		
گنجینه	ح	اشغال عربیه فارسیه بنده

خزنیه طامع

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

خزینہ	۱۳۶	امثال عین
۱	عذر تقصیرات باجند انکہ تقصیرات با عروس کن بمن سید کوتاہ شد عروسیکہ و خود پس عین بیل نہان کنده نقش حاجت نیست عشق ہر کس نیست محبت ہر کس نیست	
۲	تجربہ ستاین جنگ ست عشق ست ارادت عشق ست و ہزار بگمانی عشق بازی راز بخون یاد سپار گرفت عشق و مشک نہان بماند عشق آمدنی بودہ	
۳	اموضعی عشق التفتست پیروں را بکنید عصبانہ بجای عصبیت بی بی از بچاوری عطای شہدای شہا بخشم عطار دایکہ تاب نہ دیکی	
۴	آفتاب آرد عقل چون آید تو گوید کہ آن کن عقل در پیہ چیز دیگرست علمای واقعہ قبل وقوع باید کرد عدت بود و عادت نرود علم نجوم قیافہ روزگارست	
۵	علم شے باز مہمل شے علم رسیدنہ بایندہ در سفینہ علم غیب خاصہ خدا علم مع وید علم ادب گدازند عمر سفر کوتاہ عمر ہمہ بیا و میرد عمر دراز براسے تجربہ است	
۶	مقدار امین کہ بدم گیرد عوان خود سوزد کندہ و زخ شود و عود و دگر در آتش رود خاکسترست عوض نیکی است عیال ترا چہ بیان عجب در کسو گویند	
۷	عیسے دین خود موسے دین خود عیش را در جہان خزان دادند	
۸	گنجینہ سوم در امثال ہندیہ	
۹	عاشقی اور خالاجی کا ڈر عاشقی خالاجی کا کہ نہیں عاشقی اگر گنجی تو کیا گماں کہودی عاشق کی پرو سے گالی اور مار کہنا عاشق نہا ہوتا	
۱۰	عالی بہت بد فلس عالم گزنی چلو آگ نہ گھرے پانی عراقی سر زور نہ جلال گدے کے کان میں عطائی نان خطائی عقلمند دن کی نور ملے عقل	
۱۱	کبر میں عقل چھتکتی ست کہ پیش مردان بیاید عقل کے طوطی اور کہ عقل	
۱۲	۷۵	امثال ہندیہ

خزینہ امثال

خزینہ ۲۱

۷ سہرا

امثال غنیم

دشمن علت دہو دماے جاؤ عادت کیونکر جاؤ + عیب کیونکر چاہیے
عید کے پیچھے چاند مبارک + عید کے چاند ہو گئے ہیں + عید کے پیچھے
خرمیتہ نسبت ویکر دشمنی و حرف غین معجز شمل برستہ کھینچ

لغجینہ اول و امثال عربیہ

غائب شمس یوم شمس جاء یکلینک + غائب شمس مر غائب

ناپید شد دوام باز آورد دوگرہ را + ناپید شد بہرہ السور ناپید شد

نفسہ عاقلہا من غال الناقۃ + الغائب حجتہ معہ + غیار

ذاتش + ہلاک کرد انرا کسی کہ ہلاک کر دماہ فرار + غائب دلیلش نیست + کبر

العل خیر من عیال العطل + غنک خیر من تشمس غیر لک

عل بہترست از عیال خالی از عل + لاغری تو بہترست از فرہ شدن چیز تو

غدا ربک من ذلک علی الساءۃ + غد وھا شمس و لولھا

سنے و فاسے کر دے جو کسی کہ رہنمائی کرد تیرا رہی کردن + باد او یک ماست و شمس گاہ

شمس + الغراب عرف بالفر + الغریبان سواد و جالبین

یک ماست + زاع شنا سترست بہ خرما + زاعنا سیاهی روی باغ نیست

الفرۃ کلھا کربۃ والفرۃ کلھا حرۃ + الفرۃ تجلید الفرۃ غرنا

سفر مہمان اندوہست و جدائی ہمہ آن سوزش ست + نا آزمودگی میکشد درہ را

فاریکوالہ + الغریب اعمی + الغریب من لیس لہ الحیث + الغریب

مسافر نایاست + غریب کسی سے کہ نیست مرا اور امعشوق + غریب

یتشبہت بکل حنین غراۃ الجواد غراۃ الجود + غش

چک میزند بہر گاہ + بسیار سے جو اندر گری شدن جو اندر است + کیست

لغجینہ

۷

امثال عربیہ

دشمن علت دہو دماے جاؤ عادت کیونکر جاؤ + عیب کیونکر چاہیے
عید کے پیچھے چاند مبارک + عید کے چاند ہو گئے ہیں + عید کے پیچھے
خرمیتہ نسبت ویکر دشمنی و حرف غین معجز شمل برستہ کھینچ
غائب شمس یوم شمس جاء یکلینک + غائب شمس مر غائب
ناپید شد دوام باز آورد دوگرہ را + ناپید شد بہرہ السور ناپید شد
نفسہ عاقلہا من غال الناقۃ + الغائب حجتہ معہ + غیار
ذاتش + ہلاک کرد انرا کسی کہ ہلاک کر دماہ فرار + غائب دلیلش نیست + کبر
العل خیر من عیال العطل + غنک خیر من تشمس غیر لک
عل بہترست از عیال خالی از عل + لاغری تو بہترست از فرہ شدن چیز تو
غدا ربک من ذلک علی الساءۃ + غد وھا شمس و لولھا
سنے و فاسے کر دے جو کسی کہ رہنمائی کرد تیرا رہی کردن + باد او یک ماست و شمس گاہ
شمس + الغراب عرف بالفر + الغریبان سواد و جالبین
یک ماست + زاع شنا سترست بہ خرما + زاعنا سیاهی روی باغ نیست
الفرۃ کلھا کربۃ والفرۃ کلھا حرۃ + الفرۃ تجلید الفرۃ غرنا
سفر مہمان اندوہست و جدائی ہمہ آن سوزش ست + نا آزمودگی میکشد درہ را
فاریکوالہ + الغریب اعمی + الغریب من لیس لہ الحیث + الغریب
مسافر نایاست + غریب کسی سے کہ نیست مرا اور امعشوق + غریب
یتشبہت بکل حنین غراۃ الجواد غراۃ الجود + غش
چک میزند بہر گاہ + بسیار سے جو اندر گری شدن جو اندر است + کیست

خزینہ	۱۳۸	امثال غن
۱۰	الْقُلُوبُ تَظْهَرُ فِي قَلْبَاتِ الْأَلْسُنِ صَفْحِي الْوَجْهَ عَشَاءَ مِنْ	دلها پیدایشود در لغزشها و زبانها و گزافهای پند خالص را در کمال کمال
۱۱	بِالْبَاطِلِ عَشَاكَ مَنْ ارْضَاكَ بِالْبَاطِلِ عَصَا صَدْرُ الْوَدُودِ	بیهناحق به پند خالص مذاکره الیک را منی کرد و زیاده حق به نازی رگهای کردن از
۱۲	دَمَاءُ الْخُدُودِ عَضْبُ الْحَيْلِ عَلَى الْيَمِّ عَضْبُ الْعُشَاقِ كَلِمَةُ الْيَمِّ	خونهای رخسار راست به خشم گرفتار سب بر گوشت است به خشم گرفتار عاشقان کلمات یمن
۱۳	عَضْبُكَ عَنْ الْحَقِّ مَقْتٌ غَلَامٌ قَلِيلٌ خَيْرٌ مِنْ تَبِيعِ جَاهِلٍ غَلَبَ	خشم گرفتار حق رشت گردید و غلام کوچک دانا بهتر است از پیرو نادان به غلبه
۱۴	الْحَسْرَةُ الْقَدْرُ غَلَطُ الْعَاوِضَةِ غَلِيظٌ أَمُطْلَقٌ وَأَشْرَقُ	پشیمانی تقدیر را غلطی بیشتر مردمان فحش است به حکم در دست الطوق نالند و او به پشیمانی
۱۵	رَقَبَةٌ مُعْتَمِدَةٌ عَلَى الْغَنَاءِ غِنَى النَّفْسِ الْغَنَاءُ عَدَاءُ الْوَيْهِ كَمَا أَنَّ	برده را آزاد کنند تا او سبب نیازی تو انگری نفس است به معبود عداوی در دست به کمال
۱۶	أَطْعَامُ عَدَاءِ النَّفْسِ غِنَى الْوَعْدِ فِي الْغَرِيبَةِ وَطَرٌ غَنِيمَةٌ لِلرَّجُلِ وَوَجْدٌ	طعام عداوی نفس است به تو انگری مرد در سفر و وطن است به غنیمت مرد باطنی
۱۷	الْحِكْمَةُ الْغَيْبُ عِنْدَ اللَّهِ الْغَيْبُ بِلَا شَكٍّ مِنَ الرَّبِّ الْغَيْبُ لِيُفْضِلَ مَا يَحْتَلِ	دانش است غیب نزدیک خداست به شک غیبت سخت تر از زناست به باران نایاب و یک چیز را که
۱۸	گنجینه دوم مشامی فارسی	
۱۹	غریب دیده مهربان باشد عرق شده و البغیاد چسود و غریب کور دنیا	
۲۰	غریب نیستیم بیارم و غضب مرد محک اوست غلام بهت آغم	
۲۱	امثال رسیده	
۲۲	۱۳۹	امثال رسیده

✓

...

بضم

3.

میں نے

یاری

روزنامه

مستند

2.

...

✓

۱۲۵

11

五

مقام

1.

五

1

خزینہ ۲۲۰۳۱	۱۳۹	امثال غن وفا
<p>کہ دل بکس ہر غلام جان زود و آقا بھر دو + غلہ گرازان شود و امسال سست می شود غرفہ امروزی بناید خورد + غم نداری بزجر غنہ از ترش و بی دلنگ ست صنی ہر جلد کہ یک باشد سفرہ بر سر آہ لے اندازد + غنہ اص در یا چیز دیدہ است کہ بغورش غوطہ میزند + غورہ مویر می شود و مویر غورہ می شود + غول در تجار بنشیند</p>		
<p>گنجینہ سوم در امثال ہندیہ</p>		
<p>غرض باولی ہے + غریب کو کوڑیاں شنی ہے + غریب کی جو رو سبکی سرچ + غریب کی جو رو عمدہ خانہ ناؤن + غریبون نے روزی رکھ دیں بڑے آئے + غصہ بہت زور تھوڑا مار کھانے کی استانی + غریب لبست و دوم در امثال عربیہ</p>		
<p>گنجینہ اول در امثال عربیہ</p>		
<p>فَاَنْ مِّنْ سَلَمٍ عَنِ نَفْسِهِ + فَاَضَعْنِيْ اَقْدَحَكَ فَاَعْتَبِرْ وَاَيُّ اُولٰٓئِ نجات یافت کسی کہ رمانی یافت از بدی ذات خود پس دشمن کن بر من تا خیر خودی بکفیکم بر دارم بر تو اَلْاَبَابُ + اَلْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنْ الْقَتْلِ فَقِيْ وَلَا كَمَالَكَ فَنَحْنُ الْمَرْءُ صاحبان عقول فتنہ سخت تر است از کشتن + جوانی نیست مانند مالک + تو کردن بِفَضْلِهِ اَوَّلِيْ مِنْ فَنَحْنُ يَا ضَلٰه + فَلَوْلَا تَذٰوُّدِيْ مِنْ طَبِّ لَمِنْ بہتر است از خودی تو کردنش بہ اصل خود پس تدبیر کن او را مانند تدبیر کسی کہ علاج کردی را حَبِّ فَلَوْلَا اَنْتَ مَذْكُورٌ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصِطَرٍّ وَاَوْلٰ کسی کہ دوست داشت پس بنده جز این نیست کہ تو بندہ ہندی ہستی بر ایشان برگذاشتہ و بر انداز</p>		
لجینہ ۲۲۰۳۲	۱۴۰	امثال ہندیہ و عربیہ

میر و بیرون

واو

صدا

خزینہ امثال

صفا

میر و بیرون

صفا

میر و بیرون

[illegible][illegible]

خزینہ ۲۳	۱۴۳	امثال قاف
فوطہ بر جنم خوردنی بسیار + فہم سخن گر کند + فیل گر چہ مرد است لیکن سستنی است		
گنجینہ سوم در امثال ہندو		
<p>فاتحہ درود کیا کہ مردود + فارسی طاعت تو تہ تاکہ اولنگہ شی + فال کی کو بیایا ملا کو حلال بین + فالودہ کہانی دانت ٹوٹے تو بلا سو + فتح داد الہی ہو + فنی فالودہ ایک بہا و نہیں ہوتا + فضل کسے تو چھیاں عدل کی ہو تو کیا ان فقط توفیق تو کام نہیں کھتا کہ میں بھی ہو یا چاہیہ + فقیہ کی فتویٰ ہی سہی فقیر کو کمال ہی دوشالا ہو + فقیہ قرضہ لڑ کا توین نہیں سمجھتا + فلانا تواریج ہو فلانے کی مان نے خسر کیا بر کیا کہ کسے چھوڑا + فوج و کسے صاحب فیر خرنیمہ کسے سوم در شہاسے حرف قاف شمل بر سہ گنجینہ</p>		
گنجینہ اول در امثال عربیہ		
<p>قائل الحریص حرصہ + القاد م یار و یزور + القاسم خر و م کشدہ حریص حریص است + باز آیدہ از سفر زیارت کردہ مینو دو باں مینک کشدہ القاص لا یحب القاص القاص غنی + ان کان جائعا فیر قصہ گوی دوست ندارد قصہ گوی + قاصت کنندہ تو گزرت اگر جہاں گرسند + زشت کن کرد مغزی خیر کا خطکہ + قیہ اللہ سیر اعندہ لمعدہ + القیہ دلس ملک بزرگ بہتر و خط است + زشت کرد خدای را زدنزدیک عالم + قبضہ نشان ملک است قبل البکاء قد کان وجفک حایسا قبل الریح فی السہم قبل الریح پیش از گریستن بہ حقیقت بود رو تشرش + پیش از ریزدن اشق پرندہ ریزد + پیش از ریزدن</p>		
گنجینہ	۲۴	امثال عربیہ

خرنیمہ اول امثال

حریص حریص است
 باز آیدہ از سفر زیارت
 کردہ مینو دو باں مینک
 کشدہ
 القاص لا یحب القاص
 القاص غنی
 ان کان جائعا فیر
 قصہ گوی دوست ندارد
 قصہ گوی + قاصت کنندہ
 تو گزرت اگر جہاں گرسند
 + زشت کن کرد
 مغزی خیر کا خطکہ
 قیہ اللہ سیر اعندہ
 لمعدہ + القیہ دلس ملک
 بزرگ بہتر و خط است
 زشت کرد خدای را
 زدنزدیک عالم + قبضہ
 نشان ملک است
 قبل البکاء قد کان
 وجفک حایسا قبل الریح
 فی السہم قبل الریح
 پیش از گریستن بہ حقیقت
 بود رو تشرش + پیش از
 ریزدن اشق پرندہ ریزد +
 پیش از ریزدن

نزهة من نزهة العبد
في اختصار الكلام
كرواني القاموس
وتمت في شهر ربيع
كلام ابن كثر في
نسخة المصنف

خزینہ	۱۴۵	امثال قاف
<p>الْمُرَّةُ الذِّي فِيهِ لَشَقَّتَانِ + قَضِيَّةٌ وَلَا أَبَاحْسَ لَهَا قَطْرَةٌ امر کسی که در آن فتوے طلب میکرد + قضیه است و نیست با حسن برای آن قضیه قطره عَلَى قَضِيَّةٍ إِذَا اتَّفَقَتْ نَهْرٌ + وَنَهْرٌ إِلَى نَهْرٍ إِذَا اجْتَمَعَتْ جَهْرٌ بر قطره و قنبره جیسب شود نه است + و نهر بسوی نهر چون جمع شود در است الْقَعُودُ خَيْرٌ مِنْ أَخْلَاقِ الْعَجَائِزِ قُلُوبٌ لَا حَقَّ سِفَةٌ شتر جوان بهتر است از خلقهای پیر زنان + دل نادان در لِسَانِهِ + قُلُوبٌ لَا حَقَّ وَرَاءَ لِسَانِهِ + قُلُوبٌ لُمُومِينَ عَنْ شِئْنِ اللَّهِ زبان دوست + دل احمق جز زبان دوست + دل مومن عرش خداست تَعَالَى + قُلُوبٌ لُمُومِينَ مِرَاةَ الصَّفَاءِ + قُلُوبٌ لَهُ ظُهُورٌ مِنْ قَلْبَةٍ تعالی است + دل مومن آئینه صفایست + برگرداننده شد برای و در پشت بر کسی الْعِيَالُ أَحَدُ الْيَسَارِينِ + قَلَّةُ الْكَلَامِ يَسْتُرُ الْعُيُوبَ + عیال یکی از دو تیر انگریست و کم سخن سب پوشد + صید را قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَأْنِهِ + قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ بگو هر یک عمل میکند بر روش خود + بگو برابر نمی شود پلید و پاک + الْقَلَمُ أَحَدُ الْيَسَارِينِ + الْقُلُوبُ مَعَ الْقُلُوبِ تَتَشَاوَرُ الْقُلُوبُ قلم یکی از دو زبان است + دها با دها گوا و پیشود + دها تَتَشَاوَرُ وَالضَّمَانُ تَتَنَاجَى + قَلِيلٌ عَاجِلٌ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ آجِلٌ گوا میشود و نهانها را میگوید + اندک بے مصلحت بهتر است از بیشتر با مصلحت + قَلِيلٌ فِي الْحُبِّ كَثِيرٌ فِي الْغَيْبِ + قَلِيلٌ النَّارِ سَخِدُ بِالْإِخْوَانِ اندک در گریختن بیشتر در غایب است + اندک از آتش سرد می شود بوی آب + كَثِيرٌ</p>		
کنجینه	جزود هم	امثال عویم

۲
 خزینہ
 ۳
 کنجینه
 ۴
 عیال
 ۵
 جزود هم
 ۶
 کنجینه
 ۷
 عیال
 ۸
 جزود هم
 ۹
 کنجینه
 ۱۰
 عیال
 ۱۱
 جزود هم
 ۱۲
 کنجینه
 ۱۳
 عیال
 ۱۴
 جزود هم
 ۱۵
 کنجینه
 ۱۶
 عیال
 ۱۷
 جزود هم
 ۱۸
 کنجینه
 ۱۹
 عیال
 ۲۰
 جزود هم
 ۲۱
 کنجینه
 ۲۲
 عیال
 ۲۳
 جزود هم
 ۲۴
 کنجینه
 ۲۵
 عیال
 ۲۶
 جزود هم
 ۲۷
 کنجینه
 ۲۸
 عیال
 ۲۹
 جزود هم
 ۳۰
 کنجینه
 ۳۱
 عیال
 ۳۲
 جزود هم
 ۳۳
 کنجینه
 ۳۴
 عیال
 ۳۵
 جزود هم
 ۳۶
 کنجینه
 ۳۷
 عیال
 ۳۸
 جزود هم
 ۳۹
 کنجینه
 ۴۰
 عیال
 ۴۱
 جزود هم
 ۴۲
 کنجینه
 ۴۳
 عیال
 ۴۴
 جزود هم
 ۴۵
 کنجینه
 ۴۶
 عیال
 ۴۷
 جزود هم
 ۴۸
 کنجینه
 ۴۹
 عیال
 ۵۰
 جزود هم
 ۵۱
 کنجینه
 ۵۲
 عیال
 ۵۳
 جزود هم
 ۵۴
 کنجینه
 ۵۵
 عیال
 ۵۶
 جزود هم
 ۵۷
 کنجینه
 ۵۸
 عیال
 ۵۹
 جزود هم
 ۶۰
 کنجینه
 ۶۱
 عیال
 ۶۲
 جزود هم
 ۶۳
 کنجینه
 ۶۴
 عیال
 ۶۵
 جزود هم
 ۶۶
 کنجینه
 ۶۷
 عیال
 ۶۸
 جزود هم
 ۶۹
 کنجینه
 ۷۰
 عیال
 ۷۱
 جزود هم
 ۷۲
 کنجینه
 ۷۳
 عیال
 ۷۴
 جزود هم
 ۷۵
 کنجینه
 ۷۶
 عیال
 ۷۷
 جزود هم
 ۷۸
 کنجینه
 ۷۹
 عیال
 ۸۰
 جزود هم
 ۸۱
 کنجینه
 ۸۲
 عیال
 ۸۳
 جزود هم
 ۸۴
 کنجینه
 ۸۵
 عیال
 ۸۶
 جزود هم
 ۸۷
 کنجینه
 ۸۸
 عیال
 ۸۹
 جزود هم
 ۹۰
 کنجینه
 ۹۱
 عیال
 ۹۲
 جزود هم
 ۹۳
 کنجینه
 ۹۴
 عیال
 ۹۵
 جزود هم
 ۹۶
 کنجینه
 ۹۷
 عیال
 ۹۸
 جزود هم
 ۹۹
 کنجینه
 ۱۰۰
 عیال

خزینہ ۲۳	۱۴۷	امثال قاف
گنجینہ دوم در مثالی فارسی		
الف	قارون	بلار شد که چهل خانه بخت داشت + نوشیر دان مزد که نام نلوگر داشت + قاضی بدو گواه راضی + قاضی بر شوت راضی + قاضی چیت گواه شست + قاضی ز پسل قرار نشود انکار + قاضی ار با بالشتین بر نشاند دست + محاسب
ب	قدر	گرے خورد مغرور در دست + چرخه چون پیر شود پیشه کند دلالی + قدرت عافیت کسے دان که بمصیبتی گرفتار آید + قدر ز زرگر شناسد + قدر جوهر جوهری
ج	قدیر عیسی	کجا شناسد خیر + قدر نعمت ست بعد زوال قدم نامبارک + مسعود +
د	قرآن	گره بر یار و دبر دارد + قرآن را از لوح زر چه زیب + قرب سلطان تش
هـ	قرض	از وی ترس + قرض که از بهر گذشت نان و گوشت باید خورد + قرض حیض + دانت
و	قسط	قرض شهر مردانت + قرض بعد از دست قرض ناری بر دوش بخت بخت قسم بر
ز	قضای	خوردنت + قضای نیشته بنای پسته + قضیه زمین بر سر زمین +
ح	قطب	قطب ان جانو صند + قطره قطره جمع گردد و انگه دریا شود + قطع نظر از کشف کرنا
ط	قفا	دیگر حضرت تاریخ دان نیز هستند قفا زدن کردن کشا نگر دن زدنت مسیل
ث	قفل	خوار و لال و اوار خارش کردن + قفل بدینامیون + قفل بر در آسمان + قلاوه باز شد
ج	قلم	قلم رفته را چه چاره کند + قلم جوانمزد است + قلم بخت من شکسته است قلم انجی رسید
د	قمار	دست شکست قلندر بهر گوید دید گوید + قلیله ز مزه در گزشت + قمار و راه قمار
ذ	قناعت	قناعت تو بگر کند مرد را + قول جان دارد + قهر درویش بر میان ویش +
ر	قناعت	قهر درویش بان درویش قناعت + گرچه یکدینا قیمت حکمت قیمت غفران
گنجینہ سوم در امثال ہندیہ		
الف	قاضی	قاضی جی بکون ہو پشہ کر اندیشی + قاضی بک کر چو سیاه قاضی کی نج قاضی
ب	ج	امثال فارسیہ ہندیہ

خزینہ امثال

[illegible]

از تخلص در مثنوی لاریب
در مصیبت عیار بارشند
بحال استخوان کنور که گریه
آید در آن گرد و دین من
درد و فقر و بیماری چنانکه
چنین حال بفرموده ۱۳

الحمد لله رب العالمين

برای این کار

پیش از این

روز دوشنبه ۱۲۵۴

نہ گون

بمبلغ ٢٠٠٠

فصل اول

فلان

کتابخانه

کتابخانه

خزینه ۲۴
 ۱۵۰
 امثال کاف
 التَّحْقِيقُ أَصْحَحُ مِنْ عِلْمَةِ التَّفَاقُحِ + كَثْرَةُ الْخِلَافِ شِقَاقٌ + كَثْرَةُ الْأَهْلَالِ
 توافق نشان عاقبت است - کثرت خلاف دشمنی است - کثرت امیدها
 تَقْطَعُ عَنْقَ الرَّجُلِ + كَثْرَةُ الْعِقَابِ يُوجِبُ الْبَعْضَاءَ + كَثْرَةُ
 سے قطع کر دینا - کثرت عقاب موجب مبغض و دشمنی است - کثرت
 الْغَنَى لَا يَهْوِي الْقَصَابُ + كَثْرَةُ الْوَفَاقِ يَفَاقُ + كَثْرَةُ الْحَبْلِ
 کو بند سے ترساند قصاب را + کثرت موافقت اتفاق است - بیشتر همه
 يَكْفِيهِ قَلِيلٌ مِنَ النَّارِ + كَثْرَةُ النَّصِيحِ تَجْمَعُ عَلَى التَّيْبِ الظَّنَّةِ + كَثْرَةُ
 کفایت میکند اندک از آتش - بیشتر نصحها تجمیع بر تائب و ظن است - کثرت
 الدَّيَّاسُ كَذِبٌ وَكَثْرَةُ الْفَرِّ الْكَذِبُ + الْعِظَمُ اخْطَايَا كَذِبُهُ صَبَاحُ
 خرد و دیر - کثرت فرار کذب است - کثرت فرار از آتش و عیبها کذب است - صبح
 الْكَذِبُ وَبُ مَتَّعَهُمْ وَإِنْ ضَدَّ قَتَلَهُ هَيْبَتُهُ + وَوَضَحَتْ حُجَّةُ اللَّهِ
 بسیار دروغ گوئی و دهنده شد اگر چه باو کند از آتش و عیبها کشته شود دلیلی است - بیاورد و نگو
 يُعْنِي وَلَا يُعْنِي الْكِرَامُ عَلَى الْبَقَرِ + الْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ
 طعام شب بخورد و طعام باو را بخورد و دهنده شد اگر چه باو کند از آتش و عیبها کشته شود دلیلی است - بیاورد و نگو
 أَوْفَى + الْكَرِيمُ الْخَيْرُ مَنْ سَتَوَى عِنْدَهُ الدَّهْبُ وَالْأَمْحَارُ +
 افغانند + جوهر و برگزیده کسی است که برابر باشد نیر و زر و سنگها -
 الْكَسْبُ حَيْثُ لِلَّهِ + كَسَدٌ لِيَوَاقِيَتْ فِي بَعْضِ الْمَوَاقِعِ
 روزی جبین محبوب خداست + نازان شد با قوتها در بعضی جایها
 الْكُسْلُ بَابٌ مِنَ الزُّنْدَقَةِ + كَسِدٌ وَعَوِيٌّ وَكُلٌّ عَزِيزٌ
 سستی درایت افسه دینی + کسرت و عوی و برکور خر بهرست
 ۱۵۰
 امثال عیبه
 خزینه

[illegible]

کلام تو کمال است . کلام میکند سوسه کلام + هر شتر بسیار موس
 نفور کل امره فی بنیه صبی + کل امره فی مایه مایه کل امره
 رهنده است + هر مرد در خانه خود گوشت است + هر مرد در دست چرخه انداخته میشود بسیار
 یفرق بقول و یوصف بفعله + کل اداة الخیر عند غیره +
 شناخته میشود بمن خود و وصف کرده میشود فعل خود + هر وسیله یکی نزدیک غیر خود است +
 کل اناء یتربح بآفیه + کل الحدیث یقتدی لحاقه لوقعه
 هر آینه بچرخد باهم در دست + هر گفتار فعل میکند در یک بینه یا سوده است از سخن
 کل الناس راضی عن عقله + کل امر من هو یوقیه کل امره
 همه مردان راضی اند از عقل خود + هر کارگر در داشته شده است به وقت خود هر کارگر
 بالجملة لا تدوم آیامه + کلب عس خیر من کلب بفس کلب
 بشمار همیشه نماند روز نامه او + کلب کتب یا سبانی کرد بهتر است از کلب که زبان داشته است
 اجول خیر من سید ایض + الکلب ینوح والبد یلوح کل حیوان
 بسیار از خیر است از شیر از زنده است + کلب بسیار آواز کند است و ماه شکار به هر چه میشود از آن
 کل حیزب یلذ به فیه و یحون کل حی تابعه او + کل ذات صدق لا یخالف کل
 هر گروه با آنچه نزد اوست شادان اند + هر قبیله پروری که دشمن خود را در هر زن صاحب پر از هر خرد و حال است
 ذیل خنثال کل یسر جاونا یمتین شاع + کل شاة برجلها
 صاحب امن نام میکند هر را که تجاوز کرد و دول را مشهور شد + هر پند بیای خود
 سقاط کل شیء مایه الا وجهه + کل شیء کتب علی الناس
 لغزنده است + هر چیز را که شونده است مگر ذات و تقاضا + هر چیزی که نوشته شده بر انسان
 کتبیه
 ج
 امثال عربیه

خبریه	۱۵۲	امثال کان
کلام تو کمال است . کلام میکند سوسه کلام + هر شتر بسیار موس		
نفور کل امره فی بنیه صبی + کل امره فی مایه مایه کل امره		
رهنده است + هر مرد در خانه خود گوشت است + هر مرد در دست چرخه انداخته میشود بسیار		
یفرق بقول و یوصف بفعله + کل اداة الخیر عند غیره +		
شناخته میشود بمن خود و وصف کرده میشود فعل خود + هر وسیله یکی نزدیک غیر خود است +		
کل اناء یتربح بآفیه + کل الحدیث یقتدی لحاقه لوقعه		
هر آینه بچرخد باهم در دست + هر گفتار فعل میکند در یک بینه یا سوده است از سخن		
کل الناس راضی عن عقله + کل امر من هو یوقیه کل امره		
همه مردان راضی اند از عقل خود + هر کارگر در داشته شده است به وقت خود هر کارگر		
بالجملة لا تدوم آیامه + کلب عس خیر من کلب بفس کلب		
بشمار همیشه نماند روز نامه او + کلب کتب یا سبانی کرد بهتر است از کلب که زبان داشته است		
اجول خیر من سید ایض + الکلب ینوح والبد یلوح کل حیوان		
بسیار از خیر است از شیر از زنده است + کلب بسیار آواز کند است و ماه شکار به هر چه میشود از آن		
کل حیزب یلذ به فیه و یحون کل حی تابعه او + کل ذات صدق لا یخالف کل		
هر گروه با آنچه نزد اوست شادان اند + هر قبیله پروری که دشمن خود را در هر زن صاحب پر از هر خرد و حال است		
ذیل خنثال کل یسر جاونا یمتین شاع + کل شاة برجلها		
صاحب امن نام میکند هر را که تجاوز کرد و دول را مشهور شد + هر پند بیای خود		
سقاط کل شیء مایه الا وجهه + کل شیء کتب علی الناس		
لغزنده است + هر چیز را که شونده است مگر ذات و تقاضا + هر چیزی که نوشته شده بر انسان		
کتبیه	ج	امثال عربیه

خبریه
 کتبیه
 امثال عربیه

این الکلی بن ختم
 حکم کرده که صاحب دهم مستحق
 ششتم الاربع
 منسوب به بیکو حکم کرده که صاحبان
 بنامند مستحق
 فایده
 فایده است که این و این شش
 منسوب به بیکو حکم کرده که صاحبان
 فایده است که این و این شش
 فایده است که این و این شش
 فایده است که این و این شش

خزینہ	۵۵	امثال کاف
اَلْكُوفِيُّ لَا يُؤْفِقُ فِي كَيْفَتِهِ تَوَفَّقِي ظَهْرَ مَا أَنْتَ رَاكِبُهُ توفی ایضا نمیکند + چگونه نگانزارے پشت آنرا که تو سوار او هستی		
گنجینه دوم در مثل های فارسی		
کار است در انسان و گرسنت + کار نیکو کردن از نیکو کردنت کار نیکو نمودن کار مایست کار استادست + کار نیکو نموده بگوشت که نشد + کار نیکو کار نیکو نهادن کار نیکو بقیل نیاید + دیوانگی در او بیاید + کار در کار فرما میکند + کار کبک میگوشت کار امر و زبردان باید گذاشت + کار بیخام و عقل غلام کم + کار کار فرما آید + میباید کار در باستان رسیده + کار در دست خود را نمی ببرد + کاسه آتش گرم تر + کاسه لولیا کاسه همسایه دو یاد دارد + کاشمیری بیهی + کافرمه بکیش خود پذیرد + کالای بریش خاوند + کاه در کاهان نمیند + کاه کشته بیاوید + کاهی بخور و راکی برو + کابل را یک کار فرما و صد پندیر + بشو بگو + تر کبوتر قاز با قاز کند + بخش بخش و از + کجا گیرد بهر کسی جاروغن + کجا بگال کجا نوز بانی + کج دارد و مرز + کج نشین + راست گو + کوه خور مے آید پیش + کردنی مردی + کرم میگو + که کلنی بهوا + کرمی که صوف خود را در بالشیع غم کرمش مایه سرگردانیرت + کرم نماو فردا که خانه خانه است + کرمیان است میارند همه طفیل را + که بر اصد دینار خرج میشود و بخیل را نیز + کس چ داند که پیش + که خوبست و که زشت + کس بگوید که دوغ من + کس شست + کس بخار دشت + کس ناخن انگشت من کس نیل + کس بر سیاه بوم + و به از جهان شود معدوم + کس نیل بدخانه درویش + که خراج زمین + کس به کس موخت علم تر از من + که مرا عاقبت نشان نکرده + کس داند که اشتی میچاند + کس کجاست که او دامن میاودست + کس که جهان را در دامن کجا آرد		
گنجینه	۳۰	امثال فارسیه

توفیق نگار نیست
و حفظ نمودن
۱۲ مثلث اللب

خزینة الامثال

کسی که نذر نشان پدر تو بیگانه خواند و خوشی بر سر کعبه بین فلک بدو شش مهر
بر سه چند کف زدی کف زدی حلو گو کفش و زجرم آلوده خایه و لعل نال خود
کفش در شب مرده ترسد روز از زنگان مد کلان ناکه تو باشی عقل با ناکه نگاه
بر سر شمع و میمند کلان بجز دو پادام عرافت کلان عکس کبک گوش کس و تنگ خوشتر
هم فراموش کرد و کند چاه کن آفتاب دن حاجت نیست کلان انداز پاداش شک
کمان چمن بکشدن و بد کساده شود و کمتر خورد و لو کمری بگریم خرج و بالایشن کم خور
جان من ست کمالی و کرم شام کند به چه خواهد بود حکمت بگو ماه خردمند از نادان
بلند بود کی کو بقل بر بود و نزو اهل حسرت کبیر بود و کور و نظر بازی و کور چه خواهد بود چشم
کور بکا خود دنیا ست و کور احتیاج چراغ ندارد و کور را پادشاه کلستان چه کار کور بی
پای نادانی و کوزه کرد و کوزه شکسته آب میخورد و کوزه همیشه از چاه است بر ناید و کوزه نو در
آب سرد دارد و کوشش سود چون نکند بخت یاوری و کوشش مفیده ست و سمه
بر آب و کور و کوفته رانان جوین کوفته ست کور و چند بلند ست و بر دارد و کوه کنون
و کاه بر آوردن و کوه کاه پیش و یکی ست که افتاست و تاخت و طالب زبان دارد که
بار بخت خود به زبانت خلق کرد و ایندیشانی نه وید که جلو چو یکبار خود و نیش که خود
خود در شیشه بر دوری اند که کم از کبود نیست که ز زرش در جهان گنج گویند که در
که نیافت که کام بخشی و راهبان و سبیت که کذب بر چو کوفی گویت باز و که محرم یک
نقطه مجرم شود که مرد را نیندیش از نشیب فرزند که بر کجاش کلستان بود و گسار
که یک کس به سزافتد نظر به عجب کند که هیچ کس نذر در خشت بر سنگ که بخنی بود و سزاف
کسی آمدی و کسی بر شدی و یکت شلو دارد کیسیا که بستمه و میخورد و از راه یافته

در این دواد

خزینة الامثال

دور بارہ برتن میں من گاری بہر پڑی تھی کہ کتیا چودن مل گئی پہاڑی سوکون
کتیا کے چننا لے میں نہیں پڑی کٹی پڑیوں کو کاکا ہو کاسیکہ گاناو کا کٹی کما دن
بہلا کرے بچا کر کوئی کوئی کی بواہک نہیں گئی پکی شیشی مت بھرا اور جھین
بالے پن کی عاشق کل پڑی زنجیر کی سنڈی وستر خان کا ضرر پہلہ انسوی پھوڑیں
کچھ نہ بتی ہی خبر نہ کچھ نہ سچو کچھ نہ تو دل میں کالا لای + کچھ تو خل ہر
کہ جس سے خل ہے کچھ کہو جی کہہ سکتے ہیں کچھ کہیوں کہ کچھ جانتی دھیل کچھ لیتی ہو کہا اپنا
کام کیا ہے کچھ لیتی ہو کہا یہ شہرت بند کچھ نہیں تی کچھ جو کئی اور ملی ہوا کر تھا استاد
کہ تاشا گردہ کرتے بدیا کہ تو در نہ تو خدا کو غضب دے رہا سو کہا میوہ + کچھ جو
عاشق جانتی ہو جو لایا کما تھی کرم کا نہیں کہتی کرے بدیا مہر جا کہ پھر کرے کرم کے
بدیا جاتی کیر ہو گیا دلیا + کرم کسان کسو جن بانی اور کسو اپن جاتی کسو دار ہی والا
پکڑا جاسو جہوں والا کراں میں غلیلا لگا + کرم میٹ کیوں کہیت اجوا سے
سنڈی کما کر ہی میں کوئی کس نے پرتا پانی + کس باغ کی موٹی کسکاتے جلے
کسکی بان جا کسکو تو نہیں کما تی دیتا ہو کسکو کرسی میں کسکو بگین بیلا اور کسکو نہت
کسکی کے چور کو گر دن خین تے کلا اڑا آفت ہو کل کلا لیا دیو بہا آج کا لیا
دیکھو آئی + کل کس دیکھی ہو + کلنک کا کچا + کلوار کی گاڑی + رقصاتی کی چھار
کلی کہتی جاتی ہو کما دین چانچا ناں ورائین فیم کما تو پوت کل پوت کچھ گئی باٹ ڈھلی
تراز و ملی باٹ + کرمین توشہ توراہ کا ہر دسا کسمہ نو چوبات میرا دین ساگر ناؤں
کنڈن کو جاؤں کیرن کو + کسو بچا ہو کسو کا پانی نہیں بچا کسو کی مٹی کسو ہی کو
گلتی ہو کسو ڈھکا تی ہیں کسو عین ہنگ پڑی ہو کسو دن میں بانس ڈھواؤ کلا
جاڑ ہو کا دوار کوار کا سا جھالا یا بر سا چلا گیا کواہنس کچال سیکتا تہا پنی پھول

مندی

مندی

کاف

مندی

خزینہ امثال

ہوں گیا کو ناک لگیا ناک کو خنک کہتے ہو گئے سچے دوڑے جا میں کو تہ گونہ
 پیشانی حرافہ دیکھ ہی نشانی کو ہو دھوکہ مانتے گئی کو تہ لکھا کو ماتہ زاکا کو ہار ہمتار
 کو دوون پکیر رہے میں کوڑی خنک گانہ میں در باقی پوکی سیر کوڑی واسطے مسجد نا توڑ
 کوڑا در دھیت کوڑہ میں کھاج کوڑی کون نہیں فی کو سچ بابا پیاسی کو نہ چین
 ایسے میں کو کہہ کی آج سچی جی ہیر کی آج نہیں سچی کو کا کہ جلقن کیہ باکیز
 کو نا کاڑی ہوئی ہو کون سرور نا یق ہو سچا کا کون سا ہلا آدمی جو اپنے کہ دال
 رو فی خنک کہتا نا اساد دھیت جسکو پو نہیں لگی کو نہی اسب ریا واسی کو و سگے
 کو سو ڈبو خنک تہ کو و کا کو کلیا کی کو و کیسے کلیا ہو کو نکوئی لالی میں تا تہ کاپے کو تل
 بو اسدن ہی کو کوئی کی جو رو کوئی تو کوئی کوئی تو کوئی کیسی قبر میں نہیں
 جانیکا کو کی کاڑ میں انار کی کلی کو نے دیا نکر التویر لگیا ہکر کہان رام رام
 کہان میں میں کہان جہو ج کہان لگاتیل کہان چپون چپونئی کابل نہیں مٹا کو
 تو مان رہی جا نہ کوں تو باب کشا کہان کہیں اسون پیاس بجھتی ہو کہیں تل ہری
 جگہ خنک کیا لگیا شہاد کیا سیاہ کیا درزی کا کوچ اور کیا مقام کیا پڑی
 اور کیا پڑیا بلو کیا تنگی نہایتگی اور کیا پھوڑگی کیا جاگنو گنگنو کا یاد کیا شامین
 پڑ جائیں کیا چوڑیاں ہوٹ جائیں گی کیا پاؤ عین مندی لگی ہو کیا منہ میں گنگناں
 بہری میں کیا کلیا میں کو پھوٹا ہو کیا پھوڑی راہ مار تہ میں کیا دن جا تو کیا اگلنے آتی تے
 کیا منہ ہو بول جہڑ میں کیا منہ پھسکا رہتی کیا ہی مٹی پکڑی ہو کیا کاتل میں ہو
 نہیں ہو کیا کام کیا دل دیوانیکو کیا کیے کیا کر بختا میں تی تو کر دکھائی کیوں کا ٹنڈ
 گیسے ہو کیوں بہشت میں لائن تہ ہو کیوں جہا جہا کر باتیں تہ ہو کیوں انکو میں خلوت کو آئے

خزینہ امثال

گنجینہ چہارم در امثال حرف کہا

گنجینہ	ج	امثال ہندیہ
--------	---	-------------

اگر مردی را در گذر تو بیا چشم گرگ - گردن شتر کمانیست که بر او بانی سازه اند و در دست طلم
باید بود و گرگ گویند غامد گرگ بارانی دیده و گرگ از یوسف علیه السلام جز بر خروانی هم دروغ
حاصل ننمود و گرگ نشین با هم آب بخورد و گرگ زنت رسد خلق مرغی که راحت سد خلق
نریخت و گرگ نویسی قلمی تراش گریه و دی چوب فراموشی گداخته گریه بند بر در و شیر و چشم
چشمه آفتاب چه گنبد و گر دیو و میند و گر بوقت ازخنده بوقت گریه گویان ازخنده شیر
گریه را هم دل خوشی یا گریه گویان را زردی گستاخی باز نا فرمانی - گفتن بین
بست که سپهر من باقی است - گفته گفته من هم بسیار گو - از شما یک تن نشد اسرار جو
گل - دینبره نیز از استند گل - پوست گل - در ریحان گوهر شک گل کاغذی نمید
گل کل نقدی باشد چه کار گل غم دیده را آب تمام است - گل از دوستان خنده گل از دو
عصیت - گل یک خب کمر که یافتند سیاه - باب منم و کو خرسید نتوان کرد - گل
کنند گداوان ریش ده و تاوان - گنگا می گنجی بار و کیر و گنگا می که بفار فرزد یک گنگا
نتوان گفت - گواه عاشق صادق استین باشد و گور جدا خانه جدا - گوز بریش و غلو
گوزده عود و سوز و گوساله ز و ریخ میجد و گوساله ز و کار گاو و گورد و گوساله ز و گاو
گوساله پایش شد و عقلم داشت - گوشت خرد نان شک گوشت هر چند لایع است و بی نیست
گوشت عوامی و بزرگان فصاحت گوشت زده اثری دارد و گوشت محرم نباشد و بیاض سرد
گوشت و دانه می بندازد و گوشت بخورد و از او بوی ترسد و گوشت بزرگان نه می خورد و از او بوی ترسد و گوشت بزرگان نه می خورد و از او بوی ترسد

کتابخانه دوم در مشای هندى

گٹاری دیکھ پائون پہو کال لاجیہ تال الاماری گاندز اسکو جین نامگانہ بھانہ
پادامد کے رحمانہ گاو بجا کوٹری نیوا گاندگی گنویرونہ چکنا پیٹ میں فی سہ گاون

از خود در نقد جز آن است
از باب هر دو معنی است
و در بعضی از کتب
و در بعضی از کتب
و در بعضی از کتب

ایضا در تفسیر این آیه میفرماید که هر که در دنیا مال و ثروت جمع کند و در آخرت به کار نبرد آن را از دست ببرد و در آخرت به کار نبرد آن را از دست ببرد

این آیه در تفسیر این آیه میفرماید که هر که در دنیا مال و ثروت جمع کند و در آخرت به کار نبرد آن را از دست ببرد و در آخرت به کار نبرد آن را از دست ببرد

خبر از	۱۴۵	امثال لام
لَا تَأْكُلْ جُنُكَ عَلَى مَآكِلِ عَمِيكَ وَلَا تَذْهَبْ لِحِمَّتِهِ لَعَلَّكَ لَا تَعْمَلُ		
نور نان خود را بر آنچه ناپسند کند عیش تو + نه زاید مار مگر مار را + عمل کن		
تَعْلَمُ فِي السَّرَّاءِ شَيْئًا أَنْ يَكُنْ فِي الْعَارِ لَيْقًا لَا تَقْظِي وَتَقْظَى		
علم را در زمان گشتم داری بلکه فکر کرده شود در استکار + وصیت کنی و وصیت کنی از تو		
لَا تَنْفُسُ الشُّوْكَ بِالشُّوْكَ فَإِنْ ضَلَعْتَ مَعَهَا لَا تُنْتِزِعُ الْبَقْلَةَ		
نقش کن خار را بخار پس تحقیق میلاش باد نیست و نه در دانه ترازم		
لَا تَحْمِلْهُ إِلَّا أَنْ تَكُنْتَ لِحْمِي وَلَا تَدْخُلْ بَيْتَ الْعَصَا وَحِجَاهَا		
زمین خوب و مشهور را تا اینکه شکاری شاد نه مار + داخل مشو میان عصا و پوستش		
لَا تَقْدُمُ الْهَيْئَةَ دَأْمًا وَلَا تَهْرَفْ بِمَا لَا تَعْرِفُ لَا تَجْزُوا		
نیست میگردان خوب صورت عیب + بسیار تائیش کن با یونیشناسی + بچه گیر بچه را		
مِنْ كَلْبٍ سَنُوْءٍ وَلَا تَدْعُ كَلْبَكَ يَنْفُبُ النَّاسَ لَا تَنْزُوْا وَلَا تَنْصَلُوا		
از سگ بد + مزار سگ خود را که پاشنه مردم خواهد گرفت + زنا کن و صدقه ده		
لَا تَضْحَكُ مِنْ كَايِي يَدُكَ مِنْ أَحَقِّ مِثْلِ مَا تَزِي أَوْ لَا تَضْحَكُ		
مصاحبت مکن کسی را که ستم کند بر تو از حق مانند آنچه ستم می کند بر تو + مکت		
يَا بَا يَعْنِيكَ سَدُّ الْوَعْدِ وَسَفْهُ مَا يَكُنْ لَكَ سَرْدٌ وَلَا حَجْدٌ يَدْلِيْ		
ای پسر که عجز کند ترا بنده کردنش و ممکن بخیر که عاجز کند ترا باز آوردنش + نیست نوبه ای سبک		
لَا حِلَّ لَهُ إِلَّا أَنْ يَكُنْ كَالْبَيْتِ الْحَاقِ لَا حُرْمَةَ لِلْفَاسِقِ		
نیست گناه برای او مگر آنکه باشد مانند خانه + نیست برای فاسق		
لَا حُرْمَةَ لِقَائِهِ وَلَا مَاءَ إِبْقِيَّتِهِ لَا خَيْرَ يَرْجِعُ شَفِيعُ امْرِئٍ		
نگاه می خود را در گردی و نیاب خود را باقی داشتی + نه تا اینکه باز گردد و نه از		
تجمل	۱۴۶	امثال عسبه

نام مرد سبزه ۱۴۶ ص ۱۶

۱۰ منور در می
 ۱۱ تر اندازی باشد
 ۱۲ منی الارب
 ۱۳ غفر کرده
 ۱۴ دشتام او را
 ۱۵ نسبت کردن
 ۱۶ فاش کردن
 ۱۷ فاش بسیار
 ۱۸ در مرتب
 ۱۹ در مرتب

وَلَا بُعْدَ مَعَ الْحَيَّةِ ۖ لَا قُوَّةَ لَهَا أَرْضَيْتَ وَلَا صَيْدَ مَا أَخْزَنْتَ ۖ

دزدوری بادوستی + مذکورہ آنرا خوشنود کرده و دزدکار آنرا نکال دہاشتی

لَا كَرَامَةَ لِلْكَاذِبِ ۖ لَا كُلُّ سُودَاءَ تَمْرَةٍ وَلَا كُلُّ بَيْضَاءِ شَجَرَةٍ ۖ

نیست بزرگی بر راست دروغگو + نہ ہر سیاہ خرباست و نہ ہر سفید پیمہ است +

لَا لَذَّةَ لَهُ مَعَ الْعَاقِبَةِ ۖ لَا تُحَقِّقْ حَوَاقِفَكَ بِذِي وَقَائِكَ ۖ لَا مُمْرَ

نیست لذت مگر با عاقبت + ہرگز نہ خواہم برسان جانقند تا میریزد ذوق تو بر کلام او

مَّا سُودُ ۖ لَا مَمْلُوكَ إِلَّا بِالْعَدْلِ ۖ لَا مَلَأَ الْإِنْسَانُ فِي الْوَسْطِ ۖ

متر میشود + نیست ملک مگر با عدل + نیست ملک مگر مردان و نیست مردان

إِلَّا بِالسَّالِ ۖ لَا فَحْمَاءَ بَعْدَ بُوسٍ ۖ لَا مَاءَ إِلَّا بِقَيْتٍ ۖ وَلَا ذُرَّكَ

مگر بال + نیست چمنان پس از بد بوی + نہ آب خود باقی دہاشتی و نہ چرک خود را

أَنْفَيْتَ ۖ لَا مَالَ إِلَّا مَا أَخْرَجْتَهُ الْعِيَابُ ۖ لَا مَنَزِلَ جِهٍ مَرَّ الْبَيْتِ

یا مگر دی + نیست مال مگر آنچه خارج کرد از عیب + نیست بیستہ بستر از خانه +

لَا يُظِلُّكَ شَجَرٌ فَلَا تُفْلِكُ ۖ لَا فُلُوكَ إِلَّا وَهْنُ الْبُحْرِ ۖ لَا تَمَسُّ أُنْثَىٰ

نیست مانند سرو از زیر فلک + فلکها + نیستہ + و نہا بر است زن

إِلَّا بِأَكْلِ الْعَسَلِ ۖ لَا تَمَسُّ عَلَى الْإِبْرَةِ الْخَلَّ ۖ لَا يُؤْنَسُ عَمَلٌ

سے خورد شدہ را مگر ہرگز + سمیر کوزہ بر سوزن لمس شدہ تا بچر کردہ نمیشود کار

إِلَّا بِوَلَقْدٍ ۖ لَا يَنْتَاجِعُ الْعَزْلِيُّ نَفْسٌ مِنْ أَشْجَلِ الدُّبَابِ ۖ

امروز بر است فردا + بارے کردد غلبہ است + از آوزدن کلس +

لَا يَجْلِيهَا لِقَاءُ قَوْمٍ إِلَّا هُوَ ۖ لَا يَجِبُ الْعُصْبُ بَعْدَ الْعُرْوَةِ ۖ

ظاہر نمیکند قیامت را بر است و قش مگر او + نہ دست داشتہ نمیشود عطر بعد عود پس +

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

مجلس شورای اسلامی
کمیسیون آموزش و تحقیقات
گزارش

[illegible]

حاصل
 باغبان خفانت
 قوناق باغدا
 عفو بحق
 قورام
 اسناد
 خرابین
 از ان
 قوناق باغدا
 عفو بحق
 قورام
 اسناد
 خرابین
 از ان

خزیه ۲۶	۱۶۳	امثال لام
لَيْسَ الْعَمَلُ لَوْ نَظَرُ لَكَيْتَ حَظِي مِنْ بَنِي كَرِيمٍ لَيْسَ عَمَلِي عَمَلُكُمْ		
کاش محو چه بود از کردی + کاش نصیب من از بکرها آنکه بکن از من نیکی و دیوگی ادرا و		
لَيْسَ فَوْعُ أَقْوَمُ لَيْسَ أَكْبَرُ كَالصَّاعِ لَيْسَ الْحَبْرُ كَالْمَعَايِدَةِ لَيْسَ الرَّقِيُّ عَنِ الشَّكَا		
نیت مهم مود که بر این قضا نیستند بزرگان مانند خردان نیست خبر مانند بدن نیست پیران شدن از خوردن بی		
لَيْسَ الشَّجَرَةُ مِنَ الرَّحْوَنَةِ لَيْسَ الشَّيْبُ مِنَ الْعُمْرِ لَيْسَ الصَّدِيقُ		
نیت شتر از محن + نیت پیری از زندگی + نیت یار		
مِنْ ذَاكَ قَامَ بَلٌّ مَنْ لَوْ قَعَدَكَ الْخَطَأُ قَامَ لَيْسَ لِلتَّغْلُفِ		
هر که چون بنده ترا بایستد بلکه هر که اگر بنشیند ترا بخت ایستاده کند و نیست شکست بخیزد		
كَامْتَابِقٍ لَيْسَ الْمَرْحَى كَالْمَرْحَى لَيْسَ الْمُنَاجَةُ التَّكَلُّفُ كَالْمُسْتَاخِرَةِ		
مانند خورده هر چه خواهد نیست کجا داشته شده مانند حاکم نیست زن نوحه کننده بی فرزندان و زن و خواهر		
لَيْسَ الْهِنَاءُ بِالْكَدِّ لَيْسَ بَيْنَ الْمَوْتِ وَالْفِرَاقِ فَرْقٌ لَيْسَ بَعْدَ الْوَدَادِ		
نیت هینا بایستن و دوستی نیت میان مرگ و جدایی فرق نیست بعد کل سرخ		
بُرْدٌ لَيْسَ بَعْثُكَ فَاذْ رُجِي لَيْسَ حَفْصَةُ مِنْ رَجَالٍ		
سر بایست خانه تو پس بگذرد و نیست حفصه از مردان		
لَيْسَ الْحَبَّةُ مِنْ تَعْلِيمِ الْخَلْقِ لَيْسَ ذُلٌّ كَذُلِّ السُّوَالِ		
نیت دوستی از آموزاندن خلق + نیت خواری مانند خواری سوال		
لَيْسَ نَتْنِي خَيْرٌ أَمِنْ الْمَعْرُوفِ الشُّكْرُ أَحْسَنُ مِنْهُ لَيْسَ عَلَى الْحَرِّ		
نیت خیر بیکوتر از مکرر و شکر خوب ترست از ان - نیت برودن		
خَرَجٌ لَيْسَ فِي الْبَيْتِ سِوَى الْبَيْتِ لَيْسَ فِي الْحُبِّ مُشَاوَرَةٌ		
خراج + نیت در خانه جز خانه + نیت در محبت مشوره		
کنجینه	ا.ج	امثال عربیه

۱۰ این کربان کرم
 ۱۱ نیت نیست اسیر
 ۱۲ نیت بانی است از این
 ۱۳ نیت بیکتری
 ۱۴ نیت کندا
 ۱۵ نیت من شمع
 ۱۶ نیت بیکتری
 ۱۷ نیت با شقی البیکتری
 ۱۸ نیت با شقی البیکتری
 ۱۹ نیت با شقی البیکتری
 ۲۰ نیت با شقی البیکتری
 ۲۱ نیت با شقی البیکتری
 ۲۲ نیت با شقی البیکتری
 ۲۳ نیت با شقی البیکتری
 ۲۴ نیت با شقی البیکتری
 ۲۵ نیت با شقی البیکتری
 ۲۶ نیت با شقی البیکتری
 ۲۷ نیت با شقی البیکتری
 ۲۸ نیت با شقی البیکتری
 ۲۹ نیت با شقی البیکتری
 ۳۰ نیت با شقی البیکتری
 ۳۱ نیت با شقی البیکتری
 ۳۲ نیت با شقی البیکتری
 ۳۳ نیت با شقی البیکتری
 ۳۴ نیت با شقی البیکتری
 ۳۵ نیت با شقی البیکتری
 ۳۶ نیت با شقی البیکتری
 ۳۷ نیت با شقی البیکتری
 ۳۸ نیت با شقی البیکتری
 ۳۹ نیت با شقی البیکتری
 ۴۰ نیت با شقی البیکتری
 ۴۱ نیت با شقی البیکتری
 ۴۲ نیت با شقی البیکتری
 ۴۳ نیت با شقی البیکتری
 ۴۴ نیت با شقی البیکتری
 ۴۵ نیت با شقی البیکتری
 ۴۶ نیت با شقی البیکتری
 ۴۷ نیت با شقی البیکتری
 ۴۸ نیت با شقی البیکتری
 ۴۹ نیت با شقی البیکتری
 ۵۰ نیت با شقی البیکتری
 ۵۱ نیت با شقی البیکتری
 ۵۲ نیت با شقی البیکتری
 ۵۳ نیت با شقی البیکتری
 ۵۴ نیت با شقی البیکتری
 ۵۵ نیت با شقی البیکتری
 ۵۶ نیت با شقی البیکتری
 ۵۷ نیت با شقی البیکتری
 ۵۸ نیت با شقی البیکتری
 ۵۹ نیت با شقی البیکتری
 ۶۰ نیت با شقی البیکتری
 ۶۱ نیت با شقی البیکتری
 ۶۲ نیت با شقی البیکتری
 ۶۳ نیت با شقی البیکتری
 ۶۴ نیت با شقی البیکتری
 ۶۵ نیت با شقی البیکتری
 ۶۶ نیت با شقی البیکتری
 ۶۷ نیت با شقی البیکتری
 ۶۸ نیت با شقی البیکتری
 ۶۹ نیت با شقی البیکتری
 ۷۰ نیت با شقی البیکتری
 ۷۱ نیت با شقی البیکتری
 ۷۲ نیت با شقی البیکتری
 ۷۳ نیت با شقی البیکتری
 ۷۴ نیت با شقی البیکتری
 ۷۵ نیت با شقی البیکتری
 ۷۶ نیت با شقی البیکتری
 ۷۷ نیت با شقی البیکتری
 ۷۸ نیت با شقی البیکتری
 ۷۹ نیت با شقی البیکتری
 ۸۰ نیت با شقی البیکتری
 ۸۱ نیت با شقی البیکتری
 ۸۲ نیت با شقی البیکتری
 ۸۳ نیت با شقی البیکتری
 ۸۴ نیت با شقی البیکتری
 ۸۵ نیت با شقی البیکتری
 ۸۶ نیت با شقی البیکتری
 ۸۷ نیت با شقی البیکتری
 ۸۸ نیت با شقی البیکتری
 ۸۹ نیت با شقی البیکتری
 ۹۰ نیت با شقی البیکتری
 ۹۱ نیت با شقی البیکتری
 ۹۲ نیت با شقی البیکتری
 ۹۳ نیت با شقی البیکتری
 ۹۴ نیت با شقی البیکتری
 ۹۵ نیت با شقی البیکتری
 ۹۶ نیت با شقی البیکتری
 ۹۷ نیت با شقی البیکتری
 ۹۸ نیت با شقی البیکتری
 ۹۹ نیت با شقی البیکتری
 ۱۰۰ نیت با شقی البیکتری

خزینہ ۲۶	۱۷۵	امثال لام
<p>اموختن چہ سودہ لکدہ بر گور حاتم نیز لنگت کو خوشیہ پھر لنگت نہ لنگت مالہ و غم دزد نغم کالا لیلی را بچشم مجنون باید دید</p>		
<p>گنجینہ سوم در امثال ہندیہ</p>		
<p>لاتوکی بہوت باتون سونین مانتو لاٹھی لای پاون خاک لاٹھی مار پانی ہینج ایتو لاڈ لادو ماکن لاساتہ دی لاڈ کا ناؤن بہنہاٹھاتون لاڈن لکڑی بل بلجھو کو لاڈ لکڑی تہلج کہان لاڈ گن بناس لاسے گا دارا تو کماے گی داری نلائی گا دارا تو پڑیگی خوری لٹیا لگانا لٹہ دی دن یا لٹہ لٹائی مین لٹو مین مٹو لٹائی گا کہہ مانتو روک گا کہہ کہانستہ لٹو تو مین مٹو مارتون لٹو تو ناچھو اور مانتو کٹے گے لٹو کہے پاون پالنے مین بھانے جاتے مین لٹو کہے کو جب بہتہ پالے گیا تب ٹی بانہ بی لٹو کا جنو بی بی اور بڑی بانہ مین میان لٹو کارو و بالو کونانی رو و مٹائی کو لٹو کٹا کھیل چٹیا کامن لٹو نہ بھڑ زہ پنے پھر لٹن نہ پھرن کشن بانہ پھرن لکڑی کے پھل لکڑی جھپی لکیر پھیر لکھو بندر یا چاہے بان اور گئی چھیارہ گھو کان لکڑی مایہ تہر لکھو پھیر لکھتہ پھیر نام محمد فاضل لگا تو تہر تھک لگا سو بگا لگا سب لگا لگا بھینج جھانکھو گئی تی بہیتون بولہ لکھان چوٹا سو باون لکڑ کا لکڑی زچو ریکڑ اور یوٹیا اندر لکھو مین پھال کیستہ بین لنگہ کی تلوڑی ٹی کی ہوڑی ٹوٹ کا مون ہو بھٹکا ٹوٹ بولونکی گما لکھو مایا کا لٹو پکڑنکار کو جائی تو شیر کا سامان کر لکھو لکھو کایا سرد خوار لوٹدی موکر کمانا بی بی کر کمانا اور ٹیکو لوٹدی کمارو دیالی بی کو لوٹدی کمانسٹ جانی لمار جانے دھونکھو والی بلا جانے لوہی کی منڈی مین ہی لٹو لگا شہید مین لیلیا لیا ہر دیکھا تو ماتہ ہی کالے مین لیتا مڑو کہہ دینا لے چکارتی او کوڑا باکھو کازین</p>		
گنجینہ	۱۱۶	امثال ہندیہ

نام ہندی امثال
خزینہ امثال
کون کون کون کون

[illegible]

خزینہ	۱۷۷	امثال
مَا يَكُنْ تَاوِيلُ مَرْمَتِهِ مَاتَ خَفَا نَفْسُهُ مَا تَزُولُ لِيْلَتُهُ فَنِيْلُ مَقْبَرَتِهِ		
نیست در خانه و دهنده آتش و مرد از مرگ نمی خورد + نمی بینی آسایش را درست قبضه کرده شد		
مَا تَنْدَى صِفَاتِهِ مَا تَوَلَّى الْأَسْبَابُ لَا مَبَاشَرَةَ الْأَسْبَابِ		
فرایم نمیگفتی و صفها را او + نیست پیدایشن اسباب مگر بهر ابرام کردن اسباب		
مَلْجُدٌ عَ قِصِيرِ نَفْسِهِ مَلَكًا ظَهَرَ بِي مِثْلِ ظُفْرِ مَلَكًا خَلَقَ اللَّهُ		
بریده نشد کوتاهی نمی او + نمود پرشت مرا مانند ناخن من + پیداکرد خدا خلق را		
أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنَ الْعَقْلِ مَا كَانَتْ لَهَا خَوَالِ لَهْلَالٍ مَا وَخَلَّخَتْ		
بزرگتر برده از عقل + نکرد نامش گرد ماه لغو + داخل نشد ریس		
السَّيْفُ لَا صَاحِبَ أَجْنَةٍ مَا ذَاقَ عِبْلَةً وَلَا كِبْلَةً مَا رَبَّ لَهَا حَظًّا		
شمیر مگر صاحب سپر + نچشید چربش راوند لغو را + حاجت بهر مانی		
الْمَاضِي لَا يَدُّ كَرًا مَا عَمَّرَ مِنْ دُلِّ جَبْرَانٍ مَا عَقَدَ أَيْوَمَ الْبَيَانِ		
گذشته ذکر کرده نمیشود + گرامی نشد از خواوی همایگان خود نه بستند چشمها را مگر خوانندگان		
مَا عَلَاكَ فِيمَوْ سَمَائِكَ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ		
انچه بلند شد ترا پس بر آسمان نشسته نیست بر رسول مگر رسانیدن آشکارا +		
مَا عَلَى الْخُسَيْنِ مِنْ سَبِيلٍ مَا عِنْدَ الْخَيْرِ وَمَيْنٌ مَا كَسَفَ حُجُوبَ		
نیست بر کنونی کنندگان از راهی + نیست نزدش نیکی و خوردنی از نیکی پاره نموده مانی		
السَّمَاءُ لَا تَمْسُحُ الْبَيْدَاءَ مَا لَهَيْدٌ رَكْضُهُ كَثِيرٌ كَلِمَةُ الْمَالِ الظَّلْمُ		
آسمان مگر رنگ بیابان را + انچه در یافته نشود بهمیدو گذاشته نشود در او مال سایه ایست و در		
مَا لِلْغَرِيبِ سِوَى كَرِيمٍ نَيْسٍ مَا لِلتَّوَّابِ رَبٌّ لَا دَابَّ الْمَالُ		
نیمت برای مسافر جز سافر مونس + چیست برای خاکسوار مگر پروردگار پروردگار مال		
نقصان	جز و دوازدهم	امثال عربیه

۲۰
 در بیان اسباب
 ۲۱
 در بیان اسباب
 ۲۲
 در بیان اسباب
 ۲۳
 در بیان اسباب
 ۲۴
 در بیان اسباب
 ۲۵
 در بیان اسباب
 ۲۶
 در بیان اسباب
 ۲۷
 در بیان اسباب
 ۲۸
 در بیان اسباب
 ۲۹
 در بیان اسباب
 ۳۰
 در بیان اسباب
 ۳۱
 در بیان اسباب
 ۳۲
 در بیان اسباب
 ۳۳
 در بیان اسباب
 ۳۴
 در بیان اسباب
 ۳۵
 در بیان اسباب
 ۳۶
 در بیان اسباب
 ۳۷
 در بیان اسباب
 ۳۸
 در بیان اسباب
 ۳۹
 در بیان اسباب
 ۴۰
 در بیان اسباب
 ۴۱
 در بیان اسباب
 ۴۲
 در بیان اسباب
 ۴۳
 در بیان اسباب
 ۴۴
 در بیان اسباب
 ۴۵
 در بیان اسباب
 ۴۶
 در بیان اسباب
 ۴۷
 در بیان اسباب
 ۴۸
 در بیان اسباب
 ۴۹
 در بیان اسباب
 ۵۰
 در بیان اسباب
 ۵۱
 در بیان اسباب
 ۵۲
 در بیان اسباب
 ۵۳
 در بیان اسباب
 ۵۴
 در بیان اسباب
 ۵۵
 در بیان اسباب
 ۵۶
 در بیان اسباب
 ۵۷
 در بیان اسباب
 ۵۸
 در بیان اسباب
 ۵۹
 در بیان اسباب
 ۶۰
 در بیان اسباب
 ۶۱
 در بیان اسباب
 ۶۲
 در بیان اسباب
 ۶۳
 در بیان اسباب
 ۶۴
 در بیان اسباب
 ۶۵
 در بیان اسباب
 ۶۶
 در بیان اسباب
 ۶۷
 در بیان اسباب
 ۶۸
 در بیان اسباب
 ۶۹
 در بیان اسباب
 ۷۰
 در بیان اسباب
 ۷۱
 در بیان اسباب
 ۷۲
 در بیان اسباب
 ۷۳
 در بیان اسباب
 ۷۴
 در بیان اسباب
 ۷۵
 در بیان اسباب
 ۷۶
 در بیان اسباب
 ۷۷
 در بیان اسباب
 ۷۸
 در بیان اسباب
 ۷۹
 در بیان اسباب
 ۸۰
 در بیان اسباب
 ۸۱
 در بیان اسباب
 ۸۲
 در بیان اسباب
 ۸۳
 در بیان اسباب
 ۸۴
 در بیان اسباب
 ۸۵
 در بیان اسباب
 ۸۶
 در بیان اسباب
 ۸۷
 در بیان اسباب
 ۸۸
 در بیان اسباب
 ۸۹
 در بیان اسباب
 ۹۰
 در بیان اسباب
 ۹۱
 در بیان اسباب
 ۹۲
 در بیان اسباب
 ۹۳
 در بیان اسباب
 ۹۴
 در بیان اسباب
 ۹۵
 در بیان اسباب
 ۹۶
 در بیان اسباب
 ۹۷
 در بیان اسباب
 ۹۸
 در بیان اسباب
 ۹۹
 در بیان اسباب
 ۱۰۰
 در بیان اسباب

در آسمان ۱۲
 در آسمان ۱۳
 در آسمان ۱۴
 در آسمان ۱۵
 در آسمان ۱۶
 در آسمان ۱۷
 در آسمان ۱۸
 در آسمان ۱۹
 در آسمان ۲۰
 در آسمان ۲۱
 در آسمان ۲۲
 در آسمان ۲۳
 در آسمان ۲۴
 در آسمان ۲۵
 در آسمان ۲۶
 در آسمان ۲۷
 در آسمان ۲۸
 در آسمان ۲۹
 در آسمان ۳۰
 در آسمان ۳۱
 در آسمان ۳۲
 در آسمان ۳۳
 در آسمان ۳۴
 در آسمان ۳۵
 در آسمان ۳۶
 در آسمان ۳۷
 در آسمان ۳۸
 در آسمان ۳۹
 در آسمان ۴۰
 در آسمان ۴۱
 در آسمان ۴۲
 در آسمان ۴۳
 در آسمان ۴۴
 در آسمان ۴۵
 در آسمان ۴۶
 در آسمان ۴۷
 در آسمان ۴۸
 در آسمان ۴۹
 در آسمان ۵۰
 در آسمان ۵۱
 در آسمان ۵۲
 در آسمان ۵۳
 در آسمان ۵۴
 در آسمان ۵۵
 در آسمان ۵۶
 در آسمان ۵۷
 در آسمان ۵۸
 در آسمان ۵۹
 در آسمان ۶۰
 در آسمان ۶۱
 در آسمان ۶۲
 در آسمان ۶۳
 در آسمان ۶۴
 در آسمان ۶۵
 در آسمان ۶۶
 در آسمان ۶۷
 در آسمان ۶۸
 در آسمان ۶۹
 در آسمان ۷۰
 در آسمان ۷۱
 در آسمان ۷۲
 در آسمان ۷۳
 در آسمان ۷۴
 در آسمان ۷۵
 در آسمان ۷۶
 در آسمان ۷۷
 در آسمان ۷۸
 در آسمان ۷۹
 در آسمان ۸۰
 در آسمان ۸۱
 در آسمان ۸۲
 در آسمان ۸۳
 در آسمان ۸۴
 در آسمان ۸۵
 در آسمان ۸۶
 در آسمان ۸۷
 در آسمان ۸۸
 در آسمان ۸۹
 در آسمان ۹۰
 در آسمان ۹۱
 در آسمان ۹۲
 در آسمان ۹۳
 در آسمان ۹۴
 در آسمان ۹۵
 در آسمان ۹۶
 در آسمان ۹۷
 در آسمان ۹۸
 در آسمان ۹۹
 در آسمان ۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible][illegible]

[illegible]

خزینہ	۱۸۳	امثال
<p>مَنْ أَدْرَمَ قَرْنَهُ لِيَا بَنِي نَسْلِكَ أَنْ يَفْقَهُ كَلِمَةً مِنْ أَدْرَمَ قَرْنَهُ لِيَا بَنِي نَسْلِكَ أَنْ يَفْقَهُ كَلِمَةً</p> <p>کسی که پیش از آنکه در آن زمان است که کشاده شود برای او + کسی که پیش از آنکه در آن زمان است که کشاده شود برای او</p> <p>مَنْ أَدْرَمَ قَرْنَهُ لِيَا بَنِي نَسْلِكَ أَنْ يَفْقَهُ كَلِمَةً مِنْ أَدْرَمَ قَرْنَهُ لِيَا بَنِي نَسْلِكَ أَنْ يَفْقَهُ كَلِمَةً</p> <p>کسی که پیش از آنکه در آن زمان است که کشاده شود برای او + کسی که پیش از آنکه در آن زمان است که کشاده شود برای او</p> <p>خُذْ لَكَ مِنْ أَسَاءِ أَدَبِهِ صَاعَ لَسْبَةٍ مَنْ سَنَزَا عَلَى الْكَلْبِ وَالشَّيْءُ</p> <p>رسوا کرده شد + هر که بدی کرد ادب او خوب شد سبب او + هر که از روی کرد بر خوردن و نوشیدن</p> <p>لَنْ يَشْبَعَ إِلَّا بِالْكَرْبِ مَنْ اسْتَفْضَبَ لَمْ يَفْضَبْ إِلَّا بِالْكَرْبِ</p> <p>بر آید سیر نشود مگر بخاک + کسی که چشم خواسته شد و چشم کرد پس و فرستد + هر که نگاه میانی چرا</p> <p>الَّذِي لَبَّ لِلْعَيْنِ فَقَدْ ظَلَمَ مَنْ أَسْرَعَ فِي الْجَوَابِ الْطَائِفُ فِي الصُّوْبِ</p> <p>از گریه برای گوسپند پس تحقیق شتم کرد + هر که شتابی کرد در جواب و نگردد در جواب + هر که فاشانند</p> <p>أَبَاؤُهُ ظَالِمُونَ مِنْ أَصْلِهِ فَاسِدٌ أَوْ عَمَحَ سِدٌّ مَنْ أَطْلَعَ عَلَى حَالِهِ</p> <p>پدر خود را پس شتم نکرد + هر که اصلاح کرد فاسد خود را و حال فاسد خود را + کسی که نگاه میانی چرا</p> <p>أَهْتَمَّكَ حُجْبُ اسْتِنَارَةٍ مَنْ طَاعَ غَضَبَهُ أَضَاعَ أَدَبَهُ مَنْ أَعْطَى</p> <p>دریده شد چاههای پرده نما و + هر که فرمان برداری کرد و خشم خود را ضائع کرد ادب را + هر که داد</p> <p>ثَمَرًا أَعْطَى ثَمَرًا مَنْ أَعْجَبَ بِعَمَلٍ حَيْثُ أَجْرُهُ مَنْ أَعْتَادَ شَيْئًا مَوْجِدًا</p> <p>خرما را داده شد باران + هر که بشکفت آمد بعل خود باطل شد و داد + هر که در چیزی را از چیز دیگر</p> <p>عَلَيْهِ مَنْ أَعْجَبَهُ أَرَاؤُهُ غَلَبَتْهُ أَعْدَاؤُهُ مَنْ أَعْتَزَلَ نَجْمًا مِنْ</p> <p>بر روی + هر که بشکفت آورد از فکر غالب شود او را دشمنان او + هر که یکسو شود نجیب باشد + هر که شکست</p> <p>بِاللَّهِ فَقَدْ نَجَّى مَنْ أَعْمَلَ اجْتِهَادَهُ بَلَّغَ مَرَادَهُ مَنْ أَعْتَمَلَ عَلَى الشَّرِّ</p> <p>بنا پس تحقیق نجات یافت + هر که در کار آورد توانائی خود را رسید مقصود خود را + هر که اعمال کرد بر بزرگی</p>		
گنجینه	۲۰۱۲	امثال

عنه

عنه

خزینہ	۱۸۷	اشغال عربیہ
سَيِّفُ الْعَدُوِّ عَمَلٌ فِيهِ دَانِسٌ مَنْ سَلَكَ لِحْدًا مِنَ الْعَدُوِّ مَنَافِعًا		
شمشیر و شمشیر را نیام کرد و در آن سر خود را بر کتف در زمین هموار داشت بخون شکار فرشت		
أَهْلُ النَّصِيحَةِ مِنَ الْفَضِيحَةِ مِنْ بَشَرٍ مَا طَرَحَكَ أَهْلُكَ +		
از صاحبان نصیحت بی پریشانی و مساوی + از بوی چوبکه انداخت ترا اهل تست		
مَنْ ضَامَكَ بِالْمَالِ أَوْ يَحْتَسِبُ مِنْ طَلَبِ الْحَاجَةِ مَنْ صَدَقَ قَوْلُ		
هر که رشوت داد مال را شرم نداشت از طلب کردن حاجت + هر که راست شد نشان داد		
طَالَ تَبَسُّمُهُ مَنْ صَدَقَ فِي مَقَالَةٍ نَادَى فِي حِمَالِهِ مَنْ صَغَفَ		
در از شد تبسم او - هر که راست شد در سخن خود فزون شد در خوبی خود + هر که تصفی کرد		
أَقْبَلَ شَهِيدًا مَنْ ضَحَكَ ضُحَاكٌ مِنْ ضَعْفَتِ أَلْيَا وَهْ قَوِيَّتْ		
بختی در نشانه تیر شد + هر که خندید خنده کرد و شد بوی + هر که ضعیف شد قوی شد		
أَعْدَاؤُهُ مَنْ طَابَ صَلَاحُهُ لَمْ يَفُوعْهُ مَنْ طَالَ تَعَلُّبُهُ لَمْ يَحَادِدْهُ		
دشمنان او هر که پاکیزه شد و پاک شد شایع او + هر که در از شد و از شد دشمنان او از حیلها شدند		
مَنْ طَلَبَ حَلَبَ + مَنْ طَلَبَ نَيْسًا وَجَدَ وَجَدَ مَنْ طَلَبَ نَالَهُ وَ		
هر که طلب کرد حلبید + هر که طلب کرد چیز بر او کوشش کرد دیانت + هر که طلب کرد چیز بر او نال او را		
مَنْ طَلَبَ مَا لَا يَكُونُ طَالَ تَعَبُهُ + مَنْ عَتَبَ عَلَى اللَّهِ طَالَ عَتَبُهُ		
هر که طلب کرد چیزی که نیست در از شد تعب او + هر که خشم کرد بر روان بر زبان در از شد خشم او		
مَنْ عَجَلَ أَمْرُهُ يَصْبُغُ مِنَ الدَّنِّ + مَنْ عَدَلَ فَعَدِلَ مِنْ عَدْلٍ طَلَعَتْ		
هر که متعجل کرد کار او خود را بر سر در از شد منگی + هر که انصاف کرد و نجاد کرد و حق بر کسی انصاف کرد و بالکشد		
هَلَكَ مَنْ كَفَرَ لِنَفْسِهِ لِنَسَبِ أَيْمِهِ مِنَ وَالْتِجَامِ يَبْتَ لِمَشَارِبِهِمْ		
هلاک شد کسی که شایسته چیز از نفس + خود را و کسی که شایسته حق از حق + هر که با کینه شوی و او را با کینه شایسته		
انجیل	۲۰۱۲	امثال عربیہ

۲۰
 محمد بن السید
 جلد ۱
 صفحه ۱۸۷
 اشغال
 و در این صراح
 ۲۰
 ۱۲
 یعنی مطالب
 خود را از جوان
 حاصل کرد
 ۱۲
 بالفتح آمده است

خزیه ۲۰	۱۸۸	اشال سیم
نَفْسُهُ فَقَدْ عَوَفَ لَبْدُهُ مِنْ عَزْنَةٍ مِنْ عَقْدٍ صَنِيعٍ لَطَمَهُ مِنْ عَلَى		
نفس در این تحقیق شناخت بردن خود را که غایب گرفت متاع را در هر که بسته شمر را باز داشت نظر خود		
دِمَاعُهُ فِي الصِّيفِ عَلَى قِدْرُهُ فِي الشَّيْءِ مَنْ عَلَتْ هَمَّتُ طَال		
دماغش در گرما بجوشید دیگر در دستان + هر که بلند شد مبتاد و دراز شد		
هُمُومُهُ مَنْ عَلَيْهِ حَرْفٌ فَهُوَ مَوْهُهُ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ		
غمهای او که که آموز ایند او را حرف پس ی و کلد دست + هر که عمل کرد صالحه پس بر اذات خود		
وَمَنْ سَاءَ فَعَلِيهَا مَنْ عَشْنَا فَلَئْسَ مِنَّا مَنْ عَكِبَ لَغْدَ السَّلَكِ		
و هر که بدی کرد پس بر دست + که که فرو داد پنهان پس نیست از ما + هر که غالب شد گرفت متاع		
مَنْ فَعَلَ الرَّدَى يَلْقَاهُ مَنْ فَعَلَ مَا شَاءَ لَفِيَ مَا سَاءَ +		
کسی که کرد باکتد ملاقات کند از ما کسی که کرد آنچه خواست ملاقات کند پس را که اند و کس کند		
مَنْقَبَةُ الْمَرْءِ مَحْتَتِ لِسَانِهِ مَنْ قَبِضَ قَبْضٌ مِنْ مَرْءٍ عِلْمٌ		
بزرگی مرد بر زبان اوست + هر که قبضه کرد قبضه کرده شد + که که پیش کرد و کس را		
مَنْ قَوَّحَ بَنَاتِ الْعَيْشَةِ نَفْعُهُ مَنْ قَرَعَ بَابًا وَجَعَ وَجَعٌ مَنْ قَسَطَ مَا سَقَطَ		
هر که شک کرد چشم را بر ندگان خود سود کرد و او را + هر که کوفت در را و مبالغه کرد در را و هر که انصاف کرد انصاف		
مَنْ قَصَرَ عَنِ السِّيَاسَةِ صَدَعَ عَنِ الرِّيَاسَةِ مَنْ قَلَّ دِينُهُ شَرُّهُ		
هر که کوتاه شد از مکهانی خال شد از ریاست + کسی که کم شد دینار او		
ذَلَّ مَقْدَارُهُ مَنْ قَلَّ لَبْدُهُ رَاحِيَةٌ مَنْ قَلَّ سُورُهُ		
خواه شد مرتبه او + هر که کم شد عقل و فزون شد بگر او + هر که کم شد خوشی او		
الْمَوْتُ احْتَدَى مَنْ قَلَّتْ فَضَائِلُهُ ضَعُفَتْ سَائِلُهُ مَنْ قَعَمَ شَيْعُهُ		
مرگ آسایش او + کسی که کم شد بزرگیهای او + دست شد رسید با او + هر که قانع نشد		
انجیل ۱۰	۲۰۱۲	اشال عربیه

نفس در این تحقیق شناخت بردن خود را که غایب گرفت متاع را در هر که بسته شمر را باز داشت نظر خود

بزرگی مرد بر زبان اوست + هر که قبضه کرد قبضه کرده شد + که که پیش کرد و کس را

نفس در این تحقیق شناخت بردن خود را که غایب گرفت متاع را در هر که بسته شمر را باز داشت نظر خود

ذَٰلِكَ يَنْتَظِقُ بِهِ مَن يَعْمَلُ السُّوءَ عَمِيدٌ عُقُوبَتُهُ مَن يُعْطِ

یا امن وے کر بندہ جو کسی کہ عمل کند ہی را بیا بد عذاب اورا ہر کہ میدہ

بِالْيَدِ الْفَصِيرَةِ يُعْطَى بِالْيَدِ الطَّوِيلَةِ ۚ مَنْ يَنْكَرِ الْعَمْرَيْنِ

دست کوتاه داد شود بدست دراز + هر که گدازد گور خوار گایید

نِيَاكَ + مَوَاعِدُ عَرْقُوبٍ + الْمَوْتُ بِحَقٍّ + مَوْتُ الْعَيْنِ

ایک را + وعدہ ہائے عقوق + مرگِ شافعیست + مرگِ نیکو انگار

حَسَنَةٌ وَمَوْتُ الْعُلَمَاءِ ثَلَاثَةٌ وَمَوْتُ الْفُقَرَاءِ رَاحَةٌ

شیرست و مرغ عالمان رخنه است و مرغ مجتاهد ان آه الله مست +

الْمَوْتُ وَطَلَبَ النَّارَ خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ فِي الْعَارِ وَمَنْتَ

مگر در طلب آتش بهتر است از زنگ گزند و زنگ

دَوْلَتِ دَوَّعٍ خَدِّ مَحْمُودَةٍ فَذَلَا وَغَمٍّ بِيْدُمُنْشَا

[illegible]

فَمَنْ كَانَ مِنْهُمْ مُؤْتَوًى، الْمَوْجُودُ شَفَاعَةُ الْمُرْسَلِ وَأَوْشَا الْفَاتَةِ

بل في وجود سقاء المودة الفصل الفريه

شهادت + دوستی بزرگترین نزدیکی است

مُؤْمِنِينَ يَرَى اللَّهُ مِّنَ الشَّجَرِ أَشْجَرًا خَالِدَةً فِي سَائِرِ الْيَوْمِ ۚ وَهُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ۖ

س ۱۰۰ لسانہ المؤمنین قل ان المؤمنین

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قِيلَ لَكُمْ لِيُخَوِّدَكُمُ الشَّيْطَانُ فِي أَمْوَالِكُمْ ۖ فَاذْكُرُوا لِلَّهِ يَوْمَ يُخْرَجُ الْأَمْوَالُ ۚ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُنْكَرِينَ

کنجینه دوم در مشاهیر فارسی

九

خزینہ ۲	۱۹۳	امثال میم
<p>ما بخیر و شفا بسیار است مادر چه خیالیم فلک در چه خیال کار یک خدا کند فلک چه مجال مادیان که گزیده دنبال اختیار میگردد ماده بعضو ضعیف و میزد و رازین گیا و ضعیف این گمان نبود ما را چو ازین قصه که گاو آمد خرفت ما را عجب آید که ازین کبیر بد ما را تو که هرگز به بینی بینی یا بوم که هر کج نشینی مکنی ما را بدست یگانید که کوفت ما را کوفه از رئیسمان محترسده ما مرده نمو گزیده ما را زنی پانی پیش زان دود که گوش خزان بر پاست ما را یاران چشم میاری داشتیم خود غلط بود آنچه ما بنا داشتیم مال مفت از کج مال عرب پیش عث مال مرده پس مرده مال حرام بود بدو راه حرام رفت ما را مثل چاکست و جان نثار کردیم ما هم خدای داریم ما بی راهی میخورد و ما بی راهی میزد و ما بی راهی میزد گنده گردنی زدیم ما بی بجای دوش گیر میباش در بی آزار و هر چه خوانی کن سبز نام فردا که دید بد متواضع خاکست که کف پا و شاه گدایان بود مشعل معروف یار زبانه محالست که سبزه نازان بیدند و بزبان جالیشان گیرند محبت ست که دل را می یارام و گزیده کیست که اسودگی بخوابد و محبت در بازار است نه در خانه و محبت که خور و معذور دارد دست محبت درون خانه چکار محبت علیہ السلام بهر آن بلند دست بعاصه محبت بر باد کند لازم محبت بی فائدست و سه برابر و کور محبت قرب ز بعد از دست مدعی است و گوشت هر آنجیر تو امید نیست شرم سنان مر محبت بلند دست کوتاه و افسوس آید پیر یار دیو میگوید مر الگوی تو بودن ز سلطنت بهتر مرانان ده و کفش بر شترن مر بسیار مر و دیگر تو دان مر و سخا با عتد است مری بیار و مر با بخور مرده بدست نده مرده هر چند عزیزست نگر نتوان دا مرده هرگز نمیگوزد مرده مرده بنام که بود زندگی به تنگ مرده حق است لیکن اول همسایه را مرده بعلت که زندگانی بجلت مرده آنست که نامش نگوئی بر نده</p>		
کنجینه ۲	جز و سیزدهم	امثال فارسیه

خزینہ امثال

تا و قبا

دال و را

مردہ سخن نیکند مردہ گر خاک میند بستان مردن مانفع نیکند جو است که بابا برده
مردیت بیازامی انگه زن کن مرد یار برهواهند و نامرد یار برهوا مرد آخرین مبارک
بنده الیت مرد بوسنگ و زان باشد مرد باشد دیر مرد باشد مردی بنود قنای و
رایا یزدن مردی باید که قدر مردی اند مردی که فریه پیش و کوشش تنگ میگردد مردی که
که لذت شناسد نه را بد مردی که چون لم افتد بچکان بدینش مرگ انبوه چشم دارد مرگ از
رسوائی مرد و در خوشدل کاریش میکند و خرد و با قنای و جگرست مرد آن گرفتار
که کار کرد مردن فال کاورد حال مستوفی سند بخورد قاضی او مسجدی گویند
سکین خراج بر نیت چون بار برده می عزیزست مسلمان در گورست مسلمان در کتا
مشق که بعد از جنگ یاد آید بر کلاه خود باید زد و مشق نموده از خود و از دست ناخود و مشق
مے نازد و مشق آن دیگرست تنج زن دیگر مشق در محل و در تنج بالا است مشق
قفل بهشت است و انگشت کشاده کلید حمت مشک نیست که خود بیاید که عظمی گوید
مصلائی زاهد اگر شباهد رسد خود را پاک کند مصلا پلید مصیبت که بجز دار و مصیبت توان
مطلب سعدی میگردد معقول میشود چه معقول میشود معیاد و غل
روز حاجت ست مفت ما چه گفت مفت کرم داشتن مفتی پوشش چهره گفتی مقام
عیش میسر میشود در معقالات از کتاب همه دانی توان یافت از عمارت جری ملک
کمن کمن گوهران چنین نگفتد مکن یکینه ملک دنیا و پشت به که و چون تو بسیار پرد و کشت
مگر این بنان ملاحظه است مگر حرام نیت یکین ل بهم میزند مگر پزند و ملازم نو
تیز روی و علامت و برادر میخواند ملاشدن چه آسان آدم شدن مشکل بلکد گرسنه در حال
بر خوان و عقل با و نمکد ز رمضان نذیر شد از ابرو رخ نگارین ست من آن که من آن
من آن آسمان میگویم و از آسمان میگوید و من آن تو بودم تو دوست گمرو به من گری شمی

زاد
بین
صاد
طالعین
فان قاف
کاف
کاف
فان قاف
لام
نون

خزینہ الامثال

خزینہ	۱۹۵	امثال سوم
<p>از مرد سیبا کشید + من چو گویم تبورہ من چو میگوید + من چو چشم کہ بر دل کلان من چشم من سجد کنم ترا یا فرزند + من کجا و دیوان حافظ کجا + من کہ بر نام جہانم چھ صلاخ اندیشم من میگویم کونوار او میگوید بکن + من دہ جہان گردن + من دہ جہان زندہ + من دہ جہان ہر دو آبخان مفلوک کہ ہر دو در مری خوب سیبا + من ہمان چہ یارینہ کہ بودم ہستم + صو از بلش سادہ + مود بر نش راست شدہ + مودت اہل صفا چہ بر و و چہ در قفا مور ہمان بہ کہ نباشد پرش + موسی را سپیدی ست ہرست عیبت + موش نہ باز گریہ مرده + موش بسو رخ نیرفت چار و بد بست بست + موش گفتند از بنیاد کنند تو بکن گفت بنیاد تو بر اہم بکنم + موشک میخواند ہر با فی دشمن اعتبار را شاید تا بکشت چہ رسد + مہمان غیب دشمن خادماست + مہمان کتر میکند تعظیم صفا خلد + مہمان غیرست مگر تاسد + مہمان خودیم لیک در خانہ تو + مہمان ہمان کہ تواند در صفا ہر دو را مہمان وقت پہلو خود میخورد + مہمان با فضلو فی چہ کار + مہمان ناخواندہ ہر چہ نہ نشیند بجا عقرب + میان عاشق و معشوق فرست + کرام کاتبین را ہم خبر نیست + میان دو خرمادہ ماندہ + میان دو خرمادہ میخورد + میان دو سنگ و دو خرمادہ میتوان بخشد کہ گاہی گاہی شود + میخشت قائمست + میراث پدر خواہی علم + موندہ ایش گز بختار میرسد + میفرود شد کنند و خج منارہ میکند + میکشد زہر اگر اندک از آب سادہ میگویند و ہر سو میبوید + میگویند و دابین نگاہ میکند</p>		
گنجینہ سوم در امثال ہند		
<p>مار کا مات بگزی + ماریسویا بمل + ماری ماری ہور و رانی + مار چہ سوار مار کے آگے بہنو بہاکتا ہو + مار فی دالیسے جٹا والا بڑا داتا ہو + مار کہو جاعی فتح گنجینہ</p>		
۳۴	امثال ہند	

خزینہ امثال

و ادائی ہو مارون بنو اور ڈولی خیر باد مارون گھنٹا پہو گھنٹا پہو مارون طباق سا
 اکی دہر نہ کہتا ہو مارون کاٹہ پکڑا جاتا ہو کہنہ والے کی بان نہین پکڑی جاتی ہا مابھوٹا بان
 کھایا کیسی ہیں ہا مارون کے کاغین بی ہبا سجا اینڈ اینڈ اپہری ہا مان مان میں تیرا مہمان
 مان کا پان بدلا ہا مانگے تانگے کام چلو تیرا ہ کر جولا ہ مانگے پرتا نکا اور پرتا نکا کی بات مانگے
 جانے کے کہنے جہا جاہ نگ لیں تو لگنی لا جاہ مانگتا کی جمع جی مان کی پٹ کھار کا اور ہا مان
 انبی باب تیلی بیٹا شاخ زعفران ہا مان چوڑ موٹی سو مزاج مان مانکا جاہا سبھی لوگ
 پڑیا ہا مان سو سو جی تان دو ٹلوار کر گھاوسو پاپ دو تیر کے کہا سو ہا مان
 تارنگی پاپ کو لا بیٹا روشن الدولہ مان پنہاری پاپ کچھ بیٹا مرزا سبھو مان ری ہلی
 اور پاپ ہفت تیری پہلا نہین مان پسنداری ٹوٹ چیلہ چوڑ پیر باد ہو کھاتہ
 مان بیٹا میں فلاں عاتب مانس کے بچا تھی کو معاملہ کسوی ہا ماہ تیرا تل پڑھے
 ہا گن گور کار ہا مانی مانی سب ملین ہا کو کوئی نہین ہا مت کر ساس بڑائی
 تیرے گے ہی جاتی ہا جھکو کوئی نہاری تو میں سکو ماراؤں مچھی کی جہاٹ جینگا
 چھٹی کے بھوکو تیرا کون سکھائی ہا مچھی تو نہین کہ سر جاتی محلے میں آئی برت پیردن
 کو لگی بھگاسن مخاویکھ خان کی سالی ہا مدھی مدھی علیا تو میں شاہ پیر پیر پیر
 مر پیر پیری جو روہور ہا مر تکیا نہ کر تاپا ہا مردیکو بیٹہ کر وئی میں اور دیکو کڑی مولی مر
 پیر جیسو سنو سنو مٹی لیسو ہزار من مردہ ہشت میں جاو یاد و رخ میں جلو ہا مٹی لیسو کا
 مرد کو کر ضرور ہو ہا مرد کو ہشتیاری لازم ہا مرد مرزا نام کو نام و مرزا نام کو ہا مرد کا
 نوکر مرزا بن ن میں نیکانو کر چہ میسین میں مرزا ہوا ہا مرغی کی بانگا کیا بھیا
 مرغی کے خواب میں دانہ پیانہ ہا مرغی اپنی جان سو گئی کہا نے والیکو زہ غلا ہا مرغی
 نکلی ہی کا گھاوسن ہا مرغابا نام نہ لگا تو کیا صبح ہی خود گیلی ترن چلے سوگ سانسے

تا جہم ہندی حاوٹا و دال
 ۱۱

خمسینہ امثال

امثال ہندو

خزینہ امثال

من سکا بن کہ پید بن گیتن + مرہ نہ بجا دی + مسلمانانی سنیت +
محارب گئی + مسی کا جل سکویان چاہیوں + مشعرا پہلی نڈا + مفلسی +
مفلسی اور فالیسے کا شربت مفلس سے سوال حرم ہو + مقدور کی نڈی
رگڑتی ہو + مکر چکر کی کمانی ڈا تیل آنا بانی + من رہتے ہیں جھین کیا کئے گئے
نہ مدینے نہ بیج ہی بیج ہو + ملانہو گا تو کیا مسی میں ڈان نہو گی ملا جی کیا کیز
آخون جی گئی تھے ہو + ملا کی ورمسیت ملک ملا جی کی ملا جی ہی تھے
بانس کھاتو + ملک کی کابل نے پرا تو دل کی ہو + ہوا تو ہوئی ہوا + تو ڈیلا سیاری
من کا سر بلا تین پیسا ہر کی جیب نہیں ہوتا + من چلتا ٹو نہیں چلتا + چنگا تو کھانی
گنگا + منڈو کے آئے من بڑ کیا + من من گائی شس + چو + خصر کر سکھ سو
من میں شیخ فزہ بغلیں + من بانی گھر جانی + من مع تیوں + من و لوٹ + موت
کو پکڑی تو بت کو راضی ہو + موت بہلی جان کند + موسر کپیلکتی + موتیں اور
سوہین گے + موسر کا چکل + مور کی ساری بن چتر کی یک کھٹی موسری کی بیت جو با
چڑھی + موہر کا گنا و میاں جانین پاؤں + مو کو نہ تو کھلے چوہو کو + مولی + پڑا پڑا
جبر جی ہو تے + مولی پڑی پاؤں بہاری مولی سوہیج بیار ہوا ہو + موہر کی ک
موہر کے ترے موہر کیا ہو + موہر تیرے دگر ہو + موہر ناگی موت نہیں ملتی + من کا لخت
او جالا + منہ میں آنت پیٹ میں آنت + منہ ناخبر پایا + منہ ہی شمار اور تو یہ تو یہ بکار نہ پڑی
لوئی تو کیا کوگا کوئی + منہ دیکھی سب کین خدا لگتی کوئی نکو + منہ سے لام کاف
منٹ نکالو + منہ پر ہوا میاں + منہ لگیت + منہ سوراں ٹپکتی ہو + منہ کو کال لگا کوہ
منہ پر خاک ملی ہو + منہ لگے دو گن پیٹ میں منہ نامی شتر بلا مالے + منہ نور نہ ہو
موزلی سر نہ پانی پڑا ہل گیا + موہر گن موہر گن چل نہ تو ہی ہو کون گن + موہر کی

خزینہ	۲۰۱	امثال قون
گنجینہ دوم در امثال فارسی		
گنج	<p> ناید و رنج گنج میسر نشود و ناخوانده بجای خدایتوان رفت و ناخن بندارد که پشت خارید نادان سخن گوید و دانایس کند و نازبران کن که خریا راست ناسود و کجی و کجی که اسوده ناکس تربیت نشود و حکیم کس ناکرده کار چون کار کند خود را رسو نماید و ناکردار مان و کرده پشیمان و ناکشته را قصاص توان کرد و ناله آب ز ناله هوری نیست و نامردنزد همیشه لاف مری نام مرد به از مرد و نام بلند از نام بلند و نام ستم از ستم نمانش کلان و دهنش بران نان یکوزه چدر پشت چدر شکم نان بد نام بران نان میگردد و جان میدهد و نان گریه بر تیر میدوزد و ناید و جان بخیر و نام نایب محابد نانش و روح حق قناده ناودان کعبه میدوزد و باران حمت طمع میدارد و جزو قزقرم را تیغ تیز بنویز در آغز خانه که عصمت بنویز و بتوان مرد بختی که من ایجاز دم بخورد و بختی ست بخورد و بر آتش ست و نقد را بیکس و شرح متاعی که فراوان بود و گر مثل جان در ازان بود و سر دوز با ختن خود گاد است و نرم چوب اگر م بخورد و نرو و پنج آهین در سنگ تزدیکان را پیشین و خیرانی و تزدیک آتش پرست و رخ باز بهشت است تزدیکان بی ابر دور و دوران با خبر و حضور و تزدیکم جو صد کفش و دوری از گوشه و تزدیک نشا طمع باشد تا سی سال چو چال مد فرویز و دیر بال نشود و نیک نهادیکه زین شاق بدست نقش براند و کار از تو بر نماند و نقاش نقش نانی بهتر شد اول نقد دید و خندید نقش بر آب نرند و نقل کفر نماند و نقل عیش از عیش و نقل دوست از دوست از دوست بگوئی کن و دلب از نیکوئی بایمان کردن چنانست که بد کردن بجا نیکردان و نیکو گوی گردید گوی چه غم نگاه در ویش عین سواست و نیکون شد آسمان </p>	
گنجینہ	۲۰۲	امثال فارسیہ

خزینہ امثال

۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

خزینہ	۲۴۳	اشال لون
<p>برای چین آدمیان است نماز ستون است و قامت دستون نماز نماز ستون بد روزگار بجای بر لعنت یاد بر نماز و از پر کر گین آسمان نتوان رفت مگر از لک نشی بر زمین و در خاک سپرد و مگدان شکند نوشتن نیش حاصل نشود و کو قاضی تفریبت نویسد و اندک در نام حیرت + صہان که ماند آن رازی که او سازند محفلها + انداز توجو و نه از من خود و نه خود خورشیکس ہی گنده کنی بیک ہی از آسمان درخت نور زمین بخت + نه در بر بخت کردن است خطای نیرگان کوفتن خطای نه و ماندن نه را حق نه و را حق نه راه که نه و نه سوزند کباب نه و نه شتر میخیزم و نه دیدار عرب + نه صبر دل عاشق آب غوبال نه قاضی نه شمشیر نه محبت نه فقیر + مرا چه سود که من شراب خواره کنم نه با و دارک سلطان گیرند با کانی که شمشیر نه ان گنمی نه سخن مرد می + نه نزن کنند نه هر مرد + نه خنجر انگشت کسان نه هر جامرکب توان تا حقن که جامرکب باید تا حقن + نه هر که چهره بر او وقت + نه ای نیاید بجز با زانی که رفت + نه تاب صبر دارم نه طاقت جباری + نه دستی و تاب خوداری نیش عقرب از پی کینیت + مقتضای طبیعتش نیست یغیر حکیم خطره جان غیر ملاحظه ایوان + نیم خورده شک هم شک شاید نیم شک در خنده خدا بدل درویشان کنند + نیکی نیک ابدی بد را + نیکی بر باد گند لازم +</p>		
گنجینه سوم در اشغال ہندیہ		
<p>تا مانگو تا فلان پیکر و نام ناچ بخانون انگنیر + ناخن کلک لوگنکست + ناوانات کرد و نا قیاس کرد + ناوان کی دوستی جی کا زبان ناوان دوست و ناوان دشمن سلا نمازک لہر یاد یز ہر نماک چنی جو اہن + ناک کاٹی مبارک کاٹی سلا + ناک کی</p>		
تبریک	۲۴۴	اشال ہندیہ

خزینہ اشال

[illegible]

خزینہ ۲۹	۲۰۷	امثال داود
وَيْلٌ لِّمَن سَاءَ خُلُقُهُ وَفُجِرَ خَلْقُهُ وَيْلٌ لِّمَن وَفِيَ اخْرَاجَاتُ		
سخنی است برای کسی که بد شد خلق او و زشت شد صورت او و هلاکت است برای کسی که گم تو قیام کرد و آزار داد		
گنجینہ دوم در مثلای فارسی		
<p>واکن کینه بخیر رسید + دامانده گاو را بخیر باید داد + دامانده به که در مانده + دای بر قدر سخنی که بر سخندان نرسد + وای نه یکبار که صد بار دای + وای که در پس مرز بود فریاد + وای بر آن خورده که تنها خوری + وای که تنها گور و رسته چیز دیگر است + وظیفه که طای و بنیز است آور + وفا که عهد نکو باشد اربابا موزی وقت ضرورت چو مانند گریه دست بگیر دشمنش تیز + وقت خوش چو از دست فت باز دست نیاید + وقت را بنده ساعت را سلطان ولی را ولی می شناسد</p>		
گنجینہ سوم در امثال ہندیہ		
<p>واچھری کلیان + وایمہ خلاق ہو وقت پڑی پر جانو کویری کو میت ولی کے گھر میں شیطان + ولی کو ولی ہی پہچانتا ہی ومان نہکٹنیتی روزی + وہ بہت چھاتی مل و نو خاک اوڑاتی + وہ ہی پاترین جو منڈلین وہ دن ڈبیا جو گھوڑی چڑھیا گیا + وہ دن گتو جو خلیل خان فاختہ ملو تو دن گتو جو بنیس پکوڑے ہکتی تھی + وہ وڑیا ہی جلا دیا + وہ بکلی جاتی ہی جسمین تن بند ہتی ستے + وہ گور بنین جو چوٹا گما + وہ منڈی جاتی رہی جمان ایت رہتی تھی + وہ کی دارو ہی بنین وہ ہی جومہ چھوٹن امثال فارسی ہندیہ</p>		
گنجینہ ۳۰	۲۰۸	امثال فلر سیہ ہندیہ

خزینہ امثال

و کونین که در دستش بود جنگ
از نو بدو سفید و دراز کرد
ز قشقش تنه کرد و اگر بپای
مهر زنی و در که در منافق
کشان یکجا بر نه یاد کرد
و بر لعل طلع شد
اطاعت بر تو نیست
مثل تو که در قشقش
منتش از آب ۱۳
اشتباه بود و طالع
شعاع تو که در قشقش
و قشقش با من
سردن ۱۴
تو قشقش در قشقش
و قشقش با من
تو قشقش در قشقش
شعاع تو که در قشقش
اصلا الضم
اسماء و قشقش
و قشقش با من
و قشقش با من
و قشقش با من

در جوابی که در این باره
فرستاده شد فرموده شد

گنجینہ دوم در مثلہای فارسی

ہر آن امر کہ گرد بادہ گردد + اگر رستم بود کون دادہ گردد + ہر آنچہ خاکم غاوی
 کن بہان دوست + ہر بہار بر آفرینے در پست + ہر جا کہ بری رغبت دیوی با
 دوست + ہر جا کہ رنگ بوی بود گفتگیو + ہر جا کہ نمک خوری نمکدان مشکینہ
 ز گل ست پہلوش خاریست + ہر جا کہ میوہ بست کلاغ پیور + ہر جا کہ غمت
 آنجا مارست + ہر چہ خدا خواست جان میشود + ہر چہ است ازل گفت تا بنگم
 ہر چہ بیایے آید بہ نعلی میرود + ہر چہ زن خوابد و ہر چہ مادر خوابد + ہر چہ
 بقامت کمتر بقیمت ہتر + ہر چہ از دوست میرسد نیکوست + ہر چہ در دل فرو داید
 در دیدہ نیکو نماید + ہر چہ باد آرد بادبرد + ہر چہ آن خسر کند شیرین بود + ہر چہ
 کند بہت مروان کند + ہر چہ دیر نیاید دل بستگی انشاید + ہر چہ در بندہ آتی بندہ آتی
 ہر چہ بہت قامت سازبندام باہمت + ورنہ تشرف با لای کوش نیست
 ہر چہ باد ابادا کشتی در آب نذاہتیم + ہر چہ باد اباد دست و دامان + ہر چہ دانان
 کند نادان + لیک بعد از خولی بصرہ + ہر چہ کار بود بر و ہر چہ از در ماند رمان
 ہر چہ از دوان بہت خواستی در تن فرو دی در جان کاستی + ہر چہ دیگرست کج
 ہر چہ آید + ہر چہ از آسمان مدین برداشت + ہر چہ کہ در کان نمک فتنک نشد
 ہر چہ کہ ختم خالو حسن نسیم گفت تو خالوی حسنی بہ خر تکیہ باشد مرغ بالان اویم +
 ہر خر و بار میگرد + ہر در دیر ادرمانست + ہر روز عید نیست کہ خالو خود کسو ہر روز
 گا و خوالہ مرد کہ کوفتہ از زان شود + ہر زین را بود خاصیتی ہر سخن ز قلم و ہر نمک
 مکاسے دارد + ہر سکہ عوچو کند در کوچہ خود بیخراست + ہر چہ گویم کہ فردا

خزینہ الامثال

خزینہ	۴۱۳	امثال ۴
<p> ترک این سوداکنم + باز چون فردا شود امروزم افزاکنم + هر شبی روزی در پست هر شبم درین ره صد بحر آتیشست + هر عمل جرے و هر گروه جزاے دارد + هر عیب که سلطان پسندد منست + هر فرعونے را موسایست + هر کاری و هر مردی + هر کار در جهان فلک ده الیست + کار او شاعری را لیست + هر کجا چشمه بود شیرین + مردم و مرغ و مور گرد آیند + هر کجا در لیست + دانش مقرر گرداند هر گروه را جزا نیست + هر که پنج روز نوبت دست + هر که اول نده است نفس نماند هر که از اخلاص پیشا قبیل پیش + هر که از اچهن نیست لب خشک ماند + هر که از نصیحت حکمت نیست + هر که از دردی رسد ناچار گوید و ای را + هر که از طاعت و سن باید قصد بندرستان کند + هر کسی را قرار در پست + هر کسی را بهر کاری ساختند او را در دلش نداشتند + هر کسی را فرزند خویش خوشی + هر کسی مصلحت خویش میداند هر کسی آن در دو عاقبت کار که گشت + هر کس بقدر خویش + فخر محنت + هر کس بقدر همت خود خانه ساخته + هر کس خیال خویش خط و وارد + هر کس کار و دیگر هر کس را راز و لای + هر که او را بود نداشت + دیدن رونی سود نداشت هر که آید بجهان اهل فضا خواهد بود + آنکه بایند و باقیست خدا خواهد بود + هر که آتش فراخ یا شد بآب زید + هر که از خدا ترسد از و باید ترسید + هر که آید گویا و هر که خواهد گوید + هر که بجهان برگ و بر سبید کرد + سبز شد و آنه چو با خاک سر میاید اگر هر که اند عمارت نو ساخت رفت و منزل بدیگر میپرداخت + هر که با نوح نشیند چرخ از طوفان نش + هر که بایران نشیند نیکی بین + هر که با پولاد بازو بجه کرد + ساعد سیمن خود را بجه کرد + هر که بر گرد دگر کرد + هر که بر کتر دم دست شفق خود کرد سز ایند + هر که باد در سرباد در سرباد دارد + هر که بدی کرد بدیاری شود + هر که تخی </p>		
گنجینه	۴۱۴	امثال فارسیه

خرنیت	۲۱۴	امثال
<p> کس تر آسوده تر بهر که خانه مردم کاو خاک بر سرش افتد بهر که خود در بند خدارا نه بیند بهر که خیانت ورزد دستش از حساب زد بهر که در جنگ پشت نماید نتواند نمود بهر که زندگی ندارد مرده است بهر که سلطان یدا باشد بهر که پند نکو باشد بهر که شیر گرم خورده تا آب یف نکند بخورد بهر که شمشیر زند سکند بنامش خوانند بهر که کم خور نور چشم است بهر که عیب گران پیش تو آورد دشمن بهر که بیگمان عیب تو پیش گران خواب برد بهر که گریز از زحمت اجات شاه بهر که کش غول بان بود بهر که مال بخورد پیشانی خورده بهر که نان از غل خویش خورده منت حاکم طاعتی نبرد بهر که گاه خر کباب شغال سبک کند بهر که نه نوریر کند نه پیری بداید بهر که بار میده ندارد بهر که یکمیرا رسد زر گردد بهر که در سیم بهر نشیند را فرازی در دست بهر که خرد و جارا پشته است بهر که چو ترا او نیم جو خورد بهر که در دست دوست داشت دشمن بیست بهر که جواب دیک خاموشی بر برست بهر که عیش تصدیق کند بهر که غم که عیش خواب یخاست و غم همیشه رفیق هم الاغ و هم سلاخ بهر که پیشه دشمن هم پیشه است بهر که مردان مدد خدا بهر که کار دارد بهر که منت اگر بهر که مردان شود بهر که مور تواند که سلیمان شود بهر که ثواب هم خرم بهر که خانه دشمن کورست بهر که دزد دینا و دهم کار دانی بهر که اگر شتاب کند بهر که تو نیت بهر که ضرر ندارد بهر که بسایه بد مباد کس بهر که فال بهر تا شاه بهر که مال بدست آید بهر که یار نگیرد بهر که یک مار گزیده است همه جا خانه عشقت چه مسجد چه گشت بهر که گفتی چه صلی گفتی بهر که یلید با از اب شونید پید آب از هیچ چیز شسته نشود بهر که اندر ز من توانیست بهر که تو غلی خانه ز گینست همیشه در صدف گوهر نباشد همیشه چاه کن از دست عیش چاه است بهر که که گرم رعن شدم تا شیر از من رستم بهر که سنگت و پشت نام قرشی بهر که </p>		
تجربینه	۲۱۵	امثال فارسیه

خزینہ ۳۰	۲۱۵	امثال ۸
گوز خرمست بہتر از ملک مال پر بہنوز مردہ من زندہ عیار است ہنوز جان اش در کاسہ است ہنوز دینم قسط باقی دارد ہنوز سجدہ خستہ نشد کہ گوری بردش نشست ماسچ کارہ و ہمہ کارہ ماسچ تو		
گنجینہ سوم در امثال ہندیہ		
ماتہ دیکھن کو آرسی کیا ماتہ نہ مٹی ہیلانی اوٹھی ماتہ پیا کی کا ملی اور منہ میں ہوچین جائین ماتہ کو ماتہ پچانی ماتہ کشیدہ آسمان پر ماتہ لیا کا لٹا تو پیٹ کا کیا سالتا ماتہ کی لکیر میں کہیں مٹی ہیں ماتہ گمانگیر پیاز کر ڈلے ماتہ پائین بچا تو موزیکوڑ کا تیر ماتہ کا دیاسا تہ لہاڑ لگا کا دیا اڑی آتو ماتہ توں مندی پاؤں مندی پوٹھن روں مندی ماتہ سو کتو لہاڑ ماتہ کر پاؤں میں سب پاؤں ماتہ پیرو گاؤں گاؤں جسکا ماتہ اوسکا ناؤں ماتہ نکل گیا دم ایک ہی ماتہ پنی ہتھیاری لہو آدمی ہنگامو مار میں مار نہ گھر میں کہتی ناموری جوانی مقیم ہستون جاتی ہیں ہتھیلی کا پہلو ہتھیلی پر گھر پرتی ہر ایک تکی آخر کونہ ہتھالی ہے ہر جیسو کو تھپا ہر داؤں کوڑ پینگ پینا ہر تو بھی سٹو کا ہو کر ہو بل گھر جلو کر وقت گھر ہر گھایا بن گیا ہر ہزار ماتہ لٹا تو بھی سوالا کہہ ٹکے کا ہزار لٹھی ٹکی گھر بار کو اسن توڑینکو بہت ہے ہزار لغت اور ایک رستی ہزار آفتین میں ایک لکھائین ہزار برس کار نہ اور تھی فن ہزار جوتیان ماروں اور ایک کرنگنون ہزاروں گھڑی بانی کوڑ گھر گھر گھر گھر گھر لڑکے کو تنہ پچانے جاتے ہیں بگتی گتی یاد آئی توئی دھنکی لالائی ہنگنا		
گنجینہ ۳۱	۲۱۶	امثال ۹

خزینہ امثال

کاف فارسی

خزنیہ اسم	۲۱۹	امثال یا
<p>تہوڑا اور پٹ پٹ بہت بگین اور انگین بھیرین ہلاؤ نہ جلاؤ بھیر ہی کماؤ نہ ہلکا پھوٹے اور اوڑھا جاسے ہل سکون میری نو بختی ہمارے فرشتوں کو بھی خبر نہیں ہم رنگ کی دلی ہم کیا رائے کے پتوہ میں ہم کیا گماں کو دہا کیسے ہیں ہم نہوں یہ بہانی فتح مجھ میں ہم کیا گدی چرائیں ہمیں بھی تمہاری ہی انگین یکین میں ہمیشہ رہی خیم گدا ہستی ہی گستی ہیں ہست کیا ہو منہ کر کمالاؤ ہستیں کیا ہو پھر کمال ہنس گرج و دیو تیر لاکے ہنسیا دور کہ پڑوسن کی ناک ہنوز دلی در ہر ہوا اگر گوری پر سوار میں ہوائی دیدہ ہو تا ہی گل میں اپنی کتابی شیر ہو جی چوٹ نہائی کی سر ہو سنکا کٹر میا چٹا لنگا ہو ہنار بر دی کچل چکنیات ہو ہنوا ہو دودہ کی بوئین گئی سحر کی گریٹا ہو ایسے یہ مدہ ہے ہینگ کی تو باٹ لگا ہینگ لگا کر کہ وہ خزنیہ سی یک در مٹھائی حرفی یا مشتمل سے گنجینہ</p>		
<p>گنجینہ اول در امثال عربیہ</p>		
<p>یا قی حَقِيقُ الْعِذْرَةِ يَا نَبِيَّكَ مَا قَدْ لَكَ يَا حَبْدَ الْاِهْمَارَةِ</p>		
<p>اگر کسیکند حقین بہانہ راف تو ایتر اپنے اندازہ کردہ شد برای تو ا خوب ست سرداری</p>		
<p>وَلَوْ عَلَيَّ الْحِجَارَةُ يَا سُلْحَدِي لَوَلَّخْتَنِ الْيَاسَ مَرُّوَالْحِجَابُ عَجْدَا</p>		
<p>اگر چہ باشد بر سنگ + ناامیدی یک از دوا سایش ست + ناامیدی از دست آمدندہ</p>		
<p>الْيَاسُ خَيْرٌ مِنَ النَّضْرِ إِلَى النَّاسِ يَا سُلْ لَقَلْبُكَ حَاةُ النَّفْسِ</p>		
<p>ناامیدی بہتر سے از زاری گردن سوئی مردمان + ناامیدی دل آسایش نفس ست</p>		
<p>يَا كُلُّ خَبْنٍ يَلْعَوُ النَّاسُ يَا كُلُّ الْفَيْلِ وَيَنْقُضُ الْبَقْعَةُ يَا لَيْتَ</p>		
<p>میخوردان خود را گوشت مردمان + میخورد ہیل را مضہ میکند ریشہ را اے کاشکے</p>		
گنجینہ	۲۲۰	امثال عربیہ

معنی دالغہ
ابن بکر
در مشک
معنی دوزن
ابن بکر
بیر کدانی
الطرح و دور
خزنیہ اول
نوشیدہ
بر بخت
سرد
معنی خشت
دفع
کر چہ دیند
جو داند
جلد بخدا

خزینہ ۳۱	۲۱۸	امثال یا
تَرَبَّطًا وَتَرَبُّصًا حَجَرًا ثُمَّ يَوَكِّبُ الصَّعْبَ مَنْ لَا ذَلُولَ لَهُ يَوْمَئِذٍ		
در جای بستن خواب میکند و صبر و سوار میشود و دشوار را کسی که نیست نه هم با او بود دید میشود		
مَا فِي الْقَلْبِ لَصَاقِي كَالْمَاءِ فِي الرَّجَاحِ يَزِيدُ الصَّدَقَةَ		
آنچه در دل صاف است مانند آب در آئینه و افزون میکند صدقه		
فَالْعَمَلُ نَيْسٌ حَسْبُ مَا فِي رِغَاءِ بَسْوَءٍ أَلَمْ تَقَوْمًا بِالْإِحْسَانِ		
در زندگی نیکی است بحدی که در رغبت و سرافرازی مردم قوم خود را به نیکی کردن		
الْبَصِيرَةُ تَشْكُو إِلَى مُصِيبَةٍ بِصِدْقِ الْأَصْبُورِ إِلَى زِيَادَةٍ		
سواد آفرینان و گاهی میکند شکایت خاموش شوند و میگردد کار صابر سوار افزونی		
يُطْلَبُكَ الرَّزَقُ كَمَا تَطْلُبُهُ يَعْلَمُ مِنْ حَيْثُ تَحْمِلُ الْتِفْظُ		
ترازوی چنانکه بجوی آورد و دانسته میشود از جایی که خورده میشود و شنیده		
يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَحُكْمُهُ مَا يُرِيدُ يَقُولُ الْزُّمُّ كُلُّ شَيْءٍ		
خدا آنچه میخواهد و حکم میکند آنچه اراده میکند و بگوید و در امر هر چیز		
يَجِيبُنِي الْأَحْرَبُ يَقْضِي اللَّهُ مَا هُوَ قَاضٍ يَكْسُو		
کفایت میکند مرا اگرچه حقیر و حکم میکند خدا آنچه می کند و است و بپوشاند		
النَّاسُ وَاسْتِثْنَاءُ عَرَبِيَّةٍ يَكْفِي مِنَ الْقَادَةِ مَا حَاطَ طَالِبُ الرِّقَةِ		
مردمان را و استثنای عربی کفایت میکند از گردن بند آنچه دیگر گردان را		
يَلْدَعُ الْعُقُوبُ يَفُوقُ نَيْسِي عَلَى حَرٍّ وَيَصْبِرُ بَارِدًا يَنْدُ الرُّوفِ		
بگزد و آزار میدهد و شتاب میکند بر گرمی و صبر میکند در حال دمی آتش را میکند		
الْقَتْلُ يَوْسُفُ قُوَّةَ عَيْنٍ يَعْقُوبُ يَنْزُو وَيَلِينُ يَوْمَ الْحَوْلِ		
توانگری یوسف و قوت چشم یعقوب است و جست میکند نرم شود و روز از تر		
خزینہ ۳۲	۲۱۹	امثال غریبه

مع الزاء

مع السين

مع الشين والصاد

مع الطاء والعين

مع الفاء والظا

مع الكا

مع الهمزة

مع الهمزة

مع الهمزة

این حرف در
در بعضی کلمات
گویند که
در بعضی کلمات
نشان میدهد
فصل الف

۱۱۱

خزینہ ۳۱	۲۱۹	امثال یا
<p>مِنْ ظِلِّ الْقَنَاةِ يَوْمَ اقْصَرَ كُتُبُهُمْ الْقَطَاةُ يَوْمَ كُتُبُهُمْ الْخَفِيفُ</p> <p>از سایہ قناتہ روز کوتاہ تر بہ نزائشست سنگوار روز مانند روز پست</p> <p>الْجَوْفُ يَوْمَ خَمْرٍ وَغَدَا أَمْرٌ يَوْمَ السَّفَرِ نَصِيفُ السَّقْفِ</p> <p>ستم کردہ شود + امروز شراب است و فردا کار است + روز سفر نیمہ دوزخ است</p> <p>يَوْمَ قَدْ قُدِّرَ لَا يُغْنِي أَحَدٌ رُبَّ يَوْمٍ لَا يُقَدَّرُ لَا يَأْتِي لِقْضَا</p> <p>روزی کہ تعیین شد + گزارہ کردہ شد + هیچ نمکند ترسیدن + روزی کہ اندازہ نکردہ شدہ نمی آید حکم خدا</p> <p>يُوهِي الْأَدِيمُ وَلَا يُرْقِعُ يَجِبُ مَعَ كُلِّ رِيحٍ</p> <p>میدرد باد را و نمی دوزد + سے بخشد باہتر باد + ایضا بسیار عطا میکند</p>		
<p>گنجینہ دوم در مثلہای فارسی</p>		
<p>یا بایں شور آشوری یا باین بزمی یا خانہ جائی خست بود یا خیال دست</p> <p>یا دل گریب بود ذکر زبانی سہاست یا دشمنی خیر + یاد بہر دودست کند خواجہ</p> <p>در کنار یا موج روزی افگندش مردہ بر کفار + یار شا طرم نہ بار خاطر</p> <p>یار نہ بہتر یادہ + یار در خانہ و من گرد جان میگردد + آب در کوزه و من تشنہ</p> <p>لبان میگردد + یار غاری باید کہ ز خشم ماری کشد + یار بد از مار بدتر بود</p> <p>یار کار افتادہ را یار و ہم از یاران رسد + یار من نیکوست لیکن سم و آئینش</p> <p>بدست + یار زندہ باز شو بہر مردہ + یار باقی صحت باقی + یاران یاران را</p> <p>شناسند + یاران یاران را فرو شدند + سچ کس با آب کرد تا فلان چیز صوت</p> <p>گرفت یک انار و صد بیار + یک آہو و صد گ + یک انگور و صد زنبور</p> <p>یک بام و دو ہوا + یک مینی و دو گوش + یک بزرگ گین ہمیز نامی کہ اگر گین کند</p>		
گنجینہ	۲۲۰	امثال فارسی

خزینہ امثال

هم الجاء

خزینہ

خاتمه	۲۲۱	از مصنف
<p> یہ پڑھیں پڑ ہی یہ پوت بنی جی جائیں گے یوں دیکھا کہ کما حقہ یہ تو کبھی کہ گئے ہیں یہ جوانی مجھ نہ بہا دے سینگہ ڈولا دے ہنس دے یہ کئی فاقہ نہیں سیکھتے یہ کواپنس کی چال ہے یہ منہ اور گاجرین یہ منہ اور نوچو ٹکی لاسا یہ منہ اوپو لوہاں یہ منہ اور مسور کی دال یہ وہو تین کھن یہ دو گونہ نہیں جو چوٹا کھائی یہی گواور ہی میدان یہی یکن مار کھانیا ہیں خاک مٹے تھامد کہ باوجود حادثہ انگیز بھائی خاک خلل انداز فقرہ پڑا زین سحر خانہ دھوپا پیدائند کہ بہ تجیل ساحلش عقل بالادست غواصان قلزم ہمہ دانی نظمہ خورشید امواج حیرت بنا بر حسن نیت طالبان سہ اکلہ زور دو وپانزدہ جبری ہوی گمراہ دار و گوہر کردار و تھاو در یک صرف قرار گزیدہ انور رجا و دائق از جناب یزدی خواستہ آنکہ این نسخہ لی مثل کہ در لوافشانی خواستہ مشعل خورشید ضرب مثل بل الش وینیش ست ہموارد از صراغ عرضتہ در دنیا خلعت جمل محفوظ بودہ نور افزای چشم روشن سوادان در گاہ باشد گاہ کہ بقا فضاحت سمات فصحا بلاغت آیات اراشالی ہینا الش لدے بر گیرند شیرین مقالان بذکر گوئیکن بکامان لیدفہ جو فوائد پذیرند این بی نصیب از دعا و خیر بے نصیب گزاردہ چون درین خریہ عامہ نقود امثال عربیہ فارسیہ بتدریست بنیاد علیہ دیباچہ اش در ہر سہ السنہ حسن تمام پذیرفت بعد اختتام غایتہ و وزانم اشعار تاریخی نیز در ہر سہ زبان گفت کہ جین اقممت ہذا یہ السنہ مستعینا کو بی المتعال ہ سال تارخ خواستہ کہ ہم ہم زمانش عیان بر اہل کمال کز خیر و خیر سہ عدد بولامانف خریہ سال امثال </p>		
و تلمیح کتاب ہذا	۴۴	درسہ زبان

و تلمیح کتاب
کہ در این
نسخہ از علی
کہ در خواستہ
پیرو در گذر
خود کہ بند
مرتب است
۱۲

ضمیمه حزنیه الاستال

مقدمه در بیان استجاب فرج واضح باد که مطایبه یکی از جمله بجایای رضیه و شمال مرضیه است
 و از احادیث صحیح و روایات صادق ثابت شده که حضرت رسول عرم با اولاد اطهار و ازواج مطهرات
 اصحاب کبار فرج فرموده و بجای نیز در حضور آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم مطایبه کرده و آنحضرت صلی الله
 علیه و آله و سلم را بخنده و آورده و در مجلس مقدس آنحضرت شاعران خوش سیاق و راویان شیرین زبان
 اشعار را بار آورده است و تهای فرحت آثار معروض داشته اند و آنحضرت توبه با جماع آن فرموده و عبدالمعین عار
 ردیت کردند و نیز هم هیچ احدی را که پیشتر از رسول عرم فرج کرده باشد و لیکن فرج آنحضرت همه حق بود و
 بصحت رسیده که آنحضرت از همه خلائق متبسم تر و خوشنوی تر بود و زنی یعنی از جماع کبار عرض کردند که یا
 رسول الله تو با فرج بسیار میکنی این طریق مناسب منصب نبوت نیست آنحضرت فرمود که ای اهل
 ایمان حق اینی بدستیکه من نمیکویم بگره سخن راست و میفرمود که حق سبحانه تعالی فرج دوست میدارد و او
 سوانده نمی کند و ثابت شده که فرمود آنحضرت و ای کبریا که سخن در فرج گوید تا مردم را بخنده و آرد و وای
 و ای موسی ای محمد ای عیسی دلیل است بر آنکه اگر کسی در فرج سخن نراند مرده است و آنرا بخنده و در مصیبت
 و در حدیث و آمده که مجاد و فرج کن بابرادران مومن خود مراد است که در فرج چندان مبالغه نباید
 موجب خجش و مجادله شود و مطایبه و فرج را شیوه خود نباید ساخت که خنده بسیار و مضاحکه هر وقت جست
 سخنی دل و غفلت است و چون فرج از حد اعتدال بگذرد ضرر پیدا کند و موجب عصیان شود
 و بدینجهت اعتدال جایز بلکه مستحب تا باعث تفریح و انبساط قلب گردد و در حدیث
 صحیح آمده که مومن فرج دوست و شیرین سخن باشد و منافق ترش رو و چین ابر و حضرت شیخ فرمودند
 عطار گوید شعر جو عیسی باش خندان و شگفته نه که خراب باشد ترش روی و گفته در بیان مطایبه
 آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم را خبا آمده که روزی حضرت امام حسین علیه السلام و عند
 طفلی حضرت رسول را گفت که ای جد بزرگوار اینجو احم که بر تری سواری کنم و هر طرف بزنم حضرت فرمود
 چگونه باشد اگر من شتر تو شوم امام حسین علیه السلام گفت بنایت نیکو باشد پس آنحضرت آنجناب برود
 مبارک خواندند ازین گوشه حرقه بدان گوشه میرفت و آن حالت آنجناب گفت ای جد بزرگوار شتر را

چهارمی باشد و ششمین ممانند او آنحضرت هر دو کیسوی مبارک خود بدست آنجناب داد و فرمود که این
 نبوی با ممانند شتر تو باشد پس آنجناب هر دو کیسوی مبارک بدست گرفت باز آنجناب گفت ای جبرئیل
 شتران آواز بر دارند و عفت کنند و شتر من عفت نمیکند آنحضرت را این سخن کیفیت عظیم و نمودار و او
 برداشت که عفو و ریزش وقت جبرئیل علیه السلام نازل شد و گفت یا رسول الله زبان خود را در گاو بار بیک
 عفو گفتن تو دریای رحمت آلی بچش آمد و اگر یکبار دیگر عفو گوئی خلق اولین آخرین همه از عذاب نجات
 یابند و طبقات و درج و چنان خالی بمانند لطیفه روزی حضرت سرور عالم صلی الله علیه و آله وسلم نهایت
 تنفک بود و از و فرمود که تغیر و بشتره مبارک ظاهر شده از صاحب کسی را مجال آن نبود که سب آن تهنیت
 نماید ابو ذر رضی الله عنه حاضر شد و لبود و عاوشا گفت یا رسول الله شنیده ام که در وقتیکه دجال پدید آید
 قحط عظیم باشد و او خلق را با تلوع نعمت دعوت کند رای مبارک نبوی چیست اگر من او را دریابم
 اول دست منعت های او نم و چون خوب سیر شده باشم از و منحرف شوم آنحضرت را قسم آید و
 آثار انبساط و بشتره مبارک پیدا شد و فرمود که اگر تو او را دریابی خدا تعالی ترا از نعمت های اولی بنیاد
 گرداند لطیفه روزی حضرت سرور عالم صلی الله علیه و آله وسلم شریف گفت که استیجاب پیغمبر را بدست نبی
 بر آورد که یا رسول الله گناه پیر زمان چیست که بهشت نروند حضرت سرور عالم قسم کرد و فرمود که انکار
 پیر زن را جوان دیگر گرداند آنگاه بهشت دخیل کند لطیفه در یکی از غزوات شخصی از آنحضرت شتر
 برای سواری طلب کرد که در پای او زخمی رسیده بود حضرت فرمود من ترا بچنانچه بدیم گفت یا حضرت
 من بچنانچه را چه کنم که قابل سواری نباشد آنحضرت تبسم فرمود و گفت ایامی است که شتر من است که
 نباشد و ناله آنرا از اتیده پس شتری توانا و قوی جسته بوی از زانی فرمود و لطیفه ساکنان و ولایت
 غور اگر احمق باشند روزی ظیفی بدی از ولایت غور رسید و بشمال ده کوپی بنایت بلند واقع
 بود که بسبب هجمای آن ده نهایت گرمی داشت و ساکنان آنجا اکثر مبتلای امراض می بودند
 مرد ظیفی باشندگان آن مقام را گفت که اگر یک سال خدمت من بجا آید و اطعمه لذیذ بخورانی بعد
 یک سال این کو را بر دارم و بمقام دور تر اندازم غور یان بسیار خور شدند و بخدمت او که رسیدند و
 یک سال غذای لطیف و میوه های پاکیزه خورانی چون سال بعد ظریف را گفتند برخیز و وفای
 گفت همه مردان زنان همراه من تسویه میکنان همپای او بر یکوه رسیدند و ظریف نیز بر یکوه نشست و

ایستاده و گفت شما باز کرده کوه را بر دارید و بر پشت من گذارید من کوه را دورتر بنید ازم اهل ده گفتند که
 تو دیوانه شده این کار از حد قدرت و توانائی ما بیرون است گفت شما دیوانه شده اید باز کرد آید ای کوه
 بر دوش من نوانید من تنها چگونه این کوه را بر دارم اهل ده بر نفم و عقل خود منقل شدند و ظریف راه خود گرفت
 لطیفه نئی بنیادیت که چنانکه بیک طریقی خوشنوی و لطیفه گوی در آمد ظریف نهایت ملول شد و روزی آن
 گفت ای مرد ترا بدوران و خوشیشان بسیار اند تو بفرا که از کدام پرده کنم و در و بر که بیایم مرد گفت از من
 پرده کن روز بروی من میاد بیا که بر آن خواهی وی خود بنا لطیفه از بخیل پرسیدند که شجاع ترین مردمان
 کیست گفت آنکس که آه از دهان جیبی بگوش و برسد که خیزی میخورند و زهره آب نشود و لطیفه درویشی
 شما که در بخیل مشهور بود باید و حاجتی خواست شماست گفت اول تو یک حاجت من بر آن را من حاجت
 که عرض کنی بر آرم در ویش گفت بفرمای که آن کدام حاجت است گفت حاجت من به نیست که از
 من هیچ حاجتی نخواهی لطیفه در وی جائه کسی نذر دید و به بازار برود بدست دلال داد که بفروشد و
 او یکمید پیدا شد و جامه را از دلال نذر دید و زو تهید دست نذر دیاران آمد گفتند جامه را بچند فروختی گفت
 بآنچه که خریده بودم لطیفه معلم بحالت نزع گفت که از هیچ جامی کفن کنسته هم رسانید چه خواهی کرد
 گفت تمام اعدا مرا که در آن بچند و در گور نهند گفتند ازین چه فائده گفت چون منکر نگیر باینده بپند
 که کفن کنسته است گمان برند که مرده دیرینه است سوال نه کنند و بر وند لطیفه هر دو گل خسارت و زنده بود
 میرفت و این مصرعه بالجان خوش میخواند مصرعه مست شراب بودم و افتاده بخیمبر و لوطی شنید
 آه مرد با کمال حیف و درد بر کشید و گفت کاش که من گشته و بخت برگشته آنوقت خبر دار شدم لطیفه
 زنی جوان و خوب روی باشو پیش قاضی آمد و فریاد کرد که شوهرم با من انتفات کم دارد و تشفی و تسکین
 من نمی بردارم و گفت ای قاضی بهر شب سه نوبت بخوابش ایستاده و بشوم و زیاده ازین قوت و طاقت
 ندارم زن گفت من بهر شب پنج نوبت میخوانم و بکتر ازین راضی نمی شوم قاضی گفت ای زن شوهر تو
 زیاده بر سه طاقت ندارد و تر البقی از پنج نوبت تسکین خاطر نمیشود منکه قاضی احم رعایت حال ناتوان
 حاجتمندان بر من لازم است پس بر رعایت حال تو شوهر تو تکلیف و نوبت بر زمست بهت خود
 برگزیدم تا پنج نوبت کامل شود و خواهش تو بر آید لطیفه در ویشی بدر خانه سوال کرد که تیرگی گفت
 پنج مہیانیت سرخویش که ایضا قاصداً لطایفچنان که اندرون می بختند بگوش در ویشی سید گفت ای

این گفتش با بر سر که میزدند که گفت درویشی گرفتار شده بر سر او میزدند گفت اندر ویش بابانوی خانه گرفتار
 شده با با کنیز این گفت و راه خود گرفت لطیفه بادشاهی را در چشم بر خاست از طبیب و اطلک و
 طبیب گفت که چنان بر کف پای پادشاه بماند و خواجه سری حاضر بود گفت ای طبیب چشم را با کف پا چه نسبت
 گفت نسبتی که خصیه را بر بخندانست یعنی چون خواجه را با نیز از خصیه نباشد موی بر بخندان بر نمی آید شاه
 ازین لطیفه بخندید و طبیب زر و نعمت بخشید لطیفه شخصی چنان که برین نظر بود که دیوانه صورتش
 بیکرختی و ابلیس از پیشش نفرت گرفت روزی زنی پیشش آمد گفت ای دوستو حاجتی دارم اگر نابازار همراه
 من بیای منون و مشکو و لطف و احسان تو باشم و همراه زن روان شدن مرد را بر دوکان معصوم
 ایستاده کرده را خود پیش گرفت معصوم چون روان شد پیش پادشاه رسید آن شخص حیران شد و از معصوم
 خنده پرسید معصوم گفت این زن از روز بپیش من آمد و همیگوید که برای من صورت ابلیس بسیار
 گفتش کسی را که ندیده ام صورتش چگونه سازم زن و عده کرده بود که روزی شخصی را پیش من بیاورد
 که مثال تمثال ابلیس باشد چنانکه امروز ترا پیش من آورد لطیفه مردی پیش طبیب آمد و گفت که اندک
 من همیشه تنگ گرم و خشک نرم بپاشد طبیب گفت چه خوش بودی که این هر چهار علت کنیز
 من طبیب لا حق شدی لطیفه و نقش کار و چین شبید کس با دایمی مختلف کشیده اند و کیفیت هر
 پاتین بر شبیه نوشته صورت یکی متغیر کشیده و بزریران نوشته که این فایده میکند که زن کنه یا کنه و صورت
 دیگر شبیهی است که دست بر سر میزد و پیش میکند و بزریران شبیه نوشته اند که این شخصی است که زن کرد
 و شبیهان شده و صورت سومی شادان و فرحان است و بزریران نوشته که این کنیز را طلاق داد
 و از بند او بجات یافته لطیفه بنادان طفلی را پرسیدند که از کلام اندک که ام آیت خوشن اری گفت که
 لا تا کلون یعنی چه شد شمار که نمیخورد گفتند که ام امر الهی را از قرآن پیشتر پسنداری گفت کلو او را بگو
 یعنی بخورید و بپاشید گفتند که ام دعا را از قرآن و در ساخته گفت ربنا انزل علینا مائدة من السماء
 یعنی ای پروردگار نازل کن بر ما خوان طعام از آسمان لطیفه بعضی از نظریان بصورت زوجه بصورتی
 و گفتند که امی را بجز از نقدش تعالی مردان را سه فضیلت بخشیده که زمان از آن محروم اند اول آنکه
 مردان کامل العقل اند و زمان فاضل العقل ازین جهت شهادت و وزن برابر یک مرد است دوم
 آنکه زمان ناقص العقل بدین اندریر که هر باری بعلت حیض از نماز و روزه بازماند سوم آنکه چنانچه زنی بپیمیرد

نرسیده را بگو گفت بلی راست است اما زان راستی نیست که مردان را زان بهر و نیست اول آنکه در میان
 زنان خفت نیست و آنکه هیچ زنی دعوی خدائی نکرده سوم آنکه همه باندیا و اولیا از طین زنان برآمده اند لطیفه
 روزی وزیر خلیفه بهلول و اما را بهراج گفت که امر و خلیفه وقت ترا سر در خوکان و خزان کرده بهلول گفت
 اگر میخواهی من پسر تو کی از تابانان من بشمارم باید که طبع و فزنان پذیر من باشی خلیفه را تبسم آید و همه اهل محراب
 و وزیر بجزارت خود نام و متعایل گردید لطیفه امی ایضا با یک نماز همین گفت و فی الفور دور میرفت گوشت
 سیدشت از پرسیدند که این چه کار میکنی گفت مردمان آواز مرا از دور خوش آیند میگویند من با یک صلوات
 میدهم و دور میروم تا آواز خود را از دور بشنوم که مردم راست میگویند یا دروغ لطیفه طفل بدستان
 پیش معلم صحبت تشریف میخواند و فقط علیک لغت را نکند و یکدیگر را علم غضب را داد و گفت لغت الله علیک
 و علی الدیک که بد که تیر همان لغت را یاد گرفت و گفت علیک علی الدیک لطیفه خواجه غلامی را طالب
 انگور باز از فرستاد غلام بدیر بار آمد و انگور آورد خواجه غلام را تهدید کرد و گفت که هرگاه ترا بیایم رفتنم باید
 یکبارگی چند کار را انجام دهی و زود بآئی پس از چندی خواجه بپا شد غلام را گفت برو طبعی را حاضر
 غلام رفت و چند کسان را زود با خود آورد خواجه پرسید که این مردان چرا آمدند گفت امی خواجه از دور فرود
 که چون بیایم را اشارت کنم باید که چند کار را بعلجت تمام کنی تمام دهی بموجب حکم تو بدین فرصت قیل و گداز
 را انجام داده ام یعنی طیب آب آوردنم علاج کند و مطبی را آوردنم که اگر صحت شود و فتمه را بدی و غسالی و دمنم
 که اگر بیماری ترا غسل بدوشی آوری و دمنم را شرب موزون کند و نوحه گری نماید و گوی آوری و دمنم را مقدور تیار
 کند و حافظی آوری و دمنم را بر بالین تربت تو ختم کلام مجید کند لطیفه روزی اسکندر روی در ایام محاربه داری
 بر سپاهیان بسیار فتنا سوار بود و لشکر را ملاحظه نمود ناگاه سوار بر سپاهیان و لشکرها پیش نظر او آمد
 اسکندر غضبناک شده سوار را از بالای سپه فرو کشید سوار را خنده آمد اسکندر پرسید که درین محل سبب
 خنده چیست گفت انقضاب تو مرا خنده آمد که تو برالت و فرارشته و من برالت تو را یعنی سپه چالاک
 و فرار چیست ست سپه گفت در فرار درست و با وجود آن غضبناک میشوی اسکندر را لطیفه سوار
 پسند آمد و پای و منصب و بلند گردانید لطیفه یعقوب لیث پیش از ایام سلطنت مرگنی نوافضیست الحال
 بوده ایام سلطنت خود یکی از اغنیای سیستان را مبعوض مواخذه انقضاب بهیال او را ضبط ست
 تا او بپایه تانی محتاج گردید روزی آن مرد پیش از یعقوب لیث از پرسید که امروز حال تو چنان است

گفت چنانکه دیر روز حال تو بود یعقوب گفت دیر روز حال من چون بودی گفت چنانکه ام روز حال من است
 یعقوب بدل انصاف کرد و تمام مال و مناش با و باز داد لطیفه اعزالی به محکمه قاضی بر آن گوی که
 در حاکمیت خود است که گواهی او رو کند گفت ای قاضی این عرب هرگز نماز نگذاشته که گواهی او چگونه
 می پذیرد عرب گفت دروغ میگویی فلان تاجرخج گزارده ام و مناسک حج بجا آورده قاضی گفت
 اگر راست میگوئی نشان ده که زفر من کجاست گفت پیر مردی است در عرفات نشسته قاضی گفت
 ای جابل زفر من چا بیست عرفات ضحی است عرب گفت در حالتیکه من حج رفتم چاه در آنجا بنود و عرفا
 باغی پر از انواع شقائق دریا حین بود اکنون بهر ور زمان همچنین بوده باشد چنانکه ارشاد میفرمائی لطیفه
 اعزالی را پرسیدند که این چه رسم است در میان شما که نهامی اولاد خود را اسد و کلب میگذارید و نهامی
 خدام را اسعد و مبارک گفت نام اولاد اسد و کلب بر دشمنان میگذاریم و نهامی خدامان بر خود
 اسعد و مبارک می نامیم لطیفه اعزالی را پرسیدند که شوربای گرم را چه میگوئی گفت نمایی گفتند شوربا
 در راجه نام نهاده اند گفت هرگز نرسد میگذارند کناش می نهاده اند لطیفه روزی سلطان نصر الله
 پسر شاه سبجان به مجلس پادشاه درآمد و به پهلوی ملک نشست پس از او قاضی فسخ الله درآمد
 و خواست که به سلطان نصر الله مقدم نشند سلطان دست او گرفته زیر دست خود نشاند گفت حق
 سبحانه تعالی در قرآن مجید در جات من تو همچنین تعیین فرموده اید ایا جان نصر الله فسخ لطیفه روز
 مولانا قطب الدین علامه در راهی میرفت شخصی نامی افتاد و گردن مولانا را در گرو گرفته و با او عظیم شد
 و چند روز صاحب فرزند جمعی بی عیادت مولانا آمدند و گفتند مخد و اچه حال اری گفت ازین حال بهتر
 چه باشد که دیگری از بام افتد و گردن من شکسته شود لطیفه شخصی نزد قاضی آمد و دادخواه شد که فلان
 مرا گفته است که گم نموده قاضی فرمود که اگر ترا منع او بداده برود بجا نشو و خول باش لطیفه در مجلسی
 حاج بن یوسف و ظلم و جفا کاریهای او میگردید یکی از ان مجلسیان بطلاق زن خود سوگند خورد
 که حاج ظالم بیشک و زخمی است اهل مجلس او را ملامت کردند که چون حقیقت حال و انجام کار معلوم
 پس طلاق زن بر تو لازم آمد آن شخص نزد و گلین از مجلس برخاست و نزد عمر بن عبیده که یکی از قضا
 عمد و متقیان روزگار بود آمد و ماجرا بآوی در میان نهاد عمر گفت زن خود را نگا بهار اگر خدا تعالی حاج
 با حق ظلم بکند خدا پرستد بخشدین یک گناه تو درین نخواهد نمود لطیفه ابو منصور را پرسیدند که

بصحرای قی برای غسل آب ویم رو بکدام سمت کنیم گفت روی سجاده های خود کنید تا در و جامه باران
 و تمام برهنه نشوید لطیفه جوانی نزد فقیه آمد و گفت زنی جمیده دارم که از نازک مزاجی طاقت رنج بردارم
 خانه داری ندارد و اینقدر زرد دارم که نیک بدست آورم زنی را بهر سانسیده ام و میخوانم که با او مناکحت کنم تا
 امور است خانه او را در آید و بگوید در رفع تکلیف شود اما و البیان آن زن همیشه گویند که
 نازک فیکند زن اولین را طلاق ندی عقد نکاح محال است مرا حیل به یا موز که محبوبه مرا حاجت بطلاق نسید
 و زن مطلوبه بعد نکاح و آید فقیه گفت زن خوبه بر الگو که بگورستان رود و تو پیش البیان زن که خواستگار او
 شده رفته ظاهر کن که بغیر آن زن که بگورستان دارم هر که باشد طلاق دارم و البیان آن زن خواهند دریا
 که زن تو مرده است جوان چنان عمل آورد و بدین حیل که زن را سجا به نکاح خود را و لطیفه از حکیم
 پیچیده اند که چگونگی در حق نکاح گفت بکماه تساوانی است و بعد از آن اندوه جاودانی لطیفه حکیمه گفته که
 تا من مجبور بودم که خدا یان گویا بودم که اگر از خرابی های که خدائی مطلع نکردند و اکنون که من که خدا را
 بخیر دان کرشند که هرگز گوش به صیحت من ندارند لطیفه و زنی در مجلس شن نوشیوان همه اقربا
 او حاضر بودند یکی از آن که مردی با او و س و آن مرد و در و بر و چشم نوشیوان جام زرین مرصع بدید
 و عجیب خود کرد و نوشیوان دیده و دانسته تعجب کرد چون اهل مجلس خاستند ساقی گفت که هیچکس را رفتن
 ندیم تا جام زرین مرصع گم شده پیدا کنیم نوشیوان گفت بگذار تا بکنان بردم آنکس که گم شده است باز خواهد
 و آنکه دیده است هیچکس نخواهد گفت بعد از چند روز آن مرد قاج و دشار و جامه های نویش به پا پوشیده و مجلس
 نوشیوان آمد و نوشیوان بفر و کنایه از او پرسید که این لباس با از آن است آن مرد و اس بر داشت گفت
 که این پیراهن و از او و زنه نیز از آن است نوشیوان بچندید و بفرمود تا بر سر تعال ز سرخ بوی او اند
 و یکی از نهوان با گاهنش کرد و لطیفه شخصی شیش فاضی آمد و گفت اگر خرم خرم خلی دروین باشی گفت
 نه گفت اگر قدی شو نیز در آن دخل کنم مضائقه هست گفت نه گفت اگر آب بر در نیزم حرام شود گفت نه
 شرب از همین چیز است چه حرام است فاضی گفت اگر قدری خاک بر سرت نیزم حرام است فاضی گفت
 نه گفت اگر آب بیا نیزم و نیزم تکلیفی ده گفت نه گفت اگر از آن خیمه نیزم خوشی تبار کنم و بر سرت نیزم جان
 باشد گفت سرمه بنگارند فاضی گفت شرب نیزم حرام دارد و لطیفه در عهد خلافت مارون رشید
 دعوی نبوت کرد مارون او را طرد داشت و بر سید دعوی میکنی گفت دعوی منم پس مارون گفت

چه عجزه داری گفت هر چه خواهی گفت عصای خود را بپند از ابصوت بار شود چنانکه عجزه موسی علی
 علیه الصلوٰه والسلام بود و گفت عصای موسی وقتی بار شد که فرعون عوی خدائی کرد اگر تو نیز عوی
 کنی عصای من بار شود بارون گفت ارباب نجمن من خزانه شیرین طلب از ندر به عجزه خود پدید
 گفت مملت سه روز ندر بارون گفت همین وقت حاضر کن مرگفت زهی انصاف خدای تعالی تا بجز
 قدرت و توانائی از روز تخم ریزی لبه ماه پیدا میکند و تو با من لبه روز نصیر میکنی بارون بخندید و دانست
 که مر و طریف است او را گفت ازین دعوی تو بکن و نعمتی با او از زانی فرمود و رخصت نمود و طایفه
 زنی شوهر خود را پیش قاضی حاضر آورد و گفت ای قاضی داد من ازین زندیق تبدیل بسلطان قاضی
 گفت زندیق مشهور است تبدیل نمیدانم زن گفت تبدیل کن که با زن خود از پس معامله کند قاضی
 میباید از مدت دراز من خود تبدیلیم و نمیدانم طایفه سلطان محمود غزنوی روزی در غضب
 و بیخوشی حال آن نداشت که بشیر و رود و او را خوشنود گردانده بقی بحضرت بادشاه رفت و بنشین
 نهاد و گفت مدت باست تا من ملازم این آستانم منچو اسم که لقب نام حضرت معلوم کنم سلطان
 پر غضب بود و گفت برو که منور و بقی گفت ظاهر این لقب باشد نام چیست بادشاه ازین طایفه
 بخندید و آتش غضب و سر و شد طایفه زنی ستیزه روی و عریه خنی که عیش شوهر همیشه
 داشت بر عرض صعب بیدار گفت از شوهر گفت اگر من بهیرم بصحبت فراق من چگونه خواهی زیست
 گفت که اگر تو میری حیرانم که چگونه زیست بیت زن بد و ساری مرد و کوب و همدین عالم است و بی
 طایفه کی انق ازایش گویند شخصی را از دیده بخت خود آورد و درج کرده بخورد و مرد گفتش که بخت گویند
 تر از بزیاست سیاست کنند گفت من بهرگز اقبال زوی گویند نخواهم کرد و گفت گویند خود بصره
 محشر حاضر آمده گواهی خواهد داد گفت هرگاه او خود حاضر خواهد شد گوش و گرفته مالکش حواله نخواهم کرد طایفه
 شصت دختر خود را با جوانی زیباروی و پسندیده که کتخا ساخت لبش فاف و اما و را معلوم شد که
 عصمت دختر فضل بگزیداشت و اما پیش پدر دختر رفت و گفت که دختر تو را دخترت گفت اگر دخترت
 پس پسر است گفت کس کسبی اوده هست گفت زنان مگر یون میدهند گفت کسبی بیگانه داده هست گفت
 آیا بیگانه را میداد گفت نمی و در حقیقت مرا از جانب حق تعالی نداد و گفت خدا بر علیه ما اعتماد دارد
 از آن مهر نمی کند طایفه زنی جمیل و جوان بدار انصاف اندیش قاضی شکایت شوهر کرد که اگر

استقامت دارد خانه وسیع و فراخ بر آسن نمیکرد بجای تنگتر اجای داده قاضی گفت شکایت تو بجاست
 جایگاه زنان چند آنکه تنگتر باشد بهتر است لطیفه در ویشی بدر خانه رفت و پاره نان طلب کرد و در تنگ
 در خانه بود گفت این وقت نان میانیست در ویش اندکی نمک طلب گفت هم موجود نیست در ویش
 گفت قدری آب بیا که حلق خشک را سیراب کنم گفت سقا بنور آب نیاورده در ویش پرسید که راست
 کجاست گفت به تمام پرسی رفته در ویش گفت حالیکه بجای تو عدم رود او باید که دیگر آن بر تمام پرسی بجای تو
 آید لطیفه ثعلبی یکی از شعری بای تخت منصو خلیفه بود روزی قصیده در مدح خلیفه گفته بامید صلح
 پیش از بنحو اند خلیفه گفت ای ثعلبی اصله این قصیده ازین دو چیز کدام دوست تر داری اینکه ترا صید
 دنیا ز سرخ بدیم یا سه کلمه حکمت تعلیم کنم که هر کلمه بعد دنیا سرخ از تو ثعلبی بنابر خوش آمد گفت حکمت با
 به از نعمت فانی است کلمه اول چون جائه کنه شود موزنه تو پیوشی که بسیار بد نماید با ستاج این کلمه
 حکمت دو دوازدهم ثعلبی بر آمد دست بر سر زد و گفت واویل الله دنیا را لب سوخت خلیفه تبسم کرد و گفت
 کلمه دوم آنکه چون روغن در لیش بمالی بریر لیش مرسان که گریبان ترا حیرت کند ثعلبی گفت در لیا و احسن
 که دو لیست دنیا را ریگان رفت خلیفه باز تبسم کرد و میخواست که کلمه سوم بگوید ثعلبی گفت ای خداوند
 اکنون از روی کلمه سوم ندارم مرا بعضی آن صد دنیا از زانی دار که آن مرا هزار بار نافع تر ازین کلمه
 است خلیفه بخندید و بفرمود تا با صد دنیا ز سرخ بوی خشنیدند لطیفه چون امیر تیمور ولایت فارس
 مستح کرده بشیر از آمد حافظ شیرازی را طلب کرد حافظ گوشه نشین بود و فقیر و فاقه گذران می نمود
 شیرین العابدین رکن آبادی که مرید او بود نزد امیر تیمور قرب تمام داشت حافظ را بملازمت امیر تیمور
 در آورد امیر دید که آثار فقر و ریاضت از ناصیه احوال او ظاهر است گفت ای حافظ من بضرر شمشیر تمام
 روی زمین را خراشیده ام سرفقد و بخارا معهود کنم و تو آنرا بجال بپندوی بخشی میگوئی بیت اگر آن کس
 شیرازی بدست آرد دل مار را بجال بپندوش سرفقد و بخارا را حافظ گفت ازین سخاوت بسیار
 که بدین فقر فاقه افتاده ام هر چه بخندید و بر حافظ و طیفه لائق مدین فرمود لطیفه روزی حکیم انوری را با راجه
 در آسار راه دید که در دم لبها حلقه زده استاده اند در آن حلقه رفتید که مراد استاده قصاید انوری بنام خود میخواند
 و عزم او را تحسین کند انوری از آن مرد گفت که انوری ای شناسی گفت چه میگوئی انوری نم انوری بفرمود که شعری
 شنیده بودم و شاعر در زنده دیده بودم لطیفه شخصی نزد ملوک رسید آمده گفت که مرغ غریب و بنیوانم خوش

عجب نباشد آن شخص گفت میخواهم که پنج بروم گفت بر و راه کشاده است گفت چیزی زیاد را حمله بدارم
 مامون گفت حج از تو ساقط شد که آدم بی استطاعت را حج فرض نیست آن مرد گفت من آمده ام تا از تو
 چیزی بگیرم آنکه فتویٰ خواهم مامون بخندید و او را صلیه داد و در خبثت فرمود لطیفه جمعی از دهقانان نزد
 مامون رسید آمدند و از عامل ظالم شکایت کردند و او خواهی نمودند مامون گفت در میان عاملان برآ
 و عدالت مثل او دیگری نیست از منرا قدم همه اعضای او از عدل و انصاف پرست در میان دهقان
 خالقی بود گفت ای خلیفه چون همه اعضای او از عدل و انصاف پرست هر عضو می از اعضا او را
 بولایتی بفرست تا همه مملکت تو از عدل معمور گردد و مامون بخندید و آن عامل را مغرول ساخت لطیفه
 بادشاهی علی الصباح به شتم سکار بیرون رفت مردی که به نظر از مقابل بادشاه پیداشد بادشاه از آن
 شکل قبیح فال بد گرفت و او را زجر تو بیخ کرد اتفاقاً آن روز بادشاه را صید بای خوب بدست آمد و شاد
 حرم بازگشت بنحاشه گذشت که علی الصباح آن مرد را ناحق ملاست کردم و در بنجانیدم او را باید طلبید
 باید نمود پس بفرموده او را حاضر کردند بادشاه عذر خواست و غلغله بانی را درم انعام کرد و آن مرد گفت
 ای بادشاه من خلعت و انعام نخواهم اما التماس کردم که مرا از منصب یک سخن بدهی ملک گفت
 بگه گفت علی الصباح اول کسی را که تو دیدی من بودم و اول کسی را که من دیدم تو بودی ترا امر و وزارت
 تا شام بعیش و طرب گذشت و مرا پنج و لقب برای خدا خود انصاف فرما که ازین هر دو که ام شوم تو
 بادشاه بخندید و او را خلعت خاصه داده هزار درم انعام کرد و لطیفه جوانی را بچرم دزدی گرفتند و پیش پادشاه
 رشید بردند بعد از آنکه دزدی بر دنا بخت شده بود بارون حکم فرمود که دستش بر نهاده و دزد را بنظر تمام
 پیش بارون آمد و گفت ای خلیفه وقت دستی را که خدا آراسته قطع کن بارون گفت بحکم خدا قطع
 میکنم و من از خدایم ترسم که در حد از حد و شرعی تنها و ان کنم پیرزن گفت ای خلیفه قوت من
 از کس است اوست دست او می برمی و قوت من می بر بارون گفت دستش برید اگر این حد و شرع
 یکی از جمله گناهان با شتم پیرزن گفت ای خلیفه ترا گناه بسیار است این یک گناه را نیز یکی از ان شمار
 که شب روز از ان تغافل میکنی خلیفه را این سخن خوش آمد بخندید و پسرش را بد و بخشید لطیفه نظر
 را بگناهایی ما خود که پیش بادشاه بردند بعد از ثبوت جرم بادشاه فراموشا دنا بدینی او را سوراخ کنند نظر
 گفت ای بادشاه اسلام و اندک بدینی من دو سوراخ دارد و مرا آن کافی است لب سوراخ سوم جفت

نیست بادشاه بخندید و او را بکشید لطیفه اسحاق موصی غلامی داشت که هر روز بهجت آب لثی در مایه
 شکر و اسحاق از سیر که ای غلام حال خود و حال مرا چون می بینی گفت که درین خانه بهجت ترین من
 من تو هستم اسحاق گفت بچه دلیل غلام گفت که تو همیشه در فلان ایستان لبر میکنی و من همه روز فکر
 آب ایستان از غم من تو فراموشی دارند و مرا تر از خدمت کاران خود بیشترند و با وجود اینقدر محنت و مشقت
 من و تو هیچکدام از ما را هضمی نیست و همیشه برمانشی دارند اسحاق بخندید و گفت والد که راست میگوئی
 پس غلام را آزاد کرد و لطیفه در تاریخ فرشته منقول است که حضرت بهایون بادشاه مذنب خفی داشت
 لیکن مرزا کامران بعضی امرای چغنا و راشیه مذنب میدانند و سبب بدگمانی بای ایستان آن بود
 که هم از عهد خردی و شانبر او کی جمعی کثیر از اهل عراق و خراسان که شیعه مذنب بودند بروی گرد آمده بودند
 و سیرم خان که صاحب جهاد او بودند مذنب شیعه داشت مرزا کامران با آنحضرت در باب مذنب
 اکثر اوقات بهزبانهای نمود روزی مرزا کامران و حضرت بهایون بادشاه در راه میگذاشتند
 بنظر آمد که بای بر داشته بر قبری می شناسید چنانکه معمول سگان است که بر جای می شناسند مرزا کامران
 گفت چنین معلوم میشود که صاحب بن قبر شیعه است بادشاه گفت آری چنین معلوم میشود که این سگ
 سنی است لطیفه ظریفی و هومی کرد که من مادر من بر دود علم خرم کمال مهارت داریم که در حکم
 سیر که خطای واقع نشود گفتند چه حکم کردی که در آن خطا واقع نشد گفت چون اگر بهوا ظاهر شود من
 گویم که باران خواهد آمد و ملازم گوید نخواهد آمد البته یا آن میشود که من می گویم یا آن میشود که مادر من میگوید
 لطیفه آورده اند که روزی یکی با بزرگی حال خود میگفت آن بزرگ گوش نکرد و متوجه احوال
 او نشد باز گفت التفات نفرمودم با عرض کرد و گفت چرا چندین روز سیر را نمرود حاجت میگفت سر کو
 در دو کجا میرم آن بزرگ را این لطیفه خوش آمد فی الحال حاجت او روا کرد و لطیفه خرد فروری را در د
 بر د خوری سجده شکر بجا آورد گفتند ای غدری چه محل سجده شکر است گفت خدا نخواسته اگر من برو
 سوار بود می مانم و نذر می برد و لطیفه خوانم چه برای خود متبقره ساخت معماران یکسال تبعیر آن
 پرداختند تا با انجام رسیدن خواجها از او ستا و معماران که مردی ظریف بود پرسید اکنون این عمارت را بگو
 چه می باید گفت و خود شریعت شناس و بگو سیر لطیفه مردی نهایت که بنظر و فیج الوجه بود نقل کرد که در
 سیر بازار البتاد و بودم زنی خردی مقابل من آمد و در دو کمن بسیار نظر کرد چون نگریتم او را

بگشت گفتم ای زن چه قصد داری که چشم بروی من دوخته چنین تیر تیر در روی من نظر کنی
 زن گفت چشم من گناه عظیم کرده بود خاتم که او را عذاب کنم بچرخ یکدخت ترین عقوبت با باشد
 عذابی سخت تر از آن نباشد که ساعتی بر سر و زشت و صورت نامیهون تو نگاه کنم لطیفه نابنیایی در
 ظلمت شب مشعل و دست و سبوی پر آب بر سر راه میرفت طریقی گفتش تو که مشعل نه بنی به مشعل
 چه بنی نابنی گفت که این مشعل برای من است بلکه برای دیگران تا بتاریکی مرا آسبست ساند و سبک
 نکند لطیفه دردی بطولیده و ولتمندی در آمد تا اسپ او را بزدود سائیس بیدار بود و زود را
 بگرفت و آقا را خبر کرد مالک اسپ آمد و زود را گفت که چگونه اسپ را بزدی می برد اگر این عمل بد
 من کنی ترا از بند آزاد کنم در دگفت فموا الما و سب زد و لجام در دمان اسپ نداشت و پادشاه را خبر
 برید و بالای اسپ سوار شد و گفت اسپ را به خطری بزدی من برزد این گفت و اسپ پاشه
 و بطرفه العین از نظر غائب شد چند آنکه جند غشش نیافتند لطیفه امیر زاده به ندیم خود گفت
 که در اسم های که لفظ بان می آید مثل فیلیان و ساربان مثل آن اکثرند خود عوده جومیا شدند
 ندیم گفت ای مهربان همچنین است

در بیان کنایات و مصطلحات فارسی

فصل الف ممدوده آب آتش ذیل و آب آتش زای آب آتش و آتش آب آتش زده
 و آب آتش مای آب آتش و آب ارغوانی و آب گلرنگ و آب آتش لباس کنایه از شراب خوشترنگ
 و اشک گلگون باشد آب باده رنگ کنایه از اشک خونی است آب و بکر زداشتن کنایه از منفعتی
 آب و بکر زداشتن عبارت از تو نگری است آب رفته باز در جوی آمدن کنایه از آنست که بعد از زوال
 دولت باز بدولت کامیاب شدن آب دشمن کنایه از رونق باشد آب بی لجام خوردن کنایه از
 خود سری و از اوکی است آب بهاون کوفتن و آب باهن کوفتن آب سیکردن آب بیجان کنایه از
 بیفایده کردن است آب بروی کار آوردن رونق و خوبی پیدا کردن و عزت و امتیاز حاصل نمودن
 آب و بان خوردن کنایه از تحمل کردن است آب پوست افکندن کنایه از بخت شدن میوه و باغ
 شدن کوک است آب بد بان آمدن مشتاق چیزی شدن آتش بی و دو کنایه از آفتاب است

آتش تر کنایه از شراب سرخ رنگ آتش زبان کنایه از شاعر صبح زبان و تیز زبان است آتش
کنایه از مرد چالاک و چست است آتش و شکفتن کنایه از حاصل شدن آرزوست آستین
افشاندن و آستین زدن کنایه از زد و تیر کردن است و هم بمعنی تحسین و آفرین آید آستین جبرین
کشیدن و آستین بردن کشیدن و آستین بر چشم کشیدن کنایه از دل ساق و غمخواری است آغوش دادن
کنایه از بغض شدن است آفتاب لب بام کنایه از کسی است که قریب مرگ رسیده باشد آفتابی
کنایه از طاهر شدن آفتاب خوردن کنایه از محنت و تعب کشیدن آکنده گوش کسی را گوشت
که نصیحت شنوید آید بوی پستی کنایه از دوست داشتن شکار آتش از چشم پریدن کنایه از
است که بوقت رسیدن صدقه قوی بر دماغ روی دهد پیش چشم و می مثل برق معلوم شود
آبی شدن کا عبارت از تباها شدن کا است آسمان بابر و پوشیدن کنایه از انکار وجود بدی است
آب بروست کسی ریختن کنایه از خدمت کردن آستان بر خاستن کنایه از ویران شدن
آب افشکن کنایه از بول کردن آسمان سوراخ شدن کنایه از تواتر نزول بلاست آب بمشت پیچیدن
معنی کار بیفایده کردن است آب از جگر بخشیدن کنایه از عطا کردن آب بیکران کنایه از شکار
است آب خرابات کنایه از شراب است آب خفته و آب بسته کنایه از برف و یخ و تراودن کار باشد
آتش کنایه از شرمندگی شدن آگینه طارم کنایه از آسمان است آینه رخ فلک کنایه از ستارگان
آینه روز کنایه از آفتاب است آتش آب پرور کنایه از تنوع آید است آتش بهار کنایه از گلستان و لاله
باشد آتش بی بهار کنایه از قهر و غضب و ظلم و تعدی و نیز شراب باشد آتش بی دو کنایه از آفتاب
قهر و غضب و شراب سرخ رنگ است آتش دل کنایه از مرد عاشق باشد آتش زدن کنایه از بخت
تعلقات است و نیز کسی را بر غضب آوردن و بیقرار کردن آتش سخن کنایه از طاعن لایع
کنایه از شراب لعل و لب معشوق باشد آتشکده بهرام کنایه از برج حمل باشد چه بهرام در فاریابی
را گویند و برج حمل خانه اوست آتش لباس کنایه از سرخ شدن آتش مجسم کنایه از خنجر و شمشیر باشد
آتش افشاندن کنایه از فرو نشاندن آتش قهر و غضب باشد آتش و آب کنایه از تنوع آید
باشد آتش مجمره کنایه از سبزه سیاه آستین از دکان کنایه از وجود هر یکی از سبزه سیاه است آستین نخ کردنش
دست کنایه از کار کردن او است و چالاک است باشد آستین بر چیدن کنایه از مسخ و آلوده شدن بکار سختی

و آستین بر زدن نیز همین معنی دارد آستین بر کردن کنایه از گناه کردن دست باشد از درستی و تقصیر
 آسمان برین کنایه از طبق نعمت که بالای فلک ابرج یعنی فلک شهبین است آفتاب بر سر دیوار
 رفتن کنایه از انتمای عمر و زندگانی و دولت و کامرانی باشد و آفتاب بر سر کوه و آفتاب بر لب بام نیز
 همین معنی دارد و آفتاب بگل اندودن کنایه از پنهان ساختن امر بود که در خایت ظهور باشد و آفتاب
 سوار کنایه از مرد و سخن باشد و گنبد در جگر شکستن کنایه از بقیار شدن و بقیار کردن باشد آیهی چهرین و
 آیهی فلک و آیهی خاوری کنایه از آفتاب است آیهی مفلک کنایه از چشم معشوق باشد **فصل**
الف مقصود ابر و زدن کنایه از رضا دادن و اشارت کردن باشد ابر و زدن کنایه از خود
 و کشاده روتی و مهبت و سخاوت باشد ابرق ایام و ابرق چرخ کنایه از دنیا و روزگار باشد آخر دوش
 کنایه از عطار دست آخر شمردن کنایه از بیدار باشد ازین دندان و از تله دل کنایه از رضا و غیبت
 باشد ازین گوش کنایه از طاعت و فرائض پذیرایی باشد از پوست و آمدن کنایه از کشف راز و نور
 دنیا از خودی و نفسانیت باز آمدن و خندان بودن و به مقصود رسیدن باشد از خرافات و دن کنایه
 از مردن و ازین عالم سفر کردن از دست رفتن کنایه از بچودی و بی احتیاری و اضطراب و از دست
 شدن نیز همین دارد از زبان مار به آمدن کنایه از راستی است که هیچ کجی در آن نبود و از زبان جستن
 کنایه از سهو و خطا و سخن استخوان در گلو رفتن کنایه از بیخ و محنت کشیدن اشک داوری کنایه از گشت
 بسیار اشک شیرین و اشک طرب از گریه شادمانی انگشت بدان و انگشت چورت در زبان
 کنایه از تعجب و تحیر و حسرت و افسوس باشد انگشت چشم هم نهادن و انگشت بر دیده نهادن کنایه از
 از قبول کردن و مسلم داشتن انگشت بر جوف نهادن از عجب گرفتن و نکته گیری کردن انگشت
 شدن کنایه از شهو شدن از پرگار افتادن کنایه از بی انتظامی باطل شدن کار و عمل مای
 سهو حده بسزای سخن گفتن کنایه از نیاز و مکبر حرف زدن بهیستین در افتادن از عیب جوئی و
 غیبت شکستن محفل کنایه از پراکنده شدن مردم آن مجمع بر خود بالیدن کنایه از باز کردن و
 کردن برگشت شدن بفتح با و فتح کاف بمعنی تمام شدن با و در دست داشتن کنایه از رسیدن
 و مفلسه با و بخت پیچیدن کنایه از کار بی فایده کردن با و در سر داشتن کنایه از غرور و تکبر با و در
 و با و در شست کنایه از مرد و تمیید است و غلس مسرف با و شدن کنایه از ناپدید شدن و پیریدن با و در

بر وزن عادل کنایه از مرد شجاع و دلاور بار وادن کنایه از داخل وادن بار نهادن کنایه از زارتیدن
 باز سفید بر کنایه از آفتاب باز روشن معنی منع کردن باز و کشاده کنایه از نیازمندان و محتاج و مجلس
 بازی گوش کنایه از شوق و تنگ باغ یلین کنایه از دنیا بام نهم و بام فراخ و بام کشاده رواق کنایه
 از خاک و فلک بانوی مشرق کنایه از آفتاب باهن کشیدن کنایه از بخت برپا کردن بپا آمدن کنایه
 از نازیدن پای بی پای شدن کنایه از ایستاده شدن و قائم گردیدن و توقف کردن بجام عدلی او
 کنایه از پیش و کم ندان و با عدل و ادب بچای رسیدن کنایه از رسیدن بدولت یا بخدمت دولتمند بچون
 نشسته کنایه از گریه بسیار کردن بجان آوردن کنایه از تنگ و درون دیگری بجان آمدن کنایه
 از تنگ آمدن و بچشم زخم رسیدن معنی آزار کسی رسیدن بچکان دیده کنایه از قطره های شکر
 بچشم رسیدن کنایه از جوابات و فزایات بچشم خوش کنایه از اشک گلگون بچشم طاعت و علوی کنایه از
 آفتاب روز روشن آتش و با قوت و با قوت بچشم لوی کنایه از شخصی است که او را بطلعه از را بگذرد و
 برورش کند و باشند و تناری بصر گویند بچشم بر روی کار افتادن کنایه از فاش گردیدن و بر روی
 فرو شدن کنایه از مر قبه تنگ انداختن کنایه از لیل و خوار کردن برات خراج بپا کردن کنایه از دروغ
 و وعده دروغ بر کردن آتش بمعنی افروختن آتش باشد بر کردن چراغ بمعنی چراغ افروختن باشد بچکان
 خود را افروختن بر آتش اندازد و ستودن بمعنی آیدن غالب آمدن برق شدن کنایه از شتاب فتن
 و دودیدن بر کسی نشان دادن کنایه از کار حسب و لنو از سر انجام وادن برگ و کنایه از آسمان برگزیده
 بچشم قبول کردن بریده زبانی کنایه از خاموشی برید فلک کنایه از قهر تر خاله فلک کنایه از برج جد
 لیس کردن بمعنی و فاکر کردن و با انجام رسانیدن و سازگاری نمودن بطور خواب زامی کنایه از صرا
 شرا بچشم و محبه کنایه از شکم سیر و بری شکم بعد از خواب و بعد از خالی عبارت از گرگی و شکم
 خالی بغل زدن و بغل زدن کنایه از شتاب و به گوی بلبل گنج کنایه از چقدر و بهم که در ویرانه
 باشد بلند می گرای کنایه از شعله است که خواهش بزرگی داشته بلند نظر کنایه از مرد و عالی میست
 نبشته روی کنایه از خود بصورت و خوش روی بهم بر آمدن کنایه از غضب ناک شدن
 کنایه از مردم بهوشیار و حافل میدست و باشند کنایه از سیر اسب و مضطر شدن بفضله های
 زرین کنایه از سارگان آسمان بفضله ترخ کنایه از خورشید و بفضله زر و نیر زمین معنی دار و

تجربہ محافلنگ کنایہ از دنیا هرگ بمنگر کنایہ از مردم سبک تی تمکین فصل بیاضی
 پرده از روی کار افتادن کنایه افشاش شدن راز پامی خالی کردن کنایه از سفر رفتن ست پشت
 چشم نازک کردن بمعنی آرزو شدن از راه ناز پامی از پیش رفتن کنایه از غریب پامی پامی سر
 آوردن کنایه از ترک دادن و گذشتن و منفر شدن در رزم باشد پامی بلند کردن کنایه از بلند
 پاد رکاب بمعنی سواری و سفر و کنایه از میا بودن اسباب سفرست دوم نزع بر اینر گفته اند
 پادشاه چین و پادشاه ختن و پادشاه نیمروز کنایه از انساب عالم است پادشاه میر و پادشاه سیتان
 نیز گویند پاسبان طایفه نهم و پاسبان فلک کنایه از کوکب رحل ست پامی بر پی نهادن کنایه از نشانی
 و پیروی پامی بر جای نهادن بمعنی ثابت قدم بودن پامی بر سنگ آمدن کنایه از پیش آمدن
 مخاطره پامی دل بسنگ آمدن کنایه از گرفتار محبت شدن پامی تابه کنایه از سفر باز آمدن
 و اقامت کردن پامی فرو کشیدن کنایه از آمدن توقف کردن پامی فشرودن کنایه از ثابت قدم بودن
 و ایستادگی کردن پامیز و اجرتی که قاصد را بدین پاتین پیستی کنایه از اطاعت و بندگی و خدمتکار
 پرفه هفت رنگ کنایه از عالم ست پرده برگرفتن کنایه از ظاهر شدن و جیبایی ست پرده و فلک
 کنایه از قمر ست پرده و خان کنایه از شب بنره و تاریک پرده زجاجی کنایه از شب تاریک اکثر
 پرده نیلگون و پرده شب نگ و پرده هفت رنگ کنایه از هفت آسمان آموختگان ازل کنایه
 از انبیاء اولیا و شاعر باشد پرفه فلک کنایه از خوشید تابان ست لیل فتاده کنایه از کسی ست که
 در قضای کار و ان مانده باشد پس افکنده علفی که بعد از خوردن و آب ماند باشد پس افکندن کنایه
 از پاره کردن چیز که هر چه بود بیک بار و با وقت حاجت کالای پس گوش افتادن کنایه از فرو سوختن کردن پشت
 خاریدن کنایه از شاد شدن و خوشحال گردیدن پشت پازون کنایه از ترک دادن و روگردان شدن
 و پیر شدن کنایه از پختن و پخت دادن کنایه از روی گردیدن و گردن کردن باشد پشت دست
 بدندان گردیدن و پشت دست کشیدن کنایه از پشیمان شدن باشد پنبه در گوش کنایه از مردم غافل
 و سخن ناشنودن پنبه در گوش نهادن و پنبه در گوش کردن و پنبه در گوش افکندن کنایه از غفلت و
 سخن ناشنیدن باشد پوتین دیدن کنایه از عیب جوی و افشای راز پولا و خای و پولا درگ کتا
 از اسب پز و باشد پولا و سخنان کنایه از دلاوران و مبارزان باشد پوله می کردن بمعنی کنایه از

پهلوان کنایه از نفع رسانیدن و نزدیکی نمودن و هم بمعنی کناره گرفتن و روگردانیدن نیز آمده پهلوان
 کنایه از برابری کردن در مال و قدر و مرتبه باشد پهلوان کنایه از گرختن و پیر شدن باشد پهلوان
 کنایه از خوابیدن پیران قبا کردن کنایه از چاک زدن و پاره کردن پیران پیران کاغذی کنایه از دوا
 و روشنائی صبح و شعل آفتاب باشد پیر چهل ساله کنایه از بی عقل و نیز فیروزه باشد پیر و هفتاد و پیران
 معروفست و هم کنایه از شراب آلودگی گفته باشد پیر اندیش کنایه از آدم صافی اندست پیرین فلک
 کنایه از کوکب زحل است یکسان و درخش کنایه از ستارگان آسمان یکسان و یک فلک
 کنایه از قمری که گردون و پی که گردن از بی نشان شدن چل انگشت کنایه از عاجز کردن چل معلق
 در هوا و چل هوای کنایه از ابر سیاه است چکانه لیر شدن کنایه از آخر شدن عمر باشد فصل تمامی
 فوقانی تن زدن بمعنی خاموش ماندن تن در دادن بمعنی رضاسند شدن تاج فیروزه کنایه از آسمان
 ست تاج گردون کنایه از خورشید تابان تابش صبح کنایه از سفیدی صبح تخت آبنوسی کنایه از شب
 تاریک است تخت روان کنایه از آسمان و تخت سلیمان علیه السلام است که دیوان آنرا بر هوا بلند
 نخته اول کنایه از لوح محفوظ است دروزین پیر کنایه از آفتاب نقش است تر از شدن کنایه از
 برابر شدن خفیم باشد لغویت و زور تر از وی فولاد سحان کنایه از پتله و سان سبازان است
 تر از وی زر کنایه از آفتاب است تر دامن کنایه از فاسق و فاجر و عاصی و میوب باشد تر
 بر وزن بدست کنایه از فروتنی و جاک است تر و سنی بر وزن بدستی بمعنی چستی و
 چاکلی است تر زبان بر وزن سبزان کنایه از مرد زبان آور و شصتی که گرم گفتگو نشود و سخنهای
 تر و تازه گوید و بمعنی ترجمان هم آمده یعنی تحصیل یعنی از زبان دیگر زبان دیگر بفریاد کند تر فروش کنایه
 از کسی است که بظاهر خود را خوب و نا امید و بیاطمینان باشد ترکان خرج کنایه از سببه سیاره است
 تر کنایه بر وزن مرغباری بمعنی تاخت آوردن آفتاب و تحصیل بسم غارت و تاراج و بمعنی
 چلان هم آمده ترک چین یعنی اول کنایه از آفتاب است ترک حصاری از قمر نیز آفتاب است
 فلک کنایه از کوکب پنج و نیز آفتاب است ترک نیز و ترخ زرد داشت آتش داشت زین است بر کنایه از آفتاب و ترخ
 کنایه از قمر است بلند کنایه از آسمان و کنایه از آفتاب نیز است تر است از بام افتادن کنایه از سوا
 شدن و مشهور شدن تفت بگر کنایه از عاشق و نیز از کسی که علت تپش داشته باشد تگا و تگر

کنایه از دنیا است باعتبار روز و شب تلخ عیش کنایه از کسی است که مبتلای صعوبات و بلاها باشد
تلخ و ترش کنایه از محنت و مشقت دنیا است تنگ چشم کنایه از مردم بخیل است تنگ دست کنایه
از مردم غفلت فقیر باشد تنگ شکر کنایه از دلمان معشوق است تنگ عیش کنایه از مردم غفلت و غفلت
برداشتن کنایه از مسافرت شدن ترانگیدن کنایه از دعای بد کردن و طعنه زدن سرگردیدن کنایه
از شکستن شدن نبشته بر پای خوردن کنایه از برهم زدن و ضائع کردن کار و بار خود است تنج
آسمان کنایه از صبح صادق و آفتاب کوکب مریخ است تنج ستم کنایه از رونق ظلم و رواج تعد
باشد تنج سحر کنایه از آه سحرگامی و دعا سحری باشد و روشنائی صبح کاذب را نیز گفته اند تنج شدن
بمعنی رو بر و شدن تنج گوشتین کنایه از زبان است تنج کوه بلندی کوه را گویند تنج لطق کنایه
از زبان فصیح است فصل چشم تازی جامه کاغذی پوشیدن عبارت از استغاثه و دادخواهی
ست جامه سرخ بر سر چوب کردن نیز فائده همین معنی بخشد جام پر آشک زدن کنایه از توبه کردن
و گذشتن از شراب باشد جام سحر کنایه از آفتاب است جام شهر یاری کنایه از قبح بزرگ شهر بخور
ست جام شیر کنایه از پستان شیر در جامگی خوار مردم خلوفه دار را گویند و کنایه از مردم شرابخوار است
جامه خوشید کنایه از زمین است و برگ و درختان را نیز گفته اند و غبار و ابر و آنچه روی آفتاب را بپوشاند
و باصطلاح سالکان عبارت از بدن آدمی باشد چه جسم لباس جان است و خوشید و عرف سالکان
روح حیوانی است و مزدک دیده را هم گفته اند جامه دریل زدن کنایه از لغزش و ناتوانی باشد
جامه عیب کنایه از جامه و قبای سرخ باشد و گلها و شکوفه ها و باران را نیز گویند جان آهنی کنایه از مردم
و سخت جان و دلاور باشد جان شکار کنایه از ملک الموت است و معشوق را هم گویند جامی گر
کردن کنایه از آرام و قرار گرفتن باشد و بمراقبه رفتن را نیز گویند جامه گذاشتن کنایه از مردن
جگر گوشه کنایه از فرزندان باشد فصل چشم فارسی چشم روشنی بمعنی تهنیت باشد چهره سندان
بمعنی مقابل شدن باشد چادر لاجورد کنایه از آسمان است و سنبه زار و مرغزار را گویند چارادر با
و چار او ستاد کنایه از عناصر اربعه است و چار چوب و چار آتش و چار آب و چار بیل و چار
کنایه از چیز بسیار خوردن و بر پشت خوابیدن باشد چهار تکبیر زدن کنایه از ترک و تخریب است و نیز کنایه
از نماز چهارهست چتر نو دوم و چتر زرین و چتر سحر کنایه از آفتاب است چتر سیاهی و چتر سبزی کنایه از

از ماه شب چهارم باشد چنانکه اگر از آسمان است چتر خیزن کنایه از موجب بار است
چراغ چشم کبر راجع کنایه از فرزند است چرخ انداز بر وزن دست انداز کنایه از را گویند چرخ زین
کنایه از فلک جام است چشم بخیری سپاه کردن بمعنی طمع کردن در آن **فصل حامی حطی**
حرام توشه سیکه او قاتلش ببال حرام بگذرد حرام کرده کسی را گویند که تن و قوتش از مال حرام پیدا
کرده باشد حرف و حرف خشک کنایه از سخن بهینه و بی تاثیر باشد حرف زحمت و حرف گلوگیر
سخنیکه باستماع آن خاطر آلوده شود حرف گلو سوز نیز بهین بمعنی دارد حرف زدن کنایه از سخن گفتن
ست حساب از خود داشتن کنایه از خود مغرور شدن است حسن فرنگ کنایه از حسن سفید
چنانکه اهل فرنگ را باشد **فصل خا خا راه کنایه از مانع و مایل خار چین و خار بست و خار بنه**
انچه بر دور زراعت و باغات از خار و خلاشه میزند تا سدره حیوانات نشود خار خار کنایه از دغدغه
و خواشانی نمی مرغی باشد و نه چرخ غریب غار غم حق بدان گویند کنایه از زندها خواستن بخار و جگر شکستن
کنایه از بغیر کردن خاک بیزی کنایه از عنایت و سفر نیست خانه زدن کنایه از خانه تراشیدن
باشد خط کشیدن کنایه از باطل کردن و محو کردن بخیری خانه فروا کنایه از عقبی است خانه بردوش
و خانه بدوش آواره از خان و انداز گویند خان و مان آواره خان مخفف خانه و مان مخفف ماند یکیکه
از خانه و ماند و پو و خانه آواره شده باشد خواب چهار پهلو کنایه از خواب دراز و با فراغت است
بخون بخوش آمدن کنایه از رغبت و شوق خدایه پیرین سخین بمعنی بقرار کردن **فصل اول**
همه داه کنایه از نصیب قسمت دامن شکست کنایه از آخر شب در حساب آمدن کنایه از انجم
و ماندن شدن است دامن زیر سنگ آمدن کنایه از عاجز شدن در حساب نگرفتن کنایه از بیهوش
و بویج شمردن در خط شدن کنایه از تنگی و آزرده و شمرنده شدن و پس زانو نشستن کنایه از
مراقبه و تلمذ و استفاده است یافتن کنایه از غالب آمدن در عرف شدن و در عرف افتادن کنایه
از خجل شدن در نظر آوردن کنایه از تنگیس کردن و گذر اندیدن در دماغ و کشتن کنایه از نجات
و غرور دست آشنا کنایه از صاحب معامله دست در گلو کردن کنایه از رسوا کردن و بجهت
نمودن دلش به چاه رسید کنایه از آنکه کارش تمام گردید دست از سر کسی گرفتن کنایه از
امداد و اعانت او در رفع داشتن دیده بر هم نهادن کنایه از چشم بستن در خود فرو رفتن

بلند نشاد بهر کنایه از کسی است که از اموال نبوی متمتع باشد شیشه در جگر شکستن شر بر پیرین افشاندن
 بعضی بقرار کردن شکوفه کردن کنایه از نفی کردن و فصل صناد و ضاد و طاق و عین و
 عین و قاف بکتاب لغات مصطلحات که منظر آمده اند افزو گذاشته شد فصل قاف
 قاف هتمی کردن کنایه از مردن و بچو دشیدن فضل بر زبان انداختن و فضل بر لب زدن کنایه
 از خاموش ماندن و خاموش کردن است قطره زدن کنایه از شتاب رفتن است قلم کشیدن کنایه از ناظر
 کردن و محو کردن چیزی است قطره زدن کنایه از مردن و هرگز در قطره زدن کنایه از ابراست قلم در سیاهی نهادن
 کنایه از تشبیه آن بچغنی است فصل کاف کار از بن دندان کردن یعنی بذوق تمام کردن کفن پا
 کردن کنایه از فرض مملکت حادثه تسخیر نجات یافتن کاسه گرداندن کنایه از دوزخ گری است و
 گردا گردان گویند کلاغ گرفتن کنایه از تسخیر و استنزاز است کلاه انداختن و کلاه گوشه بر آسمان
 کنایه از شاد شدن است کاسه سیاه کنایه از مسک و بخیل کاسه بلبس کنایه از ذرچین حر لیس خوشنما
 و دون بهمت کاسه بر کسی شکستن کنایه از رسو کردن او را فصل کاف فارسی گوش کردن
 بعضی نگاہ داشتن انتظار گل کردن کنایه از ظاهر شدن و ظاهر کردن گردگان برگیند کنایه از ناچار
 است گران مغر کنایه از مست و مخمور و جابل گران پشت کنایه از مردم قوی پشت و بارکش گرفته
 لب کنایه از آدم خاموش گرم دل کنایه از عاشق سوخته دل گرم و سرد کنایه از بخت و راحت دنیا
 که بر گوش زدن کنایه از سخن شنیدن گل صبح کنایه از سفیده صبح گل نشاط کنایه از شرب آب و با
 کنایه از گواه کاذب است فصل لام لب دادن کنایه از بوسه دادن لب کشادن کنایه از بخور
 گرفتن باشد لقمه آهین چشیدن کنایه از ختم خوردن لقمه آهین کشیدن کنایه از بخیر باشد
 لکدر کار شدن کنایه از بر هم شدن کار لکدر بر گور حاتم زدن کنایه از کمال سخاوت و بخشش کسی
 کباب و صف کبابی در پیش پیاورد فصل مهم متاع شیرین کنایه از کالای کیاب و گردان بهامزه
 کنایه از تبدیل و آلفه کردن مکرگان برابر و زدن کنایه از اعراض و روی بر تافتن مشت بضم
 کنایه از گرد کردن مشت است برای زدن کسی مغز روشن کردن کنایه از بهیج افکار گردانیدن و باغ
 مغز سرد ندارد و مغز خورده است کنایه از آن است که عقل در سر ندارد و معوج حصیر و موج
 بویا کنایه از خطوط و نقوشی که در دیوار افتد و مشکاف کنایه از کسی است که کار را بکمال نیت و

بارکی سدا بنجام و بهر میدان علاج کنایه از کاغذ سفید مشوره با کلاه کردن کنایه از ترک و تحسیر
 فصل نون ناضج بدیده ریختن کنایه از بسیار آزار دادن و بجانیدن ناضج تیر کردن کنایه
 از طمع زیاده کردن نافه بوی کنایه از گنده و بهن چه بوی ذات نافه گنده میباشد و ازین است که غر
 چین را نیز نافه بوی گویند نان در انبان گذاشتن کنایه از نادگی سفر باشد نان خوردن و نمکدان
 شکستن کنایه از نمک بگرام بودن و ناسپاسی کردن نان در ستمین خوردن کنایه از کمال
 و بخل ست نان و تنور و سبزه نان بدلو از زدن کنایه از کار بیفایده کردن نان بر و غنای نان
 کنایه از بر آمدن مراد و مقصود است نمک بر آتش افکندن بمعنی شور و غوغا کردن فعل در آتش
 و فعل در جیغ مضطرب و بهر افعیل در آتش نهادن و فعل در آتش کردن کنایه از بقرار گردانیدن
 نقش بر آب کشیدن نقش بر آب کردن کنایه از کار بی ثبات کردن نقش بر آب زدن بمعنی بهر
 دادن فصل او و ورق سیاه کردن کنایه از مسوده کردن ورق ورق کشتن کنایه از خوب
 مطالعه کردن ورق در زمین بمعنی ترک کردن وزن بر خویش گذاشتن خود را بزرگ پنداشتن
 ورق چیزی خواندن کنایه از احوال و اوصاف چیزی بیان کردن فصل با هوا خوردن ده
 کنایه از زائل شدن کیفیت باده چه تصرف هوا در شراب از االه کیف آن میکند هوا پرست کنایه از
 شخصه که بارز و باری نفس ندگانی بسر کند هوا در گره بستن و هوا پر بودن کنایه از کارهای بیفایده
 کردن بیکل بستن کنایه از فردن فصل یا بهر تهمتانی بوسی کردن کنایه از معشوقی ست و بعضی
 مراد از بادشاهی گرفته اند بچند کنایه از ایام معدود و زمان غلیل بکنایه پیرین کنایه از شخصه که یک
 پیر این در بر داشته تمام شد منتخب از بر بیان قاطع و فرسنگ جهانگیری و فرسنگ شیدی و عیا

و بهار عجم *

در بیان بعضی از لغات فارسی فصل الف ممد و ده

آباره بمعنی حباب آبخانه تباری سدا ح با هم میفتج و بنیت الخلا و بهندی یا پنجاه و در
 بفتح و ال مملو و سکون فاسوزنی که بدان در چپ دم سوراخ کنند و بهندی سوتالی نامند آو خوش
 باوال موقوف تباری برق و صاعقه و بهندی کلی آژده بمعنی چین و شکنج آتش لعاب غلکه که آژ
 بهندی بچ پایای معروف نامند آخال جای خوابیدن و آرام گدفتن گو سفندان آمارا پنجاه و پنج

و اگر کندم و غیر آن مثل آتش بنزد و بر کاغذ و جامه ببالند و آنرا بهندی لیتی گویند آتش باز را عجمی منج
و خامی زده و آنرا سپاه یا سرخ باشد که آنرا آتش نول بهندی مینامند آتشینه باز را می همجه مکسور و یا می
و نون و پای مختفی آهنی باشد یا دسته که سنگ بسیار بدان درست کنند تا دانه بزرودی آرد شود و آنرا
آسیا زنه نیز گویند آتش بلف ممدوده و زرای فارسی مفتوح گلی که بکار عمارت برند و آنرا بهندی گاه گویند
آرغ بلف ممدوده و مفتوح و غین معجمه یعنی بادی که از راه دهن دفع شود و آنرا بهندی می کار
گویند آرنک بلف ممدوده چین و شکنی که بر جسم افتد و آنرا بهندی جبری گویند آرنک با و او مفتوح
رسمانی که جامه بران اندازند و بهندی الکنی گویند آنچون بر وزن و ازگون معنی جزیره و خشکی که میان
دریا افتد و آنرا بهندی چن گویند آیکار بر وزن نادار ستار گویند آیکار بر وزن یا دگار کسی را گویند که
که بزراعت و باغ و بستان آب و دید آتشک آنرا بنای برق و بهندی بجلی گویند و نیز نام مسموم
آتش که بهندی و یا سلهانی آگس با کاف مضموم فلان آهنی که سنگ تراشان بدان سنگ بن
آهن سنج بهندی نگاره گویند آده کوره خشت نیل کوزه که آنرا گویند آتش پاره بهندی انگاره آتش
بنای کانون و بهندی انگلیشی فصل الف مقصوره آرب بلف مضموم و را مملکه ستو
بنای محرف و بهندی از گویند آنرا بفارسی لغز گویند آرب بهندی بهل انداخته و نامل مال نیز گویند
دست افزای سحران ست که بهندی کرنی گویند اسپناخ بنای اسفناخ هندی بالک آن سحر
معروف ست آتش سپند بلف مفتوح معنی فرشته رحمت آتشکوب بر وزن اجود و معنی و عمارت
اسپند بلف مفتوح سردار فوج را گویند انگاره بلف مفتوح نقش و صورت ناتمام را گویند و آنرا
نیز نگ که زده نیز گویند و بهندی خاکانامند آنرا بر وزن قنبر که آتش بدان بردارند و بهندی اسپنا
گویند و غالباً و سپنا هم فارسی باشد مخفف دست پناه اضافت قلبی است یعنی پناه دست آنچون بر وزن
منضوب بولدر گویند که بهندی آن لوتی ست اورک بلف مفتوح بودا و پیوسته درای مفتوح بکاف فار
زده و رسمانی که آنرا بسقف یا شاخ درخت بنزد و پای بران گذارند و بودا آیند و بهندی جهولا
نامند که پیش بلف و دال مکسورین و تخمه خواه خراشید یا سپ و آنرا مخمس نیز گویند اشعر بر وزن
اشتر اسم جانوری است خار دار که بهندی سیی گویند درک بلف مفتوح فله که کوچی که در میان فله
باشد آبلغ نیمه دوزن که یک شوهر داشته باشد و بهندی هوت گویند لبر مفتوح و و او محمول

فصل بیامی موحده بلور باول مفہوم وغینہ مجسمہ مودا و معروف قسمی از خوردنی
 کہ ہندی ولیا گویند و میلا اسپ نیز گویند بارخانہ ہندی آن اٹالہ بلاعہ لفظ تازی بلغم باب موحده
 و فتح صین مملکت نقلی کہ از دیوان اندازند و آنرا ہندی ماو کال گویند بوتیار ہندی بکلا و آن طائری
 معروف سفید رنگ باد فروش و باد خوان ہندی بہاٹ کہ با شعار ہندی مدح مردان سر آید بجز
 تیغ کباب را گویند یا دافراہ و باد افروہ و معنی دارد یکی مکافات عمل زشت و زبون دوم پارہ چقی
 یا آہنی کہ کوہکان ریسمانی دران انداختہ بکروش در آند و بدان بازی کنند و آنرا بادہ فروہ نیز گویند و
 ہندی بہر کی نامند باد رنگ باد لال موقوف و رامی مفتوح بنون زردہ و کاف عجمی پنج معانی دارد
 یکی نوعی از خیارست دوم ترنج سوم اسپ نیز و تندر و چارم گوارہ کوہکان خچم نام مرضیست
 کہ ہندی باو گو کہ گویند باد کسیر یا دلیس باد ل موقوف و رامی کسور و یامی معروف چرم یا چوبی مدور
 کہ در دوک چرخہ و چوبست کنند و آنرا ہندی بہر کی گویند باد زہرہ افسونی کہ درزان بر صاحب کالا بد
 تا خواب گران بروی مستولی شود و دزد کار خود کند باشت بر وزن چاشت چوب بزرگی باشد کہ بکار
 سقف خانہ برآید و آنرا شتیر و سیر سب نیز گویند بالار چوبہای باشد کہ بکاسقف درآید و ہندی کھی
 گویند و بالال نیز بمعنی بالار است یا باو بالیست و بالیستہ ہر سہ بمعنی ضرور و ضروری بود بند باز بچہ
 رسن باز و ریسمان باز کہ ہندی نٹ گویند بیارہ بیامی مفتوح آن ستنی را گویند کہ ساقش بلند باشد
 مثل خیلوزہ و خیار مکہ و کہ ہندی آنرا بیل گویند بیامی کسور و یا بمجمل **فصل بیامی فارسی**
 پروین اول مفتوح ثباتی زردہ غریال را گویند کہ ہندی چلی نامند پرواز اول مفتوح ثباتی زردہ تہتہ
 گویند کہ برای کبوتران و دیگلان جانوران بالای د و چوب بہ بند و آنرا ہندی اڈہ گویند پوسہ بزن
 پوسہ ریسمان رسیدہ کہ در دوک بچند و آنرا ہندی پنڈیا و لکری و بیٹی گویند پنچارہ بر وزن پنجوارہ پنچ
 طعنہ و سر نشن بہتان باشد پیش نشین پانچ و دایہ و اما چہ را گویند کہ تہلندی قابلہ خوانند بہت تبار
 خوجہ و ہندی اچھولی بیامی معروف و آن دوامی مشہور است کہ زن زائیدہ را دہند پیشگاہ
 بتازی ساخت و ہندی انگنائی یعنی صحن خانہ یا آفران و پاؤ از کفش و موزہ را گویند پا جال گوی
 باشد کہ جولا بھکان بوقت جامہ بافتن یا بہامی خود را و بدان کنند با چک سر کین خشک گار
 گویند پنچازہت سازند آنرا پا چکہ تسی گویند و پنچ ہشت ہر سہ آنرا پا چکہ تسی نامند یا دہمینی یا سپا

بیایم معروف گویند جگر چیم مضموم برآمده کاف تازی سوتوف محل کشی گریان و جای ورزش
 پهلوانان که بپندی اگر گویند خیز بپندی بهر پای سرور و نه آن پایهای فراز و نشیب اصل
 در بار گویند جاغری باغین معیت هیچ چینه دان مرغزار گریه و بهاری چه صایا مانند جال لفظ فارسی
 دام را گویند و تازی شباک نام است و شش پایی سحره هاش بالام کسب معنی جامع و کسی را که در
 سبب است حریص تر بود و جالش گویند و نام خول با سیم سوتوف و غیره معنی مجهول و او مجهول و او مجهول
 اگر گویند جاکلی و دقنی دارد و یکی و طیفه در آن دو دم اندک نشسته تا پای با هم تابند و سر از آردش کنند و در بند
 آتش دهند و آنرا به پندی توره گویند جامدانه در وسط سر کو دکان جای نرم باشد و آنرا تازی
 با فوج و پندی تالو مانند جا و رس پندی با جره و آن غله است معروف در پندی فصل چیم فارسی
 چالو لیسانی که مجرم را بدان بکنی و کشند تا خفه شود و بهر دو آنرا پندی به پانی گویند چیم فارسی
 مفتوح بجاف پیوسته و سینه مفتوح بهازوه کاغذی که در وایشی دیگر را در آن نهاده بهای آن کاغذ
 را در هم بچند و آنرا پندی پیرا که میزد چیم فارسی مفتوح امر است از چکیدن و معنی قبایله نیز آید و ظاهر
 سر را نیز گویند چیم اول و ثانی مفتوح خانه را گویند که از گاه و بی سازند و آنرا پندی چیم گویند چاول
 و چیم سر و غله برافشان را گویند که آنرا تازی شفت و پندی سوپ یا و معروف گویند چیم نیک
 نوعی از بازی های کو دکان است که آنرا معروف اهل هند آنکه محلی گویند شک زدن پلک ده بجای
 کسی اشاره کردن چنگلوک دست افرازانان چرخه زن که شش خام رسیده بران چیم و آنرا پندی
 شیرین گویند چنگ پاشتن به پای نشستن پندی اگر گویند چیم کین دست افرازی که دانه چیم
 از آن بر آرد و آنرا تازی چیم و پندی اوئی گویند چیم با و معروف و چیم با و مجهول
 بازی محوره پند بیان نامند چالیک و دوباره چوب باشد که طفلان بجان بازی کنند یکی دراز
 و یکی کوتاه و دراز را بر کوتاه زنند و پندی آنرا گلی آژده گویند چا و آواز گنجشک را گویند
 فصل خامر خود نمائی پندی آنرا آژده گویند خفتک سخنها پریشان کردن خواب
 کنند و پندی بر آژده خورده فروش پندی ارمالی خشتکار زمین بنهر را گویند خرد با کچم که خرد
 نامست باشد پندی یوناخر بر وزن امیر خاکستر گرم پندی بهول خواب او مجهول و چوب است
 بهر دو یک معنی دارد و پندی پاره که از چوب با بوقت چهارت و بر آن قرار خانه و غیره بندد خاوش و او

مضموم تسبیح منقوطه زده خیاری که برای تخم نگا دارند خاویل باداود مضموم مسور بگویند **فصل**
دال مهاله داداود دال بر کنیزی را گویند عموماً و خصوصاً کنیزی که در عهد طفلی خدمت با کرده باشد
 و انسی سر اندازن را گویند که بتازی آنرا متفید و بهندی و ویده خوانند و اهل دابول با بامی مضموم
 چوبی باشد که در میان زراعت ایستاده کنند و گاه ولته و اشغال آن بر آن بندند و گاه صورتی نیز بسازند
 تا با نوزان آنرا دیده رم کنند و بکشت نیامند دست خال سودا اول را گویند که از آن خال گیرند و آنرا
 سفته نیز نامند و بهندی بهی گویند داس و ستاسن صبح دال هم که اگر گویند که بدان گیاه بار ابر دارند
 و آنرا بتازی مجبه و بهندی و رانی گویند در بندان تخمه بند کردن و کاکین که آنرا بزبان اهل هند **شال**
 گویند و شمر دال مفتوح تسبیح معجزه بهندی ابر و آن غله معروف است و آنرا شاخل بضم خای
 معجزه گویند **فصل** راسمه مهاله آورده بهی سوغات و ارمان و نور امان و نور بان نیز بهی
 معنی دارد و بتازی بهی و تخمه روغن جوش و آنرا پیرایع هم گویند بهندی گبار و زناچه بهندی بهی
 و آنرا بفارسی و فر حساب نیز گویند رایگان چیزی را گویند که در راه افتاده یا بهندی بدل معنی
 و بی مشقت و کسی در اصل رایگان بوده حرف بار اجاره و بیعنه بدل کرده بصورت یا نوشتند رایگان
 شد و بهی تیاس ست شایگان در اصل شایگان بوده بهی نیز و آرشایان **فصل** زناچه و زچرن
 زناچه و زچرن زانیده را گویند تا بهفت روز پیرایع جشی که در ایام ولادت کنند را لول که لول که گویند
 و آنرا خالوک بفرین معجزه گویند و خلوک که آنرا اهل هند غلیل بضم غین معجزه نامند زحیر لفظ تازی است
 پنجش که بجای براز بلغم بر آید زاولان بهندی که بهندی بهی گویند و جولان غلط العام است و غنگ
 بغین معجزه بتازی نواف بهندی چکی زرت بضم رای معجزه بهندی جله و آن غله معروف است
فصل شرای فارسی ترکیدن بهندی بزرگ یعنی سختمای بهی و ده زیر لب گفتن تراژ گیاهی بود
 که بی تخم روید و در غایت بد فرگی باشد و چند آنکه آنرا شتر بخاید نرم نشود و سختمای بهی و نامرست که
 بهی و عذرا تراژ خاگویند و تراژ خانی افاده حاصل بالصدر کند **فصل** سیدین مهاله ساماچه
 و ساما که در لغت اول باخای متوقوف و در لغت ثانی با کاف تازی متوقوف و در هر دو لغات هم
 فارسی مفتوح با بامی مخفی سینه هند زنان است که آنرا بهندی الکبا گویند سیاه و سبزه که گویند
 که از آن فسان تید سازند و حکاکان کین را بدان تیر کشند و جلا دهند و اهل هند گویند که سیمه

با اول قنای کسور و بای مجهول جسم مفتوح چیزی باشد که بر وی شراب یا سرکه مثل فی لبه شود و آنرا
 بهندی پهنی گویند سرماک بر دو نیم مفتوح بانی کوکان که آنرا چشم بزرگ نیز گویند و اهل هند
 آنکه همچو لانا مندرنج باشند بدو پای الیساوه شدن اسپ سرک بهندی تهنو او آن سبزی معروف
 است در هند سبیدن بهندی بر مانا یعنی از بر یا سوزا رخ کردن بچوب و غیره سبوسه بهندی ابفاسه و
 سهار زن لیس بهندی هبو و بازی کنه گویند فتح کاف تا زنی فون شد و مفتوح سپندان بهندی رانی
 پنچ پنجه عاریت و ازین جهت است که دنیا را سپنجی برای گویند یعنی خانه عاریت و نیز بمعنی که
 کشا و زان بر کنار کشت سازندانی و گاه و شب و روز برای محافظت کشت زار بهدران
 باشد فصل شیشیم به شار محض عاریت و شارسان جمع آن شیکیر شرب شاسل نجاب
 مضموم بهندی ابر شاره و شار بهندی باشد که آنرا اهل هند چیره گویند شاکار فرو و ریزه را گویند
 و آنرا بیکر این نامند شاماچ و شاا که بر دو جهان حنی دارد که در فصل سیم گذشت شان و شان خان
 زنجور سل ساگویند که از آن شده بر آرد و آنرا بهندی سهال گویند شایگان چیزی را گویند که لایق و
 نر او را بادشاهان باشد و اصل شایگان بوده بار اجمه ملینه بدل کرده بصورت یاوشندنا
 شایگان شد و هم برین قیاس است زایگان که در فصل گذشت شماره زنی را گویند که در شایگان
 بهزه کردی کند شب تاب گرمی را گویند که در شب و بناله او مانند چراغ تابد و آنرا بازی جمل
 و بهندی جگنو بضم جم بانی بکاف عجمی زده و ضم نون بو او معروف زده شب غریب نان حلو
 بود که در شب اول وفات بجهت ترویج روح مرده بر دم قسمت کنند شیشه کیشین اول فتح
 شین ثانی کرکی باشد که در بوی گرم در پوستین مندر و سقرات و دیگر شپینه با و اقسام خله با سقینه
 تاه کند و آنرا سوس نیز گویند شفا پنج و شفا سنگ نخه آهنی بود که در آن سوراخها باریک می
 از دیگری کرده باشند و مارکشان تار سیم و زر و آهن و فولاد و غیر آن از آن در کنند با یک تپش شود
 و آنرا بهندی جتری گویند شکیو و شکیو کوشیپو و از پای یا غیر آن که بر زبان بهندی است گویند
 بمعنی اگر بایستی نمته شدن سافینه بازی فرج کوس گویند شفتو آواز شتر است را گویند شندر
 بازی تخیر بهندی بیکتا ناو حاد و صاد و طاد و طاد و طاد و طاد و طاد و طاد و طاد و طاد و طاد و طاد
 غاری نیامده فصل خین معجمه غاریدن و از انبیه برچیدن و آنرا بهندی دخی تو سگانه

غلو که کمان کمانی که اهل هند از غلیل گویند فصل قافانه قلم اهنی باشد که سنگترشان سنگ است این
 شکافند و بخاران بهنگام تراشیدن چوب پاره چوبی را که در شکاف چوب تراشیده گذارند تا در زیند
 نشود و آنرا پانه نیز گویند و قلاب بهی وحی و کر است فرقه تخت تازی آوازده گره های انگشتان که
 آنرا بهندی انگلی چنانا گویند فاییدن دانه از پنجه دور کردن که آنرا بهندی روتی اوئنا گویند و فلتخون
 نیز همین معنی دارد و فلق و آنرا شقوق هم گویند و دو لفظ تازی است بمعنی شق شدن کنسای که
 بهندی بوانی گویند فصل قاف قوتی بضم قاف و شکون و او معروف و کستره و فوفانی ظ
 که از چوب تراشند یا از فلزات سازند و آنرا زبان بهندی و بیه گویند فصل کاف تازی کلج
 بتازی احوال و بهندی بهنگام و کوچ باجم تازی و کاژ باکاف تازی و تازی فارسی نیز همین معنی
 دارد و کاسج و کاسک خاریشت را گویند و آنرا بهندی سیسی نامند کلاغ کلاغ بانگ کلاغ و زام
 باشد که درس بهندی با جره و آن خله معروفست که کتاب بر وزن مناب تازی بخور و بهندی پاره
 ککش بهندی بهر و آگینه با اول مضموم و تانی مشد و شاخی را گویند که حجامان آنرا بر موضع حجامت
 نهند و بکنند تا خون فراهم آید آنگاه بر آن موضع استوفرتند و خون بر آردند که بکشد اول شخصی را
 گویند که بهیم و گاه و علف از صحران پتاره بسته بر سر آرد و در شهر فروشد و آنرا بهندی گیسار الکیر یا
 گویند که خدین باغ مراد از تخمه های گل کاغذ باشد که در شاو میا و جشن و عروسیها سازند که او را
 و کر آیه فر و مکان و مرکب و جز آن کرانیده کسی که وجه معاش او از کرایه باشد که چاه و کاجال بمعنی
 و ستاع خانه کارتن بتازی عنکیوت و بهندی مکرو خانه آزاد آدم عنکیوت و منج عنکیوت گویند که کوخ نا
 که اننی و گاه سازند و آنرا کازه بکاف تازی و گوته بجان عجمی نیز گویند که کند باکاف تازی و لام مفتوح
 بهندی بهر و فصل کاف عجمی گازه ریسانی را گویند که سر آنرا بر درخت بندند و کودکان
 بر آن نشسته در جو آیند و روند و آنرا بهندی جولا گویند و نیز گهواره اطفال نامند که آنرا بهندی
 پالنا و جولا گویند که آن ضد از آن در رخ و ضد سکت روتن و گاهی افاده معنی قوی کنند
 بخت گران و جای فاده معنی بسیار و چون که آنسنگ و اگر اندر و اگر انمایه و اگر خواب و اگر خواب
 و گاهی افاده معنی دیر کنند چون که آن سیر و گران گوش و گران گیر بهندی اریل آن ایسی که از
 خود بخندد که بهندی پوئی فصل لام لکاش و لباش و لبش و لبش و لویش و لویش و لبش

که بر سر عونی یا شامی به بند و لب بالای اسپان بد لعل را در آن نهاده تاب و بهند تا خارج آید
 شوخی نکند و غلبند آن آرزو پوزال گویند لاده احمق و به قبل و درشت و مکروه و لعبت لفظ تازی
 صورتی که از جامه سازند و دختران نارسیده بدان بازی کنند و بهندی گویا ناسند لکد بمعنی استخوان
 لفظ تازی است بهندی آن آلات لکد کوب و لکد کوبه بطلق ضرب خواه از لکد باشد خواه غیر آن
 مثلا گویند فلان کس لکد کوب حادث زمانه شده لال بمعنی گنگ که گویا بی نداشته باشد لانه خانه
 زنبور را گویند فصل مهم باجی با جا موقوف و جیم فارسی کسور اسپ مجنس گویند و اکش
 نیز همین معنی دارد یعنی دو تخمه یا که چوبی را گویند که فرار حان و باغبان گل و خمار از آن بشکند ماه
 با پای موقوف و رای مفتوح مهم مفتوح است آوازی است بخارا که بدان چوب را سوراخ کنند
 آنرا بر این گویند مراغه لفظ تازی است جای خلطیدن جانوران و فارسیان بمعنی مطلق غلطید
 و لاف کنند معنی لفظ تازی است پنبه زده و فرام آورده را گویند که بهندی گاه ناسند
 با مهم کسور لفظ تازی است مویچه را گویند که موی از آن برگشت میمون با کسکه معاش و در میون
 بازی باشد و در برگردان او را چیزی به بند همان مثل و تنافل بجا آید و گویند محضن جای محله مفتوح
 و صاد و محله لفظ تازی است خود پیر را گویند بهندی بر یونجا مویه گریه که بیاد و بیان او صاف مرده
فصل نون نداشت طاقه از گدایان اند که چون بدر خانه یا دکان سوال کنند و چیزی نیابند
 از کار و اعضای خود را زخم کنند و چیزی نیابند از کار و اعضای خود را زخم کنند و بهندی موچرا گویند
 نانو و نون سردی را گویند که زمان در وقت خوابیدن طفلان در گهواره بپرانند و آنرا بهندی
 لوری یا یا معروف گویند تا کسی را گویند که طعام نخورده باشد قشور و قشور نا اهل مفهوم و پخته
 دارد اول آنکه شتر و گا و گوسفند و امثال آن چیز را که خورده باشند باز از معده بدین آورده خوب
 چاودیه باز فروزند و آنرا تازی حیره و بهندی جگالی گویند با جیم تازی مفهوم و کاف فارسی بای
 معروف کشنج با اول کسور شبلی زده و کاف تازی مفتوح که فتن پس و ناخن که در دند و آنرا
 نیز گویند و تازی قرص به صاد و بهندی چکی ناسند نوبان بهندی نو که آنرا خن چین ناخن گیر
 دست آواز میوز ایشان است که آنرا بهندی نهرنی ناسند نان کشاک و نان کشکین نانی که از گرد و
 گندم و نخ و آینه تیار کنند نواله با و مجهول زلف و موی بچیده که بهندی چوبی گویند و بعضی گویند بیا

سرگزینان بهم آورده در پس سرگه و بند و آنرا بهندی جورا نامند باجم تازی و دلو معروف در
 هندی فی مینی هندی بالناسور و شکم تشنگی که شکم فربه افتد بهندی به گویند **فصل او و اثنا**
 و امنی را گویند که تازی معجز و مقنعه و بهندی دو پنده و او رینی گویند و آتش کوزه خشت پزان کوزه
 گران و آنرا آوده نیز گویند و صمیمه لفظ تازی طعام تاتم را گویند یعنی طعامی که بعد موت بروز سوم یا دهم
 یا بنهم یا چهارم **فصل** یا بار آنرا گویند که برشته کل یا جواهرات یاز و نقره و کشتند و بگلو اندازند و
 آنرا بتازی حائل گویند یا گره و یا کله لسی را گویند که در سخن گفتن زبانانش بگیرفته شود و کلت کند
 و آنرا بتازی الکن نامند **فصل** یا سی تخیانی باره دست بر بن و پای بر بن را گویند
 که یازیدن بمینی کشیدن و آسنگ کردن باشد لیل و بسال هر دو لفظ ترکیست بمعنی قطار
 فوج که آنرا بهندی پره گویند یا بم معنی داک که در بهند معروفست تمام شد منتخب ز کتاب غیاث
 و انفس النفس فرسنگ جهانگیری و بر بیان قاطع فقط **فصل** یا یه و بر بیان تشبیه
 موی سر مشوقان را با شب تاریک شب و بجور و شب یلدا و ظلمات و مشک و غیره شام
 و دهم تشبیه ابر سیاه تشبیه دهند فرق مشوقان را با راه ظلمات و خط استوا و خط کمکشان برق
 درخشان و خط سحر تشبیه دهند زلف و کامل و کیسوی مشوقان را با سنبلی و کند و بنجر و مشک شام
 و شب مار سیاه و غیره و رس و لایم و ابر سیاه و هند و و کاف و تشبیه دهند قاست مشوقان را با سر
 و صنوبر و شمشاد و طوبی و شلخ گل و نخل و نهال و تیر و الف تشبیه دهند سرخ مشوقان را با ماه
 و آفتاب شمع و چراغ و کعبه و مصحف و شعله و مشعل و شعله طور و تجلی طور و لاله ارغوان و صبح
 و گلستان و گلشن و گلزار و چین و بهشت تشبیه دهند خال مشوقان را با هند و وزگی بجر و حبشی او
 و مشکند و اسپند و نقطه سودا و مردک و حجر الاسود تشبیه دهند چین مشوقان را با آئینه و لوح سیرین
 و لوح محفوظ و بر و خورشید و زهره تشبیه دهند چین چین را با تیغ و رگ گل و صوغ و دیان تشبیه دهند
 ابروی مشوقان را با محراب و بلال و کمان و قوس و قزح و شمشیر و طاق و لون تازی تشبیه دهند
 چشم را با زکرس بادام و آه و غزال و صا و صین و هند و و ترک و جاد و گره و فوسفور تشبیه دهند کمان
 را با تیغ و سنان و خنجر و خار و سوزن و خنجر و پیکان و پیش و فستیر تشبیه دهند گردن را با صرا
 و دسته حاج و بیاض صبح و گردن آه و مینی را با لاله و خنجر و زکرس و لب را با پسته و آب حیات

شهر شهید و شکر و نبات و مقد و لعل و باقوت و عقیق و مرجان و آتش و شفق و شبنم و
 خط را با نقشه و ریحان و زرد و خط ریحان و خط غبار و سبزه تشبیه میزند و درین را با غنچه و پسته
 و نقطه میبرد و تنگ شکر و حقه مروارید و حقه جان حقه سیاق و حقه لعل و میم و نمکدان و کوزه نبات
 تشبیه میزند و دندان را با گوهر و در و الماس و انجم و دانه اثار و عقد گوهر و سلسک و در و خنده و
 را با برق و شکرین و نگین و غنچه نیم شکفته و صبح و زرخندان را با سبب گوی سیمین و بی و چاه رخ
 را با چاه و غنچه را با گرداب و آبی و بی طوف و پردوش را با آئینه و صبح و سیم و یاسمین و نسر
 و نسرین و ساعد را با دسته گل و شاخ گل و سیمین و پنجه خانی را با آفتاب و سحر و پتھر جان و شفق و پنجه
 گل و کف دست را با برگ گل و خطوط کف دست را با برگ گل و ناخن تراشیده بلال و ناخن غیر تراشیده
 را با آئینه و در و لطف را با بر و دیو و چشمه کوش و چشمه آبجات و باران رحمت و جنت و خلق را
 با شکر و کافور و نسیم صبح و باد بهاری و شمیم گل و باغ و گلستان و بهشت و عطر و عنبر و قمر
 غضب را با برق و آتش و دوزخ و باد سموم و باد مرص و سیلاب و صحرای قیامت و باغ خزان و میمند

جدول تصحیح الفاظیکه غلط مشهورند

غلط العام	صحیح	معنی	غلط العام	صحیح	معنی	غلط العام	صحیح	معنی
البیق	البین	خالق تر	آتو	آتون	زن محله	تخ	طلک	بط خرد
والانه	والا	و گرنه	آذر	آزر	نعم پدر بزرگم	بجاز	بزاز	جامه و دوز
انگاشتن	انگاشتن	پنداختن	انامی	اسامی	جمع اسم	بنجه	بقچه و پنجه	سبب گوی
اورمه	اورمه	دخست پاکب	اجنه	جته	جمع جن	لطیموس	لطیموس	نام مکی
اویرب	اویرب	عرف	اخر القضا	برادر محکا	معروف	نبیانه	نبیانه	معروف
ایال	ایال	سوی دین	اذا می	ازای	مقابل	بلاتر	اتر	بینه دم بزر
برکار	پرکار	آله نقاشان	خذف	خرف	ریزه سفال	نگینت	رنگینی	معروف
پیکار	جنگ	خسج	خسج	خسج	صد و خل	ریشم	ابریشم	معروف

خط العام	صحیح	منه	خط العام	صحیح	منه	خط العام	صحیح	منه
چکو	چاقو	کار و خرد	برج اول	برج اول	نامهای	صحت	ندرسنی	منه
حادث	حادث	بر طبع و	روی	روی	چیز بوج	منبران	نام گل	منه
حاطه	احاطه	دیوار گردان	رزیل	رزیل	کینه	طلاوه	طلایه طلایه	دید بان لشکر
حج مرج	حج مرج	آشوب نشه	رنگ	رنگ	معروف	طوطیا	توتیا	سرمه
عذب	عذب	مردی زن	گراف	گراف	سخن بهیوه	منزله	منزله	پنج سوسه و
عاب	عاب	گردون	گلاب	گلاب	معروف	مع	معینه با	منه
عج عفر	عج عفر	نام کافی	گلزار	گلزار	باغ	ملازمت	ملازمت	با یکدیگر ملازمت
غریب	غریب	معروف	کنجک	کنجک	کنجک	ملازم	ملازم	معروف
غش	غش	بیوشه	گیاست	گیاست	دانائی	لبیب	لیاب	پژ
غل	غل	شور و غوغا	لا پروا	لا پروا	معروف	نشات	نشات	مرفوعات
فرسید	فرسید	مضارع	لاچار	لاچار	ناچار	مهر باگی	مهر باگی	معروف
قدم	قدم	جمع قدم	لاش	لاش	لاشه	مردم	مردم	بی نصیب
کریک	کریک	کار و دستر	لا بالی	لا بالی	باک نازم	نامکرده	نامکرده	بد
کشیز	کشیز	معروف	آیس	آیس	نامیده	نگت	نگت	بونی خوش
کلچ	کلچ	نان خرد	چرب	چرب	معروف	برج	برج	سنگ
کجاب	کجاب	معروف	مرزا	مرزا	میرزا	مهرولی	مهرولی	همین هم عمر
کوالف	کیفیات	جمع کیفیت	مردم	مردم	مردم	مردم	مردم	نام هم سول
گادر	گادر	همیشه	مشکور	مشکور	شاکر	شکر کننده	همگنان	همه با
گذر	گذر	سندی کاج	مستک	مستک	مستک	مستک	مستک	یک
گزارش	گزارش	اودا کردن	مطالع	مطالع	مطالع	مطالع	مطالع	انحاء

ت

خاتمۃ المطبع

ایسی شخصیات جاسع ملوہ و اشغال کوئی کتاب انہیں اس ملک کی تعلیم اور تربیت
کی لیے دیکھی نہی تھیں مدارس و سکول کے طلباء کے لیے ترقی و تائید علوم و
معارف میں بخشنے والی یہ کتاب ہے۔ سہولت و فراہمی کی ترغیبی ذیل سطور میں قوم ہے
مصنف از عشقت اسکی تالیف تصنیف میں فراموشی ہے وہ قابل تحسین ہر
مصنف کی غیرہ غائب شفق نشی محمد حسین صاحب ڈپٹی انسپکٹر تعلیم اودہ ہیں
پورنی الحال برتاب گدہ کے ضلع میں بعدہ مذکورہ اصغر نصیب دارین۔
ایر خاندانہ تمام قبابہت کی شل ہے۔ میر محسن علی صاحب جن کا تذکرہ
سے سہل پانچ سنہ سابق ازین اس مطبع میں چھپا میر صاحب کو والدین ایف
سن کو خلف الرشید ہیں چنانچہ قدر دانوں اہل سخن دوست دوست او سکون خرید کیا ہے

ماہ گشت شمس عیسوی مطابق ماہ جاد اثانی

۱۹۱۸ء ہجری مطبع نشی نول کشور

مقام لکھنؤ میں طبع ہوئی

فقط

